

II 6775

G L O S A R D I A L E C T A L
ALCĂTUIT DUPĂ MATERIAL LEXICAL
CULES DE CORESPONDENȚI DIN DIFERITE
REGIUNI

643

685 bis

DE
ȘTEFAN PAȘCA

112

Sedința dela 8 Iunie 1927

Publicațiunile românești de folklor publică uneori colecții de cuvinte regionale care prin forma și înțelesul lor sunt puțin cunoscute graiului comun. Aceste cuvinte sunt notate de diferiți diletanți cu dragoste pentru produsul sufletesc al regiunii lor și sunt publicate adesea cu titlu de curiozitate, fără a fi supuse unui discernământ critic și fără a se căuta dacă sunt în adevăr un bun local sau se găsesc în texte și dicționare. Se continuă astfel o veche tradiție de muncă întreprinsă înainte de războiu cu mai mult zel decât acuma. Cu toate erorile și contribuțiile inutile pe care le întâlnim la tot pasul în colecțiile amintite, ele nu pot fi ignorate de filologi. Adesea, în haina unui cuvânt sau a unei forme gramaticale dosită în înfundătura unui cătun, filologii au găsit câte un element vechiu, odată general în limbă, înlocuit în cursul timpului de altul, împrumutat dela străini. De obicei se cam trage la îndoală valoarea materialelor de limbă înregistrate de oameni fără o pregătire de specialitate, îndeosebi pentru notarea grafică precisă. Contribuția moștilor colaboratori ai revistelor noastre regionale de folklor în materie de limbă ar părea în adevăr inutilă, ținând seamă de metodele recomandate de geografia lingvistică, care a fixat o sumă întreagă de criterii amănunt pentru adunarea și notarea graiurilor locale. Aceasta cere rândul întâiu o notare cât mai precisă fonetică a cuvântului, cu înțelegerea accentelor, dinamic și muzical, o definiție cât mai amănunțită și cât mai exactă, pentru ca cercetătorul să poată ține seamă de elementul dialectal comunicat. O pretenție justă, dar imposibil de aplicat la întreg materialul lexical al unei limbi, întrucât un anchetor — pregătit —

pentru un atlas lingvistic trebuie să-și reducă cadrul investigațiilor sale la un număr mai redus de fenomene spre a le putea notă într'o vieață de om.

Se găsesc în limbă unele cuvinte rare, pe care le scoate la iveală întâmplarea, iar anchetorul nu e totdeauna în situația norocoasă de a le putea descoperi. Atunci filologul trebuie să fie mulțumit cu o notare mai puțin pricepută și mai puțin precisă a elementului comunicat de diletantul care stă în mijlocul poporului și care auzind cutare cuvânt, îl notează fără să-i dea transcrierea fonetică și fără să indice numele celui care l-a rostit. Ar fi deci o aberație dacă roboți de recomandările moderne ale lingvisticeii am ignoră cu desăvârșire un material servit de oameni care prin forța împrejurărilor nu dispun de ușurința și priceperea necesară notării exacte a materialului de limbă pe care îl cunosc din regiunea în care trăesc. Credem chiar că e bine să se pornească o acțiune de îndemn printre intelectualii dela sate, ca să adune și să dea la iveală asemenea material de care studiile de specialitate pot profita. Preoții și învățătorii dela sate și chiar profesorii dela școalele secundare din orașe, prin mijlocul elevilor pot fi de cel mai mare folos în această privință. Cunoscutul Glosar al lui Viciu atât de util lexicografiei noastre a fost făcut din material cules în mare parte de elevi. La sfârșitul chestionarului I. Calul (*Chestionar pentru un atlas lingvistic a llimbei române*, Cluj, 1922, p. 24) și II. Casa (*Idem*, Sibiu, 1926), d-l S. Pușcariu se adresă corespondenților la chestionare ca să comunice cuvinte și expresii întrebuințate local cu un înțeles sau o formă diferită de limba literară. Păcat că din cele o mie și ceva de răspunsuri la ambele chestionare, abia cinci sau șase dau asemenea elemente.

Cuvintele înșirate mai la vale sunt atestate din regiuni diferite. Ele au fost comunicate în partea cea mai mare d-lui prof. S. Pușcariu, care a avut bunăvoința de a mă însărcină cu aranjarea lor în glosar. O altă parte mi-a fost pusă la îndemână de către d-l prof. N. Drăganu din bogatul d-sale material, adunat în cursul timpului de pe valea Someșului și de pe aiurea. O bună parte am adunat-o singur de pe valea Crișului Alb, regiunea sudică a Munților Apuseni. Câteva contribuții bogate le-am scos din cele câteva răspunsuri la chestionarele amintite ale Muzeului Limbii Române din Cluj.

În dreptul fiecărui cuvânt am notat persoana care l-a comunicat și locul unde a fost auzit, spre a se putea controlă de cei pe cari îi interesează mai deaproape. Mențiunea locului poate ajută adesea la aflarea originii cuvântului respectiv. Uneori înregistrăm și cuvinte a căror

răspândire nu o cunoaștem. E cazul unora din cele comunicate de către d-l prof. N. Drăganu, care ne spune că le-a adunat adesea călătorind, deci în neputință de a arăta precis locul unde se întrebuițează.

Dăm mai jos numele corespondenților cărora le datorăm multă recunoștință pentru bunăvoința cu care ne-au pus la îndemână materialul cules, indicând și locul de unde comunică cuvintele:

I. BĂLAN din *Cernăuți*; A. P. BĂNUȚ, îndeosebi din regiunile Banatului, Bihorului, Maramureșului, Sălajului și ale Văii Someșului (localitățile *Căbești, Chioar, Gherla, Marghita și Șomcuta*); E. CIORAN, din com. *Rășinari* (jud. Sibiiu); Dr. V. CORBU din com. *Zagra* (jud. Năsăud); VASILE CUTCAN din com. *Bonț* (jud. Someș); NIC. DRĂGANU, mai ales de pe Valea Someșului și din com. *Căian, Chintelnic, Chioar, Ciceu-Corabia, Friș, Iclodul mic, Mărcușa, Negrițești, Pianul de jos, Ruștior, Someșul rece și Zagra*; DRAGOMAN din com. *Nocrih* (jud. Sibiiu); A. FRĂSINARIU din com. *Chiuza* (jud. Someș); I. GIURGIU din com. *Bulzești* (jud. Hunedoara); C. LACEA din Brașov; V. LAZAR din com. *Țina, Poiana, Poplaca, Roș și Șugag* (jud. Sibiiu); C. MARINESCU din Dolj, Mehedinți și Muscel; PART. MATEIU din com. *Coronca* (jud. Mureș); G. MUNTEANU din regiunea Sătmarului și a Someșului, din com. *Poiana și Ocna Sibiiului*; N. NICOLAESCU din Gorj; POMP. NIȘCA din com. *Bulzești, Crișcior, Tomnatic, Valea Bradului* (jud. Hunedoara); S. POP din com. *Poiana* (jud. Năsăud); D. RĂDULESCU din *Ruđari* (jud. Dolj); CORNELIA REBREANU din *Bistrița*; N. SOCACIU din com. *Crișcior*; IUSTIN SOHORCA din com. *Sângeorz-Băi*; G. VULCU din com. RĂHĂU (jud. Alba) și subsemnatul din com. *Crișcior* (jud. Hunedoara).

În materialul de față intră numai cuvintele care, ca formă sau înțeles, nu sunt cunoscute dicționarelor românești celor mai complete. Din mulțimea de fișe adunate am omis totul ce se găsea în aceste dicționare.

În rândul întâiu am avut în vedere partea apărută din *Dicționarul Academiei Române*, iar în continuare acela al lui H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, Bukarest, 1903—1926. Pentru unele forme am căutat și în A. de Cihac, *Dictionnaire d'étimologie daco-romane*, Francfort s/M. 1879 și Fr. Damé, *Nouveau dictionnaire roumain-français*, Bucarest, 1893—1895.

Indicațiunile gramaticale asupra cuvintelor, prescurtările ¹⁾, semnele diacritice sunt cele din *Dicționarul Academiei Române*.

¹⁾ Am făcut următoarele prescurtări:

DA — Academia Română, *Dicționarul Limbii Române*, Buc. 1913.

Înțelesul cuvintelor l-am reprodus de regulă în forma sub care a fost comunicat. Numai arareori ne-am permis să facem schimbări în redarea definiției, atunci când eră prea stângace sau nu eră destul de corect exprimată. Ilustrarea prin exemple a întrebuițării cuvintelor și a înțelesului lor nu o facem totdeauna, pentru că cei cari le-au adunat nu au ținut seama de acest lucru totdeauna. În transcrierea exemplurilor comunicate am făcut o mică schimbare în ortografiere, mai ales la acele comunicate de d-șoara C. Rebreanu care le-a dat în forma fonetică a graiului local. Am întrebuițat numai caracterele curente ale ortografiei române și în acelaș timp am grijit ca înfățișarea etimologică a cuvântului să nu fie eronată. Am făcut această transcriere pentru ca forma sub care se prezintă materialul, din acest punct de vedere să fie uniformă.

Regulat am ținut să evidențiem și silaba accentuată, când aveam indicația corespondentului, pentru a evita unele greutăți în înțelegerea etimologiei cuvintelor. Regretăm că nu putem indica, la substantive, forma dela plural, care iarăș ne-a fost comunicată foarte rar ¹⁾.

Ne-am ocupat cu materialul de față în credința că e o contribuție utilă pentru lexicografia noastră. Mare parte dintr'însul e de circulație redusă în limbă, fenomene locale, de împrumut de cele mai multe ori, menite să dispară curând sub presiunea curentului de unificare ce se manifestă în toate fețele vieții noastre de după Unire. El poate servi

SophGrL — E. A. Sophocles, *Greek Lexicon*, New-York, 1900.

SzMTSsz — J. Szinnyei, *Magyar tájszótár*, I—II, Budapest, 1893.

ZelRDWb — E. Zelechowski, *Rutenisch-Deutsches Wörterbuch*, I—II, Lemberg, 1886.

CzFMSz — Czuczor G. és Fogarasi J., *A magyar nyelv szótára*, I—VI, Budapest, 1862—1874.

GhDMR — Gheșe I., *Dicționar maghiar-român*, Budapest, 1906.

MLPSIGrLat — Miklosich, *Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum*, Vindobonae, 1862—1865.

REW — W. Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1911.

BSEWb — Dr. E. Berneker, *Slavisches etimologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1908.

CarLSGL — Vuk Steph. Karadschitsch, *Lexicon serbico-germanico-latinum*, ed. III, Belgradi, 1898.

¹⁾ Datorăm multă recunoștință d-lor prof. N. Drăganu și C. Lacea cari au binevoit a ne da totdeauna sfaturi folositoare și în special d-lui prof. S. Pușcariu care ne-a încredințat lucrarea de față, dându-ne dela început îndrumări utile în ce privește metoda de lucru. Tot d-sa a binevoit să cetească o parte din manuscris dând unele completări notate prin (S. P.).

celor care se ocupă de studiul influențelor străine în limbă, fiindcă e recent și ilustrează în linii mai precise fenomenul infiltrării lui în tezaurul nostru lexical. Imprumuturile străine din materialul nostru fac parte din sfera vieții economice și administrative îndeosebi. Multe din ele vor dispărea cu timpul, acum după ce administrația în noile provincii a devenit românească și după ce meseriașii și comercianții vor pune în circulație termeni românești din sfera ocupației lor. Se va ajunge încurs de câtăva vreme ca unele din cuvintele de structură străină, întrebuintate în regiunile alipite, să fie scoase din graiul zilnic, iar vieța lor din trecut să se oglindească doar în monumente de literatură populară.

Prezentăm aici o seamă de elemente din graiul băieșilor din Munții Apuseni. Regretăm că nu le putem face o listă aparte ci trebuie să le risipim prin celălalt material. Ni se par interesante unele constatări în legătură cu acest material, care nu a avut norocul să se bucure de o atenție specială în cercetările filologilor. Scrutând acest material, cunoscut doar în mică parte din monografia lui Frâncu și Candrea (*Românii din Munții Apuseni*, Buc. 1888, p. 41) se observă cum ocupația localnică condusă de elemente străine poate produce înrâuriri însemnate în graiul unei regiuni. E adevărat că asemenea înrâuriri se reduc la terminologia de natură tehnică, dar adesea ele pătrund și în graiul comun. Cu extrem de rare excepții, terminologia băieșească din Munții Apuseni e străină, îndeosebi nemțească. E curios cum, în curs de câteva decenii, de când exploatarea băilor a ajuns în mâinile Nemților, a fost înlocuită întreagă seria de termeni băieșești românești de odinioară. Descoperirea acestora e acum aproape imposibilă. S'ar fi putut păstră numai în elemente de literatură populară versificată; băieșii însă nu au asemenea producții. În povești termenii au fost înlocuiți. Pierderea lor e însemnată căci privesc o ocupație caracteristică a unei populații dintr'o regiune al cărei trecut istoric e foarte întunecat, populație careia i se atribue — uneori în mod tendențios — origini diferite. Deodată cu banii primiți pe băi, Moții au vândut străinilor o bună parte din icoana vieții lor din trecut. Perfecțiunea felului de a lucra al străinilor a fost imitată de către proprietarii români, cari au introdus în graiul lor termeni ca *șticaiz*, *uărt*, *șut*, *hocman*, *țindăr* și altele.

Se mai păstrează numai puțini termeni românești. Aceștia însă sunt însemnați prin faptul că sunt în legătură cu noțiuni fundamentale din vieța de băieș. Dacă străinii au putut face cunoscuți pe *fistău*, *râznă*, *chidinc*, *chiz*, *știufă* ș. a. și i-au putut generaliza în limba Românilor,

nu au scos din circulație cuvinte ca *ciorăsc*, *moleț* și altele, care după toată înfățișarea lor sunt românești. Subliniem faptul că acești termeni se întâlnesc exclusiv în gura băieșilor. Care a fost pricina persistenței lor? De sigur fiindcă erau cuvinte pe care le întrebuițează băieșii ei între ei și numai foarte rar în convorbiri cu străinii. *Râzna*, *șticaizul* din contră se întrebuițează mai des în înțelegerea cu superiorii, fiind unelte pe care le primesc dela stăpâni; *ciorăscul* sau *molețul* e piatra cu care trudește băieșul singur.

Credem că ar fi de un interes deosebit un studiu special asupra băieșitului din Munții Apuseni¹⁾ din care ar putea ieși concluzii importante în legătură cu trecutul Moților, atât de controversat. Neprețuită pentru folklorul românesc ar fi culegerea credințelor în spiritul protoguitor al băii, *vâlva* și *săcreata*, care după toate aparențele conțin un substrat vechiu²⁾.

¹⁾ Un început în această privință e studiul, lui T. Suciuc, publicat în *Anuarul pe 1913/14 al gimnaziului din Brad*, făcut în linii mari și având în vedere mai ales partea tehnică a băieșitului.

²⁾ Câteva forme interesante din punct de vedere morfologic pe care le-am cules din fișele corespondenților, sunt în mare parte cunoscute. Le dăm totuși pentru a mări numărul atestărilor lor: *blemați*, cunoscutul imperativ arhaic, cu sensul de «veniți!», com. N. Drăganu; *testum* = «suntem», com. V. Lazar, Jina; *zicândurea: să ai patru boi zicândurea* = «zicând» (cf. *Dacoromania*, II, 661 și IV, 896). Fonetică sintactică: *act'ngă mine* < aci lângă mine, com. A. P. Bănuț, Bihor; *a dorlea* > a doua oră-lea, St. Pașca, Crișcior; *pă d'a dorea* < pe de-a doua ori-ea = pe alt an, N. Drăganu; *ops'oi mere*, *ops'oi vedea*, A. P. Bănuț, Sighet.

O formulă interesantă de salutare și de închinare când se bea, e: *amin batdr-și-te*, A. P. Bănuț, Bihor.

În jocurile copiilor se întâlnesc unele formule neînțelese, un fel de enumerare de cuvinte, fără sens în limbă, prin care se aleg în două grupuri jucătorii, sau cu care se desemnează grupa care începe. Una din aceste e:

*Ėtam, bĕtam, țăța, meă,
Ăbri, fĂbri, dĂmnĂi meă,
Ăt, pĂt, nĂdĂr, nĂș
Ăier, fĂier, vier, vĂnt.*

Alta:

*Ije, tje, mĕje, mĭje, panindĭca, coșobĕica,
Cuțttele-dommului, sabia-curcĂnului
LimbrĂci, custurtĂci,
CiĂc, bĂc, trĂci lĂ lĂc.*

Ambele com. de N. Drăganu.

G L O S A R

A

abrietălu, vb. trans. IV-a. A instrui, a învăța (pe cineva) a grăbi (pe cineva). G. Vulcu, Răhău și Șt. Pașca, Crișcior.
— Din germ. *abrichten*, «a învăța» (terminat intrat prin armată).
abruști, de-abruști, adv. (?). Înțeles neprecis: *L-o omorît de-abrust; l-o tăiat de-abrust*. Dr. V. Corbu, Zagra.
— Cf. germ. *abriisten* «demonter un echafaudage».
aburi, vb. intrans. IV-a (Fig.). A minți, a exagera. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. și a *afumă*, cu același sens.
acarât, s. a. Voință, străduință, intenție: *Iși pune acaratul pe treabă*. V. Cutcan, Bonț și V. Bucur, Frata.
— Din ung. *akarát*, idem.
acătărite, atărite, adj. inv. De seamă, deosebit: *Nu-i acătărite om*. V. Bucur, Frata; *Popa nost nu are atărite avere*. Șt. Pașca, Crișcior.
(— Din *acătare, atare* S. P.).
acină, vb. refl. I-a. A se speria peste măsură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Cf. lat. *accinare*, «a răsună».
acoisi, vb. trans. IV-a. A face avere cu greu. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. în *DA* sensuri apropiate.
acordurêț, s. a. Acordionet. N. Drăganu, Sângeorz.
— Derivat din *acordor* cu suf. -eț.
adămân, s. a. Cadoul sau promisiunea unui cadou. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

— Etimologia din ung. *adomány* (*DA* s. a d a m a n ă).

adăfuri, s. plur. Secrete, capricii, intenții: *Numai eu îi știu adăfurile lui*. N. Nicolaescu, Gorj.
afin, s. m. Cumnat. A. P. Bănuț, Sălaj.
(— Latinism < *affinis*. S. P.).
afumă, vb. intrans. I-a. (Fig.). A minți. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. a *aburi*, cu același sens.
ăgê, interj. Cuvânt păstoresc cu care se alungă oile și caprele: *Age, oacheșd, că-ți rup coastele*. A. P. Bănuț, Maramureș.
— Formă coruptă din *haide, aide*.
agești, vb. refl. IV-a. A se lipsi cu desăvârșire de ceva. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
aicine, adv. inv. Aici: *Stăm aicine la umbră*. A. P. Bănuț, Bihor.
— Compus din *aici* (cf. *aîndene*, S. P.).
aleptă, aliepta, aleftă, vb. trans. I-a. A aminti cuiva indirect despre o datorie: *De zis n'o zis nimica, dar mi-o aleftat de banii ceia*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi; *Nu mi-o aleftat de datoria ce-o aveam la el*. C. Rebreanu, Bistrița.
aîndirea, adv. Aiurea: *O trăbuit să luăm sare din p'aîndirea, în bătaie*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din lat. *inde* (cf. *Dacoromania* III, p. 401).
alcân, s. a. Arcan. N. Drăganu, Valea Someșului.
aleân, s. a. Umflătură pe trup, provenită dintr'o boală venerică: *I plină di*

- alean*. I-o ieșit curvii *aleanu* în obraz. C. Rebreanu, Bistrița și St. Pașca, Crișcior.
Pentru înțelesuri apropiate, vezi *DA*, s. v.
- alegúț*, s. m. Vițeluș. N. Drăganu, Sângeorz.
- alină*, vb. intrans. I-a. A șchiopătă ușurel. V. Bucur, Frata.
— Disimilat din *anina* (cf. *DA*).
- alintă*, vb. intrans. I-a. A șchiopătă, a anină. V. Cutcan, Bonț.
- alión*, s. m. Capacul numit lemn c a n e s c, p l a t a n. D. Rădulescu, Rudari.
— In *DA* supt forma *alior*. Tot acolo, forma noastră are înțeles de p a s e r e.
- alltrosi*, vb. trans. IV-a. A prăpădi pe cineva cu o lovitură, a ucide dintr'odată, P. Nișca, Crișcior.
— Cf. *litrosi* (S. P.).
- alunós*, adv. (Fig.). Slab, sfrijit. V. Cutcan, Bonț.
- alinát*, adj. Rău îmbrăcat. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- anúrce*, pron. nehot. Oarece. A. P. Bănuț, Sălaj.
- amărăclúne*, s. f. (Fig.). Rachiu. V. Cutcan, Bonț.
- anúșcând*, *anóșcând*, adv. Adineaori, nu prea demult: *Anúșcând am fost la dâns, da nu mă mai duc*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. *nu știu când*,
- aoóce*, adv. Acolo (?). A. Bănuț, Bihor.
- apátúică*, s. f. Mâncare proastă. V. Cutcan, Bonț.
- apátós*, adj. (Fig.). Leneș, bolnăvicios. V. Cutcan, Bonț.
- apristui*, vb. trans. IV-a. A permite cuiva să se apropie (intrebuițat numai la negativ): *Să nu te apristui pe la fată că te îmblăt. Să nu mă nădăjesc când văd că omu meu nu se mai apristuite p'acasă?* Șt. Pașca, Crișcior.
- arámós*, adj. (Fig.). Om rău la suflet, hain. V. Cutcan, Bonț.
- arătéle*, s. plur. Farduri, vopseli, V. Cutcan, Bonț.
- arcallé*, s. f. Vitalitate, virulență, tărie-sănătate. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. grec. *ἀληθ* «energic», *Soph. GRL.* 115.
- aricós*, adj. Cu vine umflate. V. Cutcan, Bonț.
- arlnós*, adj. (Fig.). Vicios, păcătos. V. Cutcan, Bonț.
- arlon*, s. a. Carte de cântece lumești. Șt. Pașca, Crișcior. E titlul unei cărți de cântări, dat după numele lui *A r i o n*, poet grec, inventatorul ditirambelor.
- așeză*, vb. refl. I. A. se liniști, a se astâmpără: *om așezat* = om de treabă. Șt. Pașca, Crișcior și V. Lazar, Jina.
- astoi*, vb. refl. IV-a. A se liniști. E Cioran, Rășinari.
(— Cf. *ostoi* S. P.).
- astrúe*, s. a. Stea. N. Drăganu, Lona (Făgăraș).
— Legătură cu *astru* «stea»?
- avrámúț*, s. (Fig.). Numire ce se dă auru-lui de către cumpărătorii contrabandiști numiți «gozarii», pentru a nu fi înțeleși. Șt. Pașca, Crișcior.
- asudát*, s. a. (Fig.). Câștig anevoios. V. Cutcan, Bonț.

B

- bábă*, s. f. Burtă: *I-am dat un pumn în babă*. C. Marinescu, Muscel.
- băbăție*, s. f. Gura cuptorului: *Pune ușa la băbăție că se răcește cuptorul*. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. *bobotale*, *băbătaie*.
- băbóiu*, s. m. Om cu apucături femeiești. V. Cutcan, Bonț.
Derivat din *babă* cu suf.-*oiu*, cf. și sinonimul *fătolu*.
- băbúț*, s. m. Copil mic de țată. V. Cutcan.

- babórnă**, s. f. Mâncare săracăcioasă, făcută din pâine uscată opărită și amestecată cu brânză. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- băc**, s. a. Moft, dorință, capriciu: *N'am vreme să alerg după băcurile lui*. V. Corbu, Zagra. In forma **ciudă-băc** avem un stereotip spus de copii când vreau să tachineze pe cineva. Șt. Pașca. Crișcior. **Băc** «e o negațiune la o minciună» (?). V. Cutcan, Bonț.
- băcsăuă**, s. plur. Mărăciniș, buruieni dese, lucruri înghesuite. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
(— Cf. **băcsi**, DA. S. P.).
- bădărău**, s. a. Pâine cu legumă. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. ung. **badar**, «încurcat, mestecat», sau poate o formă cu schimb de sufix din **bădăran**, **bădăroiu**.
- bădăróiu**, adj. Prost, stupid. V. Cutcan, Bonț.
— Din forma **bădăran** prin substituire de sufix.
- bădrúiu**, s. a. Baston scurt de brad folosit de copii la jocul «le-a cotca». G. Vulcu, Răhău.
— Metateză din **brăduiu** (DA, s. v.).
- băier**, s. a. (Fig.) Minte, inteligență. V. Cutcan, Bonț.
- băihă**, s. f. Femeie nevoiașe, lipsită de inițiativă. V. Cutcan, Bonț.
— Sens foarte apropiat de cel dat în DA.
- băihăi**, vb. trans. IV-a. A ciuru semințele, a vântură. V. Cutcan, Bonț.
- bălă**, s. f. Poreclă dată unuia care păcălește pe alții. V. Lazar, Jina.
- bălăcători**, vb. trans. IV-a. A spune porcării, vorbe triviale. V. Cutcan, Bonț.
- bălăciune**, s. f. Murdărie morală, trivialitate, perversitate. V. Cutcan, Bonț.
— Derivat din **bălăci** (DA, s. v.).
- bălălău**, s. a. Mâncare făcută cu mămăligă, unt și brânză. N. Drăganu, Ruștior.
- Băla**. Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- bălăvăni**, vb. refl. IV-a. A se crepă de ziuă: *Se bălăvăneă de ziuă când am plecat*. N. Nicolaescu, Gorj.
- balbotină**, s. f. Fruct necopt, crud. E. Cioran, Rășinari.
— Variantă a lui **bolbotină** (cf. DA. s. v.).
- bălcoș**, adj. Crud, tâlhăresc, fără inimă: *Doamne, Dumnezeul meu Iartă și pe frate-mieu Și pe bălcoș Nichifor, C'o fost harâmbașa lor*. G. Vulcu, Răhău.
- bălúcă**, s. f. Fetiță blondă (cf. și numele de familie **Băluca**). V. Cutcan, Bonț.
— Derivat din **băl** cu sufixul **-ucă**.
- Bălúța**, s. f. Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din **băl** cu suf. **-uță**.
- bănăiu**, s. a. Loc steril, neproductiv. A. P. Bănuț, Maramureș.
- bangău**, s. m. Gologan, ban. V. Cutcan, Bonț.
- bărâi**, vb. trans. IV-a. A trece oile prin strungă: *Bărâe oile să vie la mulsoare*. V. Cutcan, Bonț.
(— Propriu «a le strigă **bâr**», S. P.).
- bărcă**, s. f. Femeie neindemânică și proastă. V. Cutcan, Bonț.
- bărcănă**, s. f. Oaie cu lână sură, creață. V. Cutcan, Bonț.
— In DA **bărcă**, **bercă**, din ung. **birka**.
- bărtă**, s. f. Femeie de ocară. V. Cutcan, Bonț.
- bărtă, cu bărtă**, adv. Desigur, adevărat. V. Cutcan, Bonț.
- băscăcără**, vb. trans. I. A lărgi pasul, a face grimasuri, a se strâmba: *Ce te băscăcărezi așa că doar nu ești la circ*. N. Nicolaescu, Gorj.

- (— Cf. răsărăcă, S. P.).
- băscălie**, s. f. Batjocură, răs. N. Nicolaescu, Gorj.
— Derivat din *băscăli* (acesta în *DA*).
- băzdări**, vb. intrans. IV-a. A băzai, a alungă vitele băzându-le în urechi. V. Cutcan, Bonț. și N. Drăganu.
— Contaminare din *băzai* † *bondări* din *bondar*).
- becelcu**, s. a. Cojoc de piele de oaie, frumos lucrat. A. P. Bănuț, Bihor.
— Din ung. *becses*, «valoros».
- bechés**, s. a. Orice îmbrăcăminte. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. cuvântul anterior.
- bedeărcă**, s. f. Un vas de lemn cam de o cupă, întrebuițat mai ales la stână. A. P. Bănuț, Maramureș.
- belleúș**, s. a. O fâșie de loc înclinat pe care lunecă băieții, călare pe băț. G. Vulcu, Răhău.
- beliște**, s. f. Cale nepotrivită nici pentru sanie nici pentru trăsură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- belterie**, s. f. Fâșie de pânză sau postav îngustă și lungă. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. *bertelle*, *betelle* < *bată*.
- berbeléu**, s. m. Copil bătaș. V. Cutcan, Bont.
- bérdă**, s. f. Coastă de deal, răpoasă. A. P. Bănuț, Maramureș.
- beșăl**, (plur. *beșaie*), s. a. Odihnă, repaos (numai în graiul minerilor). Șt. Pașca, Crișcior.
- beșău**, s. m. Copil mic și slăbănog: *I de cinci ani beșdul și nu poate scoate o vorbă legănată*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Derivat din *beși* cu sufixul *-ău*, ca în *căcău*, *plângău*, *lingău* etc.
- bésniță**, s. f. Femeie bătrână, dosnică. N. Nicolaescu, Gorj.
— Derivat din *beznă* (?). În *DA* *beșniță*, derivat din *beși*.
- beștăli**, vb. trans. IV-a. A comandă, G. Vulcu, Răhău și Pașca, Crișcior.
- Din germ. *bestellen*, idem.
- betelică**, s. f. Fâșie îngustă de stofă. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din *bată* † — *eică*.
- beutor domnese**. Invitatul care bea gratis la un chef (uneori în sens batjocoritor). V. Lazar, Jina.
- bezăr**, s. a. Măneacă dela cămașă, dela cot în sus. N. Drăganu, Chintelnic.
— Cf. *băzără*, *băzări*, *DA*. (S. P.).
- blibițele**, s. plur. (?). Afaceri mărunte. V. Cutcan, Bonț.
- blică**, **bigă**, s. f. Un joc de copii. (?) V. Cutcan, Bonț.
- bicătoare**, s. f. Castron fără picioare. N. Drăganu, Mărcușa.
(— Cf. *plător*, S. P.).
- blinie**, adj. Deștept, isteț. V. Lazar, Jina.
- blintă**, s. f. Pedepsă. A. P. Bănuț, Bihor.
— Cf. ung. *büntetni*, «a pedepsi».
- blîrgă**, s. f. Vină, greșală. N. Drăganu.
— Din germ. *Bürge*, «martor»?
- blîșă**, s. f. Lele, nană. V. Lazăr, Jina.
— Cf. † *blîșă* în *DA*.
- bitirlci**, vb. trans. IV-a. A împreună, N. Drăganu, Zagra.
- blăznă**, s. f. Duh rău, zână răutăcioasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Cf. etimologia din *DA*, care se verifică și mai mult cu înțelesul de față.
- bleăse**, s. a. Stomac. V. Lazar, Jina.
- blești**, vb. intrans. IV-a. A respira greu: *Așa's de trudită de nici blești nu mai pot*. C. Rebreanu, Bistrița.
- bloj**, s. m. Cerșitor. N. Drăganu.
- bluhăi**, s. plur. Intestine, măruntaie. A. P. Bănuț, Maramureș.
- boăghil**, s. a. Claire. N. Drăganu.
— Cf. *DA* s. *boaghe*.
- boală**, s. f. Apă stătută și caldă. N. Nicolaescu, Gorj.
- bobă**, s. f. Bob, grăunț. N. Drăganu.
— Contaminare între cele două forme

- bobă** și **bob** (nu ne explicăm altfel lipsa metafoniei).
- bobăică**, s. a. Loc ridicat, cu un platou în vârf. A. P. Bănuț, Maramureș.
- bobătă**, s. f. Femeie gravidă. V. Cutcan, Bonț.
- Derivat din *babă* (cf. *DA*).
- Bobolină**. Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- bobolof**, s. a. O piatră rotundă cu care se pardosește curtea. G. Vulcu, Răhău.
- Cf. *gogoloț*, *golomoz* (*DA*).
- boborânță**, s. f. «*Spravă*» copilărească, glumă proastă: *E om mare și face numai boboraște*. N. Nicolaescu, Gorj.
- boburos**, adj. (Fig.) Dur, crud, ordinar. V. Cutcan, Bonț.
- bobuță**, s. f. Bomboană, dulceață, V. Cutcan, Bonț.
- bocăle**, s. f. Vas mare de pământ în care se ține apa de băut. A. P. Bănuț, Maramureș.
- Din ung. *bokolyó* «fedeleş».
- bocâr**, s. a. Plută. N. Drăganu.
- bocna**, de-a **bocna**, adj. In: *a vorbi de-a bocna* = a spune ceva cu răutate la adresa altuia. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- bodocăli**, vb. intrans. IV-a. A flecăli, a vorbi fără înțeles, a troscoli. V. Cutcan, Bonț.
- Cf. cuvântul *a bodogăni* (*DA*).
- bodogălă**, s. f. Vorbăie. V. Cutcan, Bonț.
- Derivat din *bodocăli*, mestecat cu *dodogăni*.
- boghirci**, vb. trans. IV-a. A fură, a șterpelii. G. Munteanu, Poiana Sibiului.
- boghifută**, s. a. Furcitură. N. Drăganu. (— Dim. lui *boghie*, S. P.).
- bohârță**, s. f. Lucru de nici o treabă, boarfă, unealtă veche și stricată: *O vinit cu bohârțile în spate și iacătă-l gazdă*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Avem probabil o legătură cu ung. *bohaj* s. *boháj* (aceste în *SzMTSz*, I, p. 150), amestecat cu *boscărtă*, *boșcărță*, existent și el cu acelaș sens, în partea locului.
- bohórniță**, s. f. Oală mare și burtucănoasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- bojgău**, s. m. Haimana, tânăr flușturistic, vagabond. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- boleai**, vb. intrans. IV-a. *Bolcâie apă'n butoiu*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Onomatopee.
- bolfán**, adj. Avut, bogat. V. Cutcan, Bonț.
- bolmeteu**, s. m. Om prost, nătăflete. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Bolocán**. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- bolond**, adj. Domol, pașnic, bun: *E bolond la inimă și nu face rău nimănu*. N. Nicolaescu, Gorj.
- bolovănit**, adj. Neînduplecat. V. Cutcan, Bonț.
- bolúnda**, de-a **bolúnda**, adv. Nebunește: *Mâncă banii de-a bolúnda și nu se gândeste cât o asudat pentru ei*. A. P. Bănuț, Bihor. (ung. *bolond*, «nebun», un format adverbial).
- bóndrăș**, adj. Prostănac, nătărău. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Din ung. *bondor*, *bondrus*, idem (*SzMTSz*, s. v.).
- bontrăciu**, s. a. Un fel de sulă îndoită cu care se desfundă luleaua. C. Marinescu, Dolj.
- (— Cf. ung. *bontani* «a desface», S. P.).
- boós**, adj. (Fig.) Prostănac, idiot: *Omu asta-i boos rău la cap*. C. Rebreanu, Bistrița.
- Derivat bou † suf. -os.
- borășcăli**, vb. trans. IV-a. A scormoni: (mișcarea ce o face boul cu piciorul pe pământ înainte de a se apuca de bătaie cu altul). N. Nicolaescu, Gorj. (Deriv. *borășcăitură*, s. f. Urma

- rămasă pe unde a borășcăit boul, idem).
- Contaminare din **bornăi** † **rășchiă**.
- bormașină**, s. f. Mașină perforatoare cu care se lucrează în piatra din baie.
- Șt. Pașca, Crișcior.
- Imprumut german nou, **Bohrmaschine**, idem.
- boroscodonie**, s. f. Ațitudine indecentă, vorbă urâtă. N. Nicolaescu, Gorj.
- boroștineală**, s. f. Se numește cel care murdărește totul pe unde umblă: *Ești o boroștineală, mucosule*. E. Cioran Rășinari.
- bortocină**, s. f. O plantă bună pentru nutrirea vitelor (?). V. Cutcan, Bont.
- bórză**, s. f. (Fig.) Minciună. V. Cutcan, Bont.
- boșânțăt**, adj. Aprins la față în timp de boală. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- bot**, s. a. Nod, grămadă: *Stau copii bot, unu peste altu*. V. Cutcan, Bont.
- bot**, adj. Prost. V. Cutcan, Bont.
- Cf. ung. *buta*, cu același sens.
- bozgăială**, s. f. De cele mai multe ori e poreclă ce se dă unui «om cu fața lată și cu ochii mari, bulbucăți». I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- brăce**, s. f. Imbrăcămintă de orice fel. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- În *DA* cuvântul are un înțeles mai restrâns.
- brăhul**, vb. refl. IV-a. A se strică, a se prăpădi. N. Drăganu (?). (Deri v. **brăhútu**, adv. Stricat. idem.).
- O variantă a lui **vrăvui**.
- Brálca**. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- brătăci**, vb. trans. IV-a. A-și pierde vremea în căutarea unui lucru: *Ce tot brătăcești pe-acolo?* N. Nicolaescu, Gorj.
- Brebenel**. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- brențăului**, vb. refl. IV-a. A se ciondăni, a se sfădi. N. Drăganu.
- Cf. germ. **brenzeln**, «a mirosl a arst».
- brihăi**, vb. intrans. IV-a. A râde fără rost, a linzi. E. Cioran, Rășinari.
- brumăt**, adj. (Fig.). Bătrân: *om brumat*. V. Cutcan, Bont.
- búbă**, s. f. Durere de gât, de urechi, de ochi, de măsele, provenită din răceală. V. Bucur, Frata și Șt. Pașca, Crișcior.
- bubóltă**, s. f. Umplătură de varză, sarmală. A. P. Bănuș, Bihor.
- bubulie**, s. f. Dălmă, colibă, V. Cutcan Bont.
- búclă**, s. f. Vopseală. V. Lazar, Jina.
- bududău**, s. m. Un om al nimănu care hoinărește fără nici o țintă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. V a r, **budalău**, idem, I. Moga, Săliște (Sibiu).
- budulău**, s. a. Fântână cu bortă. V. Cutcan, Bont.
- buduli**, vb. trans. IV-a. A persecută. N. Drăganu, Friș și I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- budurli**, vb. refl. IV-a. A se căra, a se depărta: *Amu mă budurlesc de-aci*. C. Rebreanu, Bistrița.
- buduroaie**, s. f. Tubul de lemn dela cazanul de făcut țuică, așezat între capac și țeava de metal din puțină. N. Nicolaescu, Gorj.
- buhátu**, s. a. Căciulă făcută din piele prost tăbăcită. G. Vulcu, Răhău..
- Din ung. *bohaj*, «haină flocoasă».
- buigás**, s. a. Inghesuială, gâlceavă, neplăcere: *Cu copiii mulți ai buigas*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din ung. *buigás*, idem.
- buigi**, vb. intrans. IV-a. A năvăli: *Buigi peste noi*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Contaminare din *buji* «a năvăli» cu fugi.
- bujdétu**, s. m. Uscător de poame. V. Cutcan, Bont.
- bulidăuă**, s. f. «Un fel de iarbă mare cu cotor gros și în formă de țeavă» (bucinișul?). Dr. V. Corbu, Zagra.
- búmă**, s. f. Violoncel. V. Cutcan, Bont.

burăc, s. m. Cartof. A. P. Bănuț, Satu Mare.

— Cf. rut. *burak*, «seclă» *ZelRDWb* I. 49.

burcă, s. f. Țigancă. V. Cutcan, Bonț.

burduji, vb. trans. IV-a. A călca în picioare, a zdrobi, a dripl, a stopși: *L-o burdujit vaca de i-o rupt coastele*. C. Rebreanu, Bistrița.

burhălău, s. a. Piatră moale pe care băieșii o despică numai cu ajutorul ciocanului. Șt. Pașca, Crișcior.

burlăș, s. a. Ploscă de lemn. N. Drăganu, Căian.

— Etim. din ung. *borjas* (com. de d-l Drăganu).

burtucă, s. f. Fântână. V. Cutcan, Bonț.

— Din ung. *borkut* (cf. în toponomastica ardeleană *Borcui*), cu metateză. A putut să se producă un amestec și cu *burtuhán*, *burtucan*.

Búșa. Nume de câine. N. Nicolaescu, Gorj. E și nume de Familie, Șt. Pașca Crișcior.

buști, vb. intrans. IV-a. A izbucni: *S'a rupt doaga de la butoiu și a buștit apa din el*. N. Nicolaescu, Gorj.

Busulóc. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.

bútlín, s. a. Exploatare de păduri. A. P. Bănuț, Sighet.

— Din rut. *butlin*, idem (*ZelRDWb*, I, 51).

bútur, s. a. O bucată de carne care se taie din pulpa animalului. N. Nicolaescu, Gorj.

— Cf. *DA* *supt but*.

buturólu, s. a. Gârliciu de la fântână făcut dintr'o bucată de lemn. V. Bucur, Frata.

— Derivat din *butură* cu suf. -olu.

C

cáfăr, s. a. O bucată de lemn de brad care se întrebuințează la construcția caselor. G. Vulcu, Răhău.

— Din säs. *Käfer* (*Jb.*, X. 180).

căhătură, s. f. Epilepsie. V. Cutcan, Bonț.

— Din *chihăi*, *chihăltură*, (*TDRG* s. v.) prin apropiere de *chehe* (?).

căie, s. plur. Cuiele ce se bat pe potcoavă pentru ca să nu lunceni. N. Nicolaescu, Gorj.

— Cf. *DA* s. *cală*.

căie, s. plur. «Capetele din urmă (sic!) dela talpele saniei»: *Dacă n'ai loc în sanie sui-te pe căie*. N. Nicolaescu, Gorj.

— Cf. *călu* «călcăiu», partea dinapoi a copitei calului.

căldănană s. plur. Crucile de care trag caii plugul; orice capete de funii. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

— Din ung. *kaloda*, «jug».

călmăzdră, s. f. Salamandra: *Călmăzdra pică cu ploaia*. V. Lazar, Jina.

— Pentru *sălmăzdră* cf. *Dacoromania* III, p. 819.

calău, adj. Umed, apătos: *pământ calău*. N. Nicolaescu, Gorj.

— Cu alt sens în *DA*; cf. *Dacoromania* III, p. 618 și 661 ș. u.

călcă, vb. trans. I. A cântări: *Viștău dsta calcă 95 de chile*. A. P. Bănuț, Baia-Mare.

calcavură, s. f. Palmă: *Iși dau o calcavură de-auzi câinii în Giurgiu*. N. Nicolaescu, Săulești (Gorj).

— Etim. cf. *DA* s. v.

căldărit, adj. (Fig.) Beat. V. Cutcan, Bonț.

— Derivat glumeț din *căldărl* «a bea».

călină, s. f. Cumnată: *Nevasta fi sice surorii bărbatului său, călină*. D. Rădulescu, Rudari.

călișcă, s. f. Inchisoare, temniță. N. Drăganu, Căian.

— Din ung. *kallieka*, «colivie» (în Munții Apuseni *călișcă* însemnează «colivie»). Cf. însă și *calească*.

- cărnără**, s. f. Măcelărie. E. Munteanu, Poiana Sibiului.
- cănațe**, s. m. Un fel de ciucure în formă de nod, care se pune ca podoabă în coarnele boilor. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Din **canaf** (TDRG), **canah**.
- canap**, subst. Sfoară groasă de legat pachetele de bumbac; sfoară importată din străinătate: *ață de canap și canap*. C. Marinescu, Dolj.
— Probabil la origine identic cu cuvântul anterior.
- căni**, vb. trans. IV. A vopsi ouăle de Paști. (Se pun în «zăr», «feștele», «corțișori»). N. Drăganu, Valea Someșului.
— Din ung. **kenni** (DA.).
- căni**, vb. trans. A învioră. V. Cutcan, Bonț. (Deriv. **cănit**, adj. Inviorat, întărit. Idem).
— Probabil identic cu **căni**.
- cântă**, vb. refl. I. A plânge în gura mare, a se bocî: *Se cântă tot morfește*. Șt. Pașca, Crișcior și V. Bucur, Frata.
— Cf. și DA. s. v.
- căpăvit**, adj. Nebun, într-o ureche, căpiat. V. Cutcan, Bonț.
- căpiță**, vb. trans. I. A stâlci pe cineva în bătaie. V. Bucur, Frata.
- căpslă**, S. f. Capsă. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din germ. **Kapsel**.
- căpostér**, s. a. Perină de paie, căpătăiu. V. Cutcan, Bonț.
- căpút**, s. a. Termin generic pentru orice haină. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. DA. s. v.
- căpută**, vb. refl. I A se recăsători: «Un văduv dacă se căsătorește cu o văduvă, se zice că se căpută, nu că se căsătorește». V. Bucur, Frata.
- carămb**, s. a. Un bețișor cioplit în patru fețe pe care se înseamnă, după rând, care cât lapte are. N. Drăganu. (Cf. *Dacoromania* II, 596).
- cărătenle**, s. f. Urmă: *Mi-a dat să-i fac o socoteală și nu-i dau de cărătenie*. N. Nicolaescu, Gorj.
- cărăi**, vb. intrens. IV-a. A vorbi de rău. V. Cutcan, Bonț.
- cărăli**, vb. intrans. IV-a. A vorbi (ne-rozii), a flecăli. (Deriv. **cărălît**, adj. Fără minte, neserios). V. Cutcan, Bonț.
- cărlicuș**, s. m. Student teolog (termen ironic). C. Rebreanu, Bistrița.
— Din germ. **kirehlich** † suf. -uș.
- cărloi**, vb. intrans. IV. A plânge, a urla. P. Nișca, Crișcior.
— Contaminat din a **cărăi** † a **dărloi** (acesta din urmă prin partea locului are același sens).
- cărloiât**, adj. Incărligat, îndoit. V. Cutcan, Bonț.
- căroș**, adj. Avar, zgârcit și fără inimă. V. Cutcan, Bonț.
- cărpănós**, adj. (Fig.). Animalul care oricât de bine ar fi nutrit, rămâne totuși slab și cu părul zburlit. V. Bucur, Frata.
- cărstăță**, S. f. Grămadă de snopi de grâu așezați în formă de cruce. I. Sohorca, Sângiorz-Băi.
- cărță**, s. f. Fetiță mică, sugace. V. Cutcan, Bonț.
- cărți**, vb. intrans. IV-a. A vorbi, a crâcni: *Să nu cărtești, că te omor*. N. Nicolaescu, Gorj.
- cărțibăuă**, s. plur. Mărunțișuri, fleacuri. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cărtóg**, s. a. O felie de pământ lucrată, găsită în mijlocul unui întins loc de fanaț. N. Nicolaescu, Gorj.
- cas! cas! cas!**, interj. Se strigă către păsări ca să intre în coteț. N. Nicolaescu, Gorj.
- căștiğă**, vb. trans. și refl. I. A spovedi pe cineva și a-l cuminecă în stare de boală grea; a boteză: *Ii moare dărbatul așa necăștiğat și ea nici nu-i pasă*. Șt. Pașca, Crișcior

- Ajuns la acest înțeles supt influența lui a îngriji care ca și a câștigă are sensul de a păzi. (Pentru evoluția de aici cf. S. Pușcariu, *Din perspectiva Dicț.*, Cluj, 1922, p. 16).
- cășună**, vb. refl. I. A fi alterat la minte, ticnit. G. Vulcu, Răhău.
- cășută**, s. f. Cutie de chibrituri. G. Munteanu, Poiana Sibiului.
- cătarg**, s. a. Arbore lung, drept și gros. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Neologism?
- cătél**, s. m. (Fig. ?). Copil din flori, nelegitim. V. Cutcan, Bonț.
- cățeli**, s. plur. Larve de albine; căpriorii cei mai mici la o casă. N. Nicolaescu, Gorj.
- cățină**, s. f. Covată mai mică. A. P. Bănuț, Sălaj.
- cătănét**, adj. Strict, milităros, regulat. A. P. Bănuț, Sălaj.
— Derivat din *cătan(ă)* † suf. -eț.
- cătare**, s. f. Câștig, venit: *Oamenii ce n'au cătare iarna și mai rabdă*. V. Bucur, Frata.
- cătrănar**, sm. (Fig.) Crâșmar, în sens glumeț. P. Nișca, Crișcior.
— Derivat din *cătran* «rachiu».
- cățuni**, s. plur. (?) Un fel de brazii (?). N. Drăganu, Ruștior.
- căușl**, vb. refl. IV-a. A se zăpăcl, a se încurcă la socoteli. V. Bucur, Frata.
- ceacâr**, s. a. Un instrument de lemn pe care se pune jirebia și se deapără (sic) N. Nicolaescu, Gorj.
- ceacă**, s. f. Femeie obraznică și cu moralitate dubioasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ceăglă**, s. f. Unealtă, ciocan cu care se rupe o bucată de piatră din stană, sau se smulge din pământ. V. Cutcan, Bonț.
- ceăpță**, s. f. Capișon purtat de nevestele tinere. V. Bucur, Frata. (Fig.) Palmă:
- I-am dat o ceapță de i-am smintit măselele*. C. Rebreanu, Bistrița.
- ceas rău**, Nume dat unei boli venite subit în urma unui blestem: *Are cias rdu, nu cred că mai scapă*. Șt. Pașca, Crișcior și V. Bucur, Frata.
- cebălă**, s. m. Om invalid, urît, transfigurat. N. Nicolaescu, Gorj.
— Postverbal din *cibălu*. (Cf. DR. IV, p. 779).
- cechie**, s. f. Briceag, cuțit mic: *Am și eu cechie dar nu taie de loc*. N. Nicolaescu, Gorj.
- cei**, vb. trans. IV-a. A țineă la dreapta când se mână carul cu boi. V. Bucur, Frata și St. Pașca, Crișcior.
— Derivat verbal din interj. *ceă*.
- celnic**, adv. Când cineva pleacă la lucru fără unelte, se zice că merge celnic singur: *Celnic te duci la pădure?* (fără săcure, boi, etc.). *Nu te duce celnic la târg, că numa te bate cineva*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Etim. cf. DR. III, p. 417.
- Cerbán**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- cercui**, vb. refl. IV. Se zice despre doi tineri îndrăgostiți că se crecuesc: se joacă, se mângâie, se alintă. Șt. Pașca, Crișcior.
— Etim. în DR. IV. p. 679—680, (din ung. *kerek*).
- cerime**, s. f. Partea de deasupra (tavanul) galeriilor din baie. (Înțelesul de «coperiș» care se dă de Francu-Candrea, *Românii din Munții Apuseni*, p. 41, nu cred că e autentic. În graiul băieșilor nu se găsește decât în accepțiunea de mai sus). Șt. Pașca, Crișcior.
- cermăli**, vb. trans. și refl. IV-a. A încurcă sau a se încurcă în facerea unei socoteli. V. Bucur, Frata.
- ceșlă**, s. f. Unealtă cu care se scobește covata. P. Nișca, Crișcior.

- cheltuială**, s. f. Explozibilele consumate în timpul lucrului de o lună, pe care le plătește din leafă fiecare băieș. Șt. Pașca, Crișcior.
- chêntes**, s. m. Voluntar (intrat în armata revoluționară a lui Kosuth, la 1848). V. Bucur, Frata.
- Din ung. *önkéntes*, idem.
- cherent**, adj. Fără judecată, iresponsabil (germ. 'unzurechnungsfähig'). N. N. Drăganu, Valea Someșului.
- ches**, adj. Pestriț, cu pete de diferite colori pe corp. V. Lazar, Jina și Șt. Pașca, Crișcior.
- chesitură**, s. f. Tăietură, crepătură. V. Bucur, Frata.
- Din *teșitură* cu fonetismul local.
- chiantaun**, s. m. Prostănac, idiot. G. Munteanu, Poiana Sibiului.
- chiantaur**, adv. Amețit de băutură: *Umbă tot chiantaur*, N. Nicolaescu, Gorj.
- Probabil ambele cuvinte din urmă au o origine comună.
- chibul**, s. m. Măsură de capacitate de 120 de litre. A. P. Bănuț, Bihor.
- Din ung. *köböl* (*CzFMSz*, Pest, 1862, III, p. 1042).
- chichéu**, s. a. O secure mare. A. P. Bănuț, Bihor.
- Cf. ung. *tető* (*GhDMR.*, 1906, p. 717).
- chichiréz**, s. m. Băiat mic. V. Cutcan Bonț.
- chidinc**, s. a. Tocmeală, mijloc de a face leafă mare: *Dacă n'ai chidinc, n'ai sărbători ca lumea*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din germ. *Gedinge*, cu acelaș sens.
- chilipi** (*chilipchi*): Se numesc zilele dela 14—21 Noembrie, adică dela Sf. Ap. Filip, până la Intrarea în biserică. (In zilele acestea nimenea nu are voie să taie cu foarfecele, ca să nu vie lupii la oi. Ca să nu se uite acest lucru, femeile își leagă foarfecele cu sfoară): *Să nu tai căs chilipchi!* V. Lazar, Jina.
- chindén**, s. a. Un fel de pânză în forma unui ștergar cusut la capete cu flori și «cipcă» cu care se învelesc la cap femeile în sărbători. N. Drăganu, Iclodul Mic.
- Din ung. *kendő*, «ștergar.»
- chiómb**, adj. Orb: *Uite aici, chiómbule*. N. Nicolaescu, Gorj.
- chisăl**, s. a. Unealtă cu care se scobește covata, cślă, N. Nicolaescu, Gorj.
- chișcău**, s. a. Bășică pentru păstrat tunul. C. Marinescu, Dolj.
- chișă**, s. f. Moment potrivit: *Noaptea-i chișă hoșului*. N. Nicolaescu Gorj.
- chiton**, s. a. Suman de pănură albă sau sură cu croială largă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- chizul**, vb. trans. IV-a, A lucra în comun, a potrivi, a se înțelege: *Om chizuți cum om putea*. A. P. Bănuț, Bihor. (D e r i v. *chiză*, s. f. Prietenie, tovărășie în afaceri: *Nu-ți face chiză cu el că-i un hoș*. Șt. Pașca, Crișcior.)
- Din ung. *köz*, comun, familiar.
- chiz**, s. a. Un minereu bogat în aur, pirită. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din germ. *Kies*, idem.
- cibárnăcă**, s. f. O pălărie veche și stricată, cu bordurile rupte, ca fesul turcesc, pe care o iau cei cari mulg oile. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cică!** *cică!*, interj. *Când se chiamă porcii se strigă: cică, cică!* N. Nicolaescu, Gorj.
- Din *pureleă*, *pureleă!* (?)
- cicări**, vb. trans. IV-a. A mișcă într'o parte, a cărnî, a sucl: *Cicărește o țără ruda carului*. V. Bucur, Frata. In sens intrans. A sări în sus de bucurie. N. Nicolaescu, Gorj.
- cide**, s. f. (?) Omăt înghețat, omăt plouat și înghețat care ține crengile unui copac la oaltă și câte odată le și rupe. N. Drăganu, Valea Someșului.

- Cf. *chidie* și ung. *köd*, «ceată», «negură».
- cigăli**, vb. trans. IV-a. A mânca pe apucate. V. Cutcan, Bonț.
- Cf. **a ciuguli** (*T.D.R.G.* s. v.).
- cihăi**, vb. refl. IV-a. A se trudi să aprindă cineva foc cu material ud. (D e r i v. din *cihăit*, «certat»). V. Cutcan, Bonț.
- cihărănie**, s. f. Coastă piezișă; loc sălbatec. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cimbră**, s. f. Fată isteată. V. Cutcan, Bonț.
- cimede**, s. f. O familie nu prea numeroasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cinil căsli**: Mobilierul pe care îl aduce fata ca zestre când se mărită; aranjamentul intern complet. A. P. Bănuț, Sălaj; Luntre. V. Lazar, Jina.
- cișișoară**, s. f. Masă ce se dă la cel ce-și serbează ziua numelui, în preziua serbării. N. Nicolaescu, Gorj.
- cinzai**, s. a. Tratament crud, bătaie: *O făcut el mult cinzai cu ea până ce s'o omoare*. C. Rebreanu, Bistrița.
- Din *chinzai* (cu rostire dialectală) (< ung. *klozni*, S. P.).
- ciocă! ciocă!** interj. Strigăt cu care se chiamă porcii. N. Nicolaescu, Gorj.
- ciocă**, s. f. Vârful unui deal; închizătoare de lemn la poartă, în formă de cârlig: *Ai pus ciocă la poartă?* N. Nicolaescu, Gorj.
- Pentru sensul din urmă cf. **ciocă**, **ciocă**, **mocioacă**, «baston cu cârje».
- ciocăle**, **ciocăle!** Interjecțiune cu care se chiamă porcii. N. Nicolaescu, Gorj.
- Cf. **ci o a c ă** și **c i c ă**, mai sus.
- ciogă**, s. f. Mărtoagă, vită sau om slab. V. Cutcan, Bonț.
- Din **ciocă** («cu spinarea cocoșată») † **mărtoagă**.
- ciocră**, s. m. Sas (In batjocură). V. Lazar, Jina. (Fig.) Minciună. V. Cutcan, Bonț.
- Cioára**, Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- ciocră**, s. f. Căpățină, schelet. V. Cutcan, Bonț.
- ciobă**, vb. trans. și refl. I. A știrbi. N. Drăganu.
- Derivat din **ciob**.
- ciobán**, s. m. Păstor de boi, deosebit de cel de vaci, care se chiamă *ci u r d a r*. V. Bucur, Frata.
- ciobánă**, s. f. Un vas de lemn cu care își duc țaranii apă când sunt la lucru. V. Lazar, Jina.
- cióc**, adv. Nimic: *Nu-ți dau cióc odată*, nimic odată. Șt. Pașca, Crișcior.
- ciocán**, s. m. (Fig.) Om prost, nătăfleț. V. Cutcan, Bonț.
- ciocăni**, vb. intrans. IV-a. A vorbi în contra cuiva. V. Cutcan, Bonț.
- cióci**, s. (?) Porumbul cules de pe cocian. A. P. Bănuț, Sălaj.
- cióclu**, s. m. Om mic, pipernicit: *un cióclu de bărbat*. C. Rebreanu, Bistrița.
- ciocoti**, vb. trans. IV-a. A mânca încet și fără regulă: *Copiii ciocotesc la mâncare toată ziua*. N. Nicolaescu, Gorj.
- ciocovete**, s. plur. Obiectele mărunte ce se țin de casă: ciocan, cute, săcure, etc. G. Vulcu, Răhău.
- ciocúș**, adj. Chior, cu privirea încrucișată. V. Cutcan, Bonț.
- ciollăi**, vb. intrans. IV-a. A mânca cu zgomot: *Ce ciollăiești ca porcii și nu mânănci cum se cade*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Cf. **ciolăi**, «schmatzen» (*TDRG*, s. v.).
- ciollie**, s. m. Om scăpătat, stricat, vagabond. V. Cutcan, Bonț.
- Etim. cf. **ciollingar** (*TDRG*, s. v.). Cf. și numele de familie, **Ciollica**, pe valea Crișului Alb.
- ciolină**, s. f. Carne slabă și bătrână. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

- ciolbi**, vb. intrans. IV-a. A se uita la cineva urît: *Nu te ciolbi la mine că n'am omorit pe tat' tu.* Șt. Pașca, Crișcior. (D e r i v. **ciolbîș**, adv.; **ciolb** sau **ciomb**, subst. Cel care are o privire urîtă. E. Cioran, Rășinari).
- ciolciuș**, s. a. Sac de hârtie. C. Rebreanu, Bistrița.
— Din ung. *töltés*, «umplătură», «sarmală».
- cioloacă**, s. f. Poreclă dată unuia care spune vorbe neînțelese. V. Cutcan, Bonț.
- ciolomădă**, s. f. Porumb, cucuruz. V. Cutcan, Bonț.
- cioloméț**, adj. Lingușitor, obraznic. P. Nișca, Crișcior.
— Cf. ung. *esaló*, «înșelător».
- ciomândi**, vb. refl. IV-a. A se ciondăni, a se certă. E. Cioran, Rășinari.
- cionăie**, s. f. Vacă slabă, diformă: *Nu cumpără ciondi d'astea.* N. Nicolaescu, Gorj.
- ciopărtăc**, s. a. Rest de carne la măcelărie; măruntaie. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciopătă**, s. f. Jumătatea unui fruct (măr, nucă, etc.). N. Drăganu, (?).
- ciorăsc**, s. a. Granit:
*Burhăldu' mi mănăcă sdu',
La ciorăsc mă prăpădesc.*
Șt. Pașca, Crișcior.
- cióre**, adj. Chior. (D e r i v. **cioreăș**, adv. Chiorăș) I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciorchină**, s. f. Oblâncul șelei. G. Vulcu, Răhău.
- ciorciovél**, s. m. Puiu de găină; copil de țigan. V. Cutcan, Bonț.
- cioreciolós**, s. m. Murdăria de pe animale, Șt. Pașca, Crișcior.
- ciordisi**, vb. trans. IV-a. A batjocori, a umili. (D e r i v. **ciordisit** adj. Necăjit, umilit). V. Cutcan, Bonț.
— Din **ciortí**, «a obrăză», din **ciort** «nas» < țig. *čort*, idem.
- ciorgaliță**, s. f. Femeie, om de jos. V. Cutcan, Bonț.
- ciorit**, adj. Rănit, bubos. V. Cutcan, Bonț.
- ciormăglăvă**, s. f. Capră cu coarnele date pe spate. N. Drăganu, Sângeorz.
- ciormán**, s. m. Copil gras. V. Cutcan, Bonț.
- ciorofléc**, s. m. Om decăzut din punct de vedere moral, coada satului. (D e r i v. **ciorofléc**, vb. intrans. IV-a. A vagabonda.) V. Cutcan, Bonț.
- cioroslă**, s. f. Fierul în formă de cuțit, fixat în grindeiul plugului, care face tăietura pe care o întoarce cormănul. N. Drăgan (?)
— Cf. **ciorsoală**.
- ciorsoală**, s. f. Țesală, unealtă cu dinți, cu care se perie vitele. A. P. Bănuț, Bihor.
— Ung. *csorszáló*, idem.
- ciorsótu**, s. m. Om slab din cale-afară. E. Cioran, Rășinari.
— Prin schimb de terminație dela **ciorsoală**.
- cioseúiu**, s. a. Coșuleț de hârtie sau nuiele cun fundul ascuțit. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciosmăți**, vb. trans. IV-a. A face bucați: *Măcelarul ciosmățește boul.* N. Nicolaescu, Gorj.
- ciosnăcă**, s. f. Ființă urită, făcută rău: *Știu că s'o însurat ș'o luat pe ciosnăca aceea.* I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciotrică**, vb. intrans. I. A spune vorbe fără căpătăiu, a vorbi multe și mărunte. V. Bucur, Frata.
- ciovăle**, s. f. Mobilierul cu toate lucrurile casnice pe care le aduce nevasta ca zestre. V. Bucur, Frata.
- ciovărecă**, vb. intrans. I. A umbla dincoaci, în-colo. N. Drăganu, (?).
- ciovică**, s. f. Măncare cu carne afumată. V. Cutcan, Bonț.
- ciozni**, vb. trans. IV-a. A tăia, a ciunti, a rupe: *Băiatul și-a cioznit un deget;*

- Un cioznit de spate* («deșelat»). V. Bucur, Frata.
- ciri**,.. **cirl**... conj. Ori, ori: *Ciri tu ciri eu, unu pleacă*. Șt. Pașca, Crișcior.
- ciriclii**, s. plur. Ielele, cele sfinte, coanele. N. Nicolaescu, Gorj.
- cirifleacă**, s. f. Noroiu subțire. V. Cutcan, Bonț.
- ciripi**, vb. intrans. IV-a. A vorbi de dragoste. V. Cutcan, Bonț.
- ciubânc**, s. a. Vas vechiu de pământ care, înainte, se folosea pentru apă de băut, iar acum se fierbe în el. A. P. Bănuț, Bihor.
— Ung. **csobánk**, idem.
- ciubeléu**, s. a. Ploscă de lemn pentru apă. (O au mai ales vânătorii). A. P. Bănuț, Bihor.
— Ung. **csobolyó**.
- ciue**, s. a. Un obiect (coală de hârtie sau stofă) sucit în formă de tub. A d j. Gras, durduluiu. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciucă**, s. f. Slăbiciune, plăcere, patimă: *Ciucă lui eră să asculte cântece hai-ducești*. D. Rădulescu, Rudari.
- ciucă**, s. f. Minte, inteligență. V. Cutcan, Bonț.
- ciucău**, s. a. Ciucălău, tuleu de cucuruz rămas fără boabe. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciuceală**, s. f. Lenevie. V. Cutcan, Bonț.
- ciuchiât**, adj. Țicnit, lovit de nebunie. G. Munteanu, Poiana Sibiului.
— Cf. pentru origine **șuchiât**, **deșuchlat** (în *DR I*, 243).
- ciuciuéț**, adv. Ridicat, cucuiat. V. Cutcan, Bonț.
- ciucău**, s. a. Un par vânjos cu care se încoardă lanțul pentru a strânge lemnele pe car. (D e r i v. a **ciucului**, vb. trans. IV-a. A lega lemnele pe car). I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciudăș-mare**. Cu întrebuintărea completivă în frază, în sens de «baremi», «inc'ai»: *De mi-ar ajunge grăul, ciu-*
- dăș-mare până la Rusalii*. Șt. Pașca, Crișcior.
- ciufu**, **ciuhăi**, vb. trans. IV-a. A bate, a târnuî: *Să stai frumos că te ciuhăiu*. N. Nicolaescu, Gorj.
- ciuguri**, **ciuguri!** Interjecție care se adresează porcilor. N. Nicolaescu, Gorj.
- ciúte**, s. f. O boală contagioasă a păsărilor de curte: *A dat ciuia 'n găini*. N. Nicolaescu, Gorj.
- ciújniță**, s. f. Nume de batjocură dat femeilor slabe. E. Cioran, Rășinari.
— Cf. psl. **čuždinьс** (*MLPSIGrLat*, p. 1127).
- ciubă**, s. f. Căciulă. V. Cutcan, Bonț.
- ciuli**, vb. intrans. IV-a. A vorbi cu ocol, prin circumscriere. V. Cutcan, Bonț.
- ciulică**, s. f. Femeie, fată fără minte, stricată. V. Cutcan, Bonț.
- ciúmpag**, s. a. Cusătură pe pieptul cămășii la femei. V. Bucur, Frat 1.
(— Cf. **cimpag**, S. P.).
- ciúmpaș**, adj. Noduros, strâmb, neajutorat, greoiu: *E ciumpăș ca măgarii hăi pocăși; umblă ciumpăș de picioare*. C. Rebreanu, Bistrița.
— Din ung. **csámpás**, idem.
- ciungără**, s. f. Oaie cu carnea tăiată. V. Cutcan, Bonț.
— Deverbal din **ciungări**. (Cf. *TDR G* s. v.).
- ciupără**, vb. refl. I-. A se ciupeli, a se curăți: «Când păsările se curățesc și își pun în rânduială penele, se ciupără». I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Din lat. **pilare** (cf. corespondente romanice ale acestuia în *REW*, 6502) prin amestec cu **ciupeli**.
- ciúre**, s. a. Opreliște, ciuhă, semn pus în fânațe care arată că e oprit păscutul. V. Cutcan, Bonț.
- ciúrdă**, s. f. Cireadă de vaci (cea de boi se numește ciopor). V. Bucur, Frata.

- E interesantă fixarea precisă a înțelesului celor două sinonime care s'a făcut sub influența genului, masculin sau feminin, a celor ce compun ciurda sau cioporul.
- ciurés**, s. m. Cireș. V. Lazar, Jina și Poplaca.
- ciurlică**, vb. intrans. I. A furnică: *Numa ciurlică peștii prin apă. Nu știu ce au azi copiii de ciurlică așa pe drum.* Șt. Pașca, Crișcior.
- ciurufieacă**, s. f. Tină moale, V. Bucur, Frata.
- ciuru popii**. Sulul dela stativul pe care stă bumbacul: *Har Domnului c'am ajuns să se vadă ciuru popii.* C. Rebreanu, Bistrița.
- ciușcă**, s. f. O salată făcută din ardeiu copt și otet. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. **ciuște**, mai jos.
- ciușlă**, s. f. Băătură sau mâncare rău pregătită. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ciuște**, s. f. Ardeiu. G. Munteanu, Poiana Sibiului și sudul Basarabiei.
— Cf. rut. **čüstri**, «a simți» (*Zel. RDWb*).
- ciuvăi**, s. f. Caucul de lemn cu care se scoate fiertura din cazan. N. Nicolaescu, Gorj. Supt forma **ciuvăie**, Vas de doage legat cu arcuri de lemn. N. Drăganu.
— Cf. *TDRG* s. **ci o v e e**, «vechitură».
- ciúzi**, s. plur. (?) Niște verigi cari se pun la mânerul sau hădăraga îmblăciilor. N. Drăganu, Sângeorzul-român.
— Din ung. **köz** (?)
- clăpișă**, s. f. Căpișă, purculeț de fân sau de otavă. P. Nișca, Crișcior.
— Din **căpișă** cu *l* din **clale**.
- clătări**, vb. trans. IV-a. A clăti (gura), a spăla (rufele) cu apă rece după ce s'au scos din leșie. P. Nișca, Crișcior.
- clefustete**, s. plur. Mărunțișuri în des-
- ordine, inutile. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cleif**, adj. (Fig.) Frumos, potrivit. V. Cutcan, Bonț.
- clénciu**, s. a. (Fig.) Pricină, ceartă: *Am un clénciu cu vecinul.* V. Bucur, Frata.
- cleoambă**, adj. In expresii ca: *babă cleoambă*=babă bătrână, urită. N. Nicolaescu, Gorj.
- clépeș**, adj. Negreblat. V. Cutcan, Bonț.
- clihán**, sau **crihan**, s. a. Bucată: *Dă-mi un clihan jâb de pătă*=(o bucată mare). C. Rebreanu, Bistrița.
(— Cf. **crișolu** cu acelaș sens în Brașov S. P.).
- climpotă**, s. f. Felie mare de pâine. V. Cutcan, Bonț.
- clipui**, vb. trans. IV-a. A câștiga ceva cu țărâita, pe 'ndelete. V. Cutcan, Bonț.
- cloboti**, vb. refl. IV-a. A se scutura un lichid într'o sticlă sau alt vas: *Nu scutura fedeleșul că se clobotește laptele.* I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- clopotî**, vb. trans. IV-a. A trădă, a da de gol. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. expresia «a trage clopotele»= a divulga un secret.
- cloș**, s. m. Prăjină de brad. G. Vulcu, Răhău.
— Germ. **Klotz**, idem.
- coade**, s. pl. Rămășițele de grăunțe rămase la mașina de treerat, care se dau galițelor. G. Vulcu, Răhău.
- coațcoș**, adj. Cu figuri colțuroase: *haină coațcoșă.* Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. **koekás**, idem.
- cocălti**, vb. refl. IV-a. A se îndoi, a se zgârcl: *vacă cocăltă de foame.* N. Nicolaescu, Gorj.
(— Cf. **pocălti**, S. P.).
- coacău**, s. a. Cărligul cu care se trag pietrele (?) de pe munte. N. Nicolaescu, Gorj.
- cobie**, s. f. Modă, C. Marinescu, Mehedintși.

- cobileă**, s. f. Cobiliță, C. Marinescu Mehedinți.
- cocândi**, vb. trans. IV-a. A lovi cu putere cu pumnul sau cu bastonul. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cocioárbă**, s. f. Bordeu, hurubă. V. Bucur, Frata.
(— Cf. *cocloabă*, S. P.).
- Coeor**. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- cocoroádă**, s. f. Un fel de plăcintă pregătită din făină de mălaiu și brânză sau urdă. V. Bucur, Frata și Șt. Pașca, Crișcior.
- cocoș**, s. m. (Fig.) Jandarm. V. Cutcan, Bonț. (Jandarmii unguri purtau pene de cocoș pe coif. S. P.).
- cocoșit**, adj. (Fig.). Înșelat, tras pe sfoară. V. Cutcan, Bonț.
- cocoșléiu**, s. m. Ciovică. V. Cutcan, Bonț.
- coeráița**, *de-a ~*, adv. De-a dura, peste cap, tulumba. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- codárlil**, vb. trans. IV-a. A căuta, a scotocli: *Ce tot codárlești prin ladd?* P. Nișca, Crișcior.
- Codálba**, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
— Compus din: *coadă* † *albă*. (Cf. și numele *Cudalbu*).
- codeiá**, vb. trans. I. A împetrișta ouă. V. Lazar, Jina.
(— Cf. *incondelá*, S. P.).
- codișcă**, s. f. Coadă: *Umblá codișcă după el*. Șt. Pașca, Crișcior.
- collóniță**, s. f. Poreclă, dată unei bătrâne. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- colét**, s. a. O rocă cristalină care cuprinde niște globule mai mici sau mai mari, de mărimea alunelor. Șt. Pașca, Crișcior.
- cóitá**, s. f. Femeie cu moravuri ușoare: *Dintr'o tablă de fereastră, Strig'o coitá de nevastă*, A. P. Bănuț, Șomcuta.
- cólea**, adv. Acolo. N. Nicolaescu, Gorj.
- coldán**, s. m. Țăran dela șes, fost iobag. V. Lazar, Jina, Rod, Șugag, Poiana.
— Cf. ung. *hold*, «pogona», «lanț», cu suf. *-an*.
- coldănése**, adj. Boini cu coarne mari, ținuți la șes. V. Lazar, Jina.
— Derivat din *coldan*.
- coll**, s. pl. Oameni inactivi, cari mănâncă numai, fără să aducă nici un folos. N. Nicolaescu, Gorj.
- colódá**, s. f. Lemn rupt de vânt și căzut la pământ. A. P. Bănuț, Sighet.
— Rut. *koloda*, «butuc», (*Zel RDWb*, I, 359), cf. și ung. *kallodik*, «se rupe, se terfelește».
- colompérá**, s. f. Cartof. A. P. Bănuț, Sălaj.
— Ung. *kalompér*.
- colteș**, s. m. Butuc scurt de lemn, tăiat dintr'un trunchiu. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cománác**, s. a. Pălărie de paie. G. Munteanu, Poiana Sibiiului.
- cománátét**, s. a. Comitet comunal; membrul acestui comitet. (Prin influența școalei, cuvântul începe să dispară din graiu). V. Lazar, Jina.
— Formă coruptă din *comitet*.
- coméniță**, s. a. Vatră, cuptor, cămin. A. P. Bănuț, Căbești (Bihor).
— Din s.-cr. *kamenica*. *MLPSI GrLat*. 281.
- comenție și comințáu**, s. f. și a. Plată de viticule dată servitorilor. A. P. Bănuț, Bihor.
— Cf. psl. *komonica*, «iapă». *MLPSI GrLat*, p. 299.
- comilástru**, s. a. Gumă de șters. G. Vulcu, Răhău.
— Din germ. *Gummillastikum*, etimologie populară prin apropiere de suf. *-astru*.
- comilét**, s. a. Podmolul de după cuptor. V. Bucur, Frata.

- comintâg**, s. a. Contract: *Jeler cu comintâg*. V. Bucur, Frata.
- continît**, s. a. Izlaz. V. Bucur, Frata.
- copălă**, s. f. O rudă, cu motocină în vârf, care se pune în vie în semn de oprire. N. Drăganu, Valea Someșului.
- copeneată**, s. f. Cutie. S. Dragoman, Nocih și G. Vulcu, Răhău.
- copreși**, vb. trans. IV-a. A lămuri, a explica: *Coprește-mă ce-o fost acolo*. Șt. Pașca, Crișcior.
- coptură**, s. **cuptură**, s. f. Piatra, stâncă, care începe să se despică: *Ii o primăjdie să lucri pe copturi*. Șt. Pașca, Crișcior.
- corb**, vb. trans. IV-a. A rupe, a împărți. Din corb. V. Cutcan, Bonț.
- corele**, s. f. Un stativ pe care se pune butoiul cu vin: A. P. Bănuț, Sătmăr. Există și supt forma **corciule**, cu sens de «frunziș», găteje ce se pun supt fân la facerea clăilor ca să fie scutite de umezeală, «podină». S. Pop, Poiana (j. Năsăud).
— Din ung. *koresolya*, CzFMSz, III, 981.
- corciu**, adj. Rău de soiu, care nu se îngrașă: *porc corciu*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Derivat de verbal din **corei**, cu suf. -iu.
- corconi**, vb. refl. IV-a. A umbla fără rost, a-și pierde vremea cu lucruri de nimic, în timpul pregătirii pentru plecare: *Nu te mai corconi atâta și hai la drum*. N. Nicolaescu, Gorj.
- coărcotă**, s. f. Coș de desfăcut porumb. V. Cutcan, Bonț.
- corenciós**, adj. Supărăcios, dârz, bătaș. V. Bucur, Frata.
- corloși**, vb. refl. IV-a. A se murdări. E. Cioran, Rășinari.
- corl**, vb. trans. IV-a. A ocoli fânul, a grebla dela margini în spre mijloc. Dr. V. Corbu, Zagra.
- corlă**, s. f. Femeie hoinară, vagabondă. V. Bucur, Frata.
- corlân**, s. a. Coș pentru fum, horn. V. Cutcan, Bonț.
- corobéte**, s. m. Coropișniță. V. Lazar, Jina.
- coromizlă**, s. f. Fetiță zburdalnică. V. Bucur, Frata.
(— Cf. *călămăzdră*, S. P.).
- cortî**, vb. IV-a. In: *nu te cortește* = nu te interesează, nu te privește. N. Drăgan (?).
- cortól**, s. a. Curățitul pietrișului rămas pe locul unde se lucrează în baie.
— Din ung. *kártol*.
- cosăștină**, s. f. Loc cosit de curând. V. Bucur, Frata.
— Cf. și *cucuruzaștină*.
- coséle**, s. plur. Cusături. V. Bucur, Frata.
- cositór**, s. a. Loc bun pentru cosit. A. P. Bănuț, Maramureș.
— Din a *cosi*.
- coșoróabe**, s. pl. Fructe uscate. N. Drăganu, Sângeorz.
- coșác**, adj. Uscățiv, răutăcios. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cotârji**, vb. trans. IV-a. A șterpeii, a mistifica, a ascunde, a face mușama: *Mi se pare că mi-ai cotârjit banii de pe aici de prin cancelarie*. N. Drăganu.
- coteieră**, s. f. Amvon. A. P. Bănuț, Bihor.
- cotelélnic**, adj. Cel care caută mult după mâncare: *Cănele este cotelélnic după urma țepurelui, sau după mâncare*. N. Nicolaescu, Gorj.
- cotflás**, s. a. Murdărie: *Ce cotflás ai făcut pe-aici?* Dr. V. Corbu, Zagra.
- cotoháliță**, s. f. Femeie decăzută, curvă. V. Cutcan, Bonț.
- cotoróabă**, s. f. Măță, pisică. I. Bălan, Cernăuți.
— Cf. rut. *kotorubati* «a învrăjbi» *ZelRDWb*, I, 372.

- cotorobă**, vb. refl. I-a. A se împreună, N. Drăganu.
— Cu altă evoluție de sens, din etimonul de mai sus.
- coțovete**, s. f. Licitație, vânzare la mezzat. V. Bucur, Frata. (V a r. Cociovete, idem. Șt. Pașca, Crișcior.)
— Din ung. *kotya-vetye*. (*SzMTSz*, I, 1193).
- cotóz**, s. a. Mâncare făcută din pâne dumnicată mărunț, peste care se toarnă lapte acru. Dr. V. Corbu, Zagra.
- cotrâmbă**, vb. refl. I. A se sucl într'o parte și alta, a se schimonosi, a se strâmba. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cotrihólu**, s. a. Fân buruenos. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- cotrón**, s. a. Zidul pe care e așezat cazanul de făcut țuică. N. Nicolaescu, Gorj.
- cotrovăi**, vb. intrans. IV-a. A porni cu greu, a eși cu greu. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. la *TDRG*, a *cotrobăi*, a 'scotoci', care pare a sta în legătură cu verbul nostru.
- cotúlbă**, s. f. Mănunchiu de ramuri strâambe. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- covrág**, s. m. Plantă care crește în grâu. V. Bucur, Frata. Tulpină de porumb curățat. C. Marinescu, Mehedinți.
- cozimți**, s. pl. Un soi de albine sprintene și cu o înțepătură foarte dure-roasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- crâmpăr**, s. a. Săpoi. G. Munteanu, Poiana Sibiului; (— V a r. *croampă*, idem. Șt. Pașca, Crișcior.)
— Germ. *Krampen*, idem.
- crâmpóiu**, s. a. Bucată mare de pâne. V. Cutcan, Bonț.
- crăstoală**, s. f. Oală lungăreață, în care se ține laptele și smântâna. A. P. Bănuț, Banat.
- credință**, s. f. Credit: *Jidovul să dea și pe credință*. V. Bucur, Frata.
- cribda**, adv. Cu dreptate, cu adevăr: *Hai să facem o prinsoare, că atunci se vede cribda*. N. Nicolaescu, Gorj.
- criei**, vb. trans. IV-a. A pune în vedere, a stăruți: *I-am cricit, când o plecă de acasă, să nu uite banii*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Identic cu bân. *priei*, *priti*.
- crintă**, s. f. Ciubăr mare în care se spală rufele, cu o vrană la fund, pârâu. V. Bucur, Frata.
- crișeă**, adj. Naivă, proastă: *Nu fii așa crișeă*. V. Cutcan, Bonț.
- croșlog**, s. a. O spărtură de dimensiunea unui metru, care face legătura între două galerii suprapuse din baie. Prin ea se aruncă piatra rea care apoi se scoate cu răznela din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- crov**, s. a. Groapă mică în pământ; o oală de apă: *Mai toarnă un crov*. Gorj.
- crunteală**, s. f. Puroiu, Șt. Pașca, Crișcior.
— Din *crunt* + suf. *-eală*.
- cuciulit**, adj. Smerit, înfrânt, umilit. V. Cutcan, Bonț.
- cuculină**, s. f. Fată înaltă și subțire. V. Cutcan, Bonț.
- cucurmină**, s. f. Biblică. V. Bucur, Frata.
- cucuruzăștină**, s. f. Locul unde a fost semănat cucuruzul. V. Bucur, Frata.
— Cf. *coșăștină*.
- cucuțală**, s. f. Femeie rea de gură. V. Cutcan, Bonț.
- cúib**, s. a. (Fig.). Grămadă: *In udrțul pe care lucrăm găsirăm câteva cui-buri de aur*. Șt. Pașca, Crișcior.
- culișmán**, s. m. Strajă, îngrijitor. N. Drăgan, Sângeorz.
- cúpă**, s. f. (Fig.). Cap, *cupă goală* = cap sec. V. Cutcan, Bonț.
- cupită**, s. f. Măsură de capacitate întrebuințată la măsurarea *laptilor* la oi. V. Bucur, Frata.

- Cf. bulg. курят «Haufen» *BSEWb*, 646.
- cuptúg**, s. a. Căptușala cămășilor țărănești. G. Munteanu, Poiana Sibiiului.
— Cf. Pușcariu în *DR II*, 594—5, 901.
- curát**, adj. Sărac, scăpătat. V. Cutcan, Bonț.
— Derivat deverbal din a cură, «a tăia o pădure».
- curător**, s. m. Înțeles neprecis: *un curător de caș* = un caș întreg. V. Lazar, Jina.
- cúrcă**, s. f. (Fig.) Minciună, încercare nereușită. V. Cutcan, Bonț.
- curmát**, adj. Lovit de soartă. V. Cutcan, Bonț.
- curmète**, s. f. Legătură, gujbă. N. Nicolaescu, Gorj.
- curuiálă**, s. f. Minciună mare. V. Cutcan, Bonț.
- cuțitoáie**, s. f. Unealtă cu care se netezește un lemn, mezdreală. N. Nicolaescu, Gorj.
— Derivat din *cuțit* † suf. -oale.
- cutrui**, vb. intr. IV-a. A umbla din loc în loc cu scopul de a face rău. N. Nicolaescu, Gorj.
- cuțupeni**, vb. refl. IV-a. A se opinti, a se forța: *Nu te mai cuțupeni să te urci, că pomul e înalt*. N. Nicolaescu, (— Cf. *coțofeni*, S. P.).
- D**
- dăbălázát**, adj. Ofilit, slab, abătut, trist. V. Cutcan, Bonț.
— Pentru înțelesul primitiv cf. *TDR G*, s. v.
- dăbilă**, s. f. Femeie prea mare și leneșă. V. Bucur, Frata.
- dăcă**, s. f. Enervare, mânie, supărare. (Deriv. *dăcos*, adj. și *dăcoșă*, vb. refl. I). P. Nișca, Crișcior.
- dădlóg**, s. a. Un lemn gros peste care se așează celelalte când se face focul. A. P. Bănuț, Maramureș.
- dăgănit**, s. a. Pământ bătut. V. Cutcan, Bonț.
- dălbínă**, s. *dulbínă*, s. f. Bulboacă, volbură, apă adâncă: *Nu te scaldă în dulbínă că-i primejdie*. Șt. Pașca, Crișcior.
- dăpánát**, adj. Slab, rău nutrit. V. Cutcan, Bonț.
- dăplă**, s. Murdăria de pe părul din cap sau de pe acela al animalelor, în formă de turțuri. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- dără**, s. f. Afacere, treabă, ispravă, chestie. V. Cutcan, Bonț.
- darabánă**, s. f. Smoală cu care se ung osiile dela car. N. Drăganu, Căian.
- dărănát**, adj. Bădăran, trivial, rău crescut. E. Cioran, Rășinari.
- dărăpuri**, s. plur. (?) Bucăți: *Pe haiduc jos îl puned și dărăpuri îl făced*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din ung. *darab*, rom. *dărăb*, iar de aici prin amestec cu *dărăpăna*, *dărăp*.
- dăr'océ**, pron. interog. Pentruce? A. P. Bănuț, Bihor.
(— Cf. v. rom. *derep(t)ee*, «căci», S. P.).
- dărdală**, s. f. Amendă ce se aplică celui ce face o pagubă cu calul, în holda cuiva. V. Bucur, Frata.
- dărjeá**, s. f. Bota, bățul de care se ține hădăraga îmblăciilor. N. Drăganu, Sângeorz.
- dărlái**, vb. intrans. IV-a. A fredonă, a cântă încet. V. Bucur, Frata.
— Din ung. *dalálni*, «a cânta», cu care s'a amestecat și ung. *darálni*, «a hodorogi, a flecări».
- dăulí**, vb. refl. IV-a. A se jelui. Dr. V. Corbu, Zagra.
- delniță**, s. f. Bucată de loc arător, îngustă și lungă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- dértă**, s. f. Făină necernută din care se face o pâne mai slabă ce se dă lucrătorilor și argaților. C. Rebreanu, Bistrița.

- Cf. germ. *derb* «de rând», «grosolan».
- desilnă**, vb. trans. I-a. A destrămă, a desrăsuclă lâna toarsă. C. Rebreanu, Bistrița.
- destrăbălăt**, adj. Descheiat: *Nu umblă cu cămașa destrăbălată la gât*. Part. Mateiu, Coronca (Tg.-Mureș).
- desturnă**, vb. trans. I-a. A înapoia (de regulă altceva decât obiectul împrumutat), a răscumpără. G. Vulcu, Răhău.
- devesi**, vb. trans. IV-a. A risipl. N. Nicolaescu, Gorj.
- Etim. DR. IV, la *Index*.
- dévlă**, s. f. Moarte. N. Nicolaescu, Gorj.
- devucă**, vb. intrans. și refl. I. A luă dimensiuni neobișnuite (când e vorba de ființe) a se întinde (pielea încălțămintelor). (— Deriv. *devucăt*, adj. Diform, gras, mîncăcios). St. Pașca, Crișcior.
- dîdî**, adj. Năuc, uituc. V. Cutcan, Bont.
- dille**, s. f. Nume de ocară dat femeilor vorbărețe. V. Cutcan, Bont.
- dît'amu**, adv. Tocmai acum. A. P. Bănuț, Bihor.
- doască**, s. f. Perete subțire. V. Cutcan Bont.
- Cf. *doască*, *doscă*, «scândură» < ung *deszka*, idem.
- dócă**, s. f. Prostie, tragere pe sfoară, chiul. V. Cutcan, Bont. (— Deriv. *docăi*, vb. trans. IV-a A bate cuiva capul cu vorba, a insistă: *L-am docăit eu să nu vîndă vaca*. N. Nicolaescu, Gorj).
- d'o cale**, adv. Deodată: *D'o cale na și asta*. A. P. Bănuț, Maramureș.
- dódă**, s. f. Mână de copil mic. V. Cutcan, Bont.
- dóg**, s. a. Acoperișul dela tocul în care se țin creioanele. V. Cutcan, Bont.
- Pentru etimologie cf. *toc*.
- dogorit**, adj. Supărat, plictisit. V. Cutcan, Bont.
- Etimologia și alte sensuri apropiate, la *TDRG*, s. v.
- Dóina**, Nume de căne. N. Nicolaescu, Gorj.
- dolfán**, adj. Avut, bogat, măreț, fudul, arogant. V. Cutcan, Bont.
- dólmă**, cf. *dálmă*, Șt. Pașca, Crișcior.
- dolobándură**, s. f. Femeie stricată, curvă. Șt. Pașca, Crișcior.
- doloféte**, s. m. Copil gras. N. Nicolaescu, Gorj.
- Din *dolofan*, cu schimb de terminație, considerată ca sufix.
- domnie**, s. f. (Fig.) Râie. P. Nișca, Crișcior.
- dorovoi**, vb. refl. IV-a. A se dărăpănă, a se sparge, a se hodorogi: *S'o dorovit caru*. Dr. V. Corbu, Zagra.
- dorubăță**, s. f. Bucată mare, om zdăvăn, namilă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- dos de moară**. (Idiot.) Om arțăgos, om de nimic. V. Cutcan, Bont.
- dóștină**, s. f. Loc ferit de soare. E. Cioran, Rășinari și Șt. Pașca, Crișcior.
- drăbicăni**, s. plur. Locuri răpoase, clauri. I. Sohorca, Sângeorz-Văi.
- drăgiă**, s. f. Dârgul cu care se scoate jarul din cuptor. A. P. Bănuț, Marghita și V. Bucur, Erata.
- drâmboáie**, s. f. Armonică în care se cântă cu gura. (— Deriv. *drâmboiat*, adj. cu buza lăsată, supărat; a *drâmboia* vb. intrans. I. «A plînge»). Șt. Pașca, Crișcior.
- Cf. bulg. *drumboj*, s.-cr. *drombulja*, idem.
- drâmbóiu**, adj. Supărăcios. V. Cutcan, Bont.
- Deriv. din *drâmboia*.
- drășcăli**, vb. trans. IV-a. A rade iarba cu sapa. V. Cutcan, Bont.
- drăvălul**, vb. trans. IV-a. A scutura. N. Drăgan, Sângeorz.
- Cf. a *zdrăvui* a vântură (bucatele). Șt. Pașca, Crișcior.

- drengos**, adj. Leneș, molatec. V. Cutcan, Bonț.
- dripi**, vb. trans. IV-a. A călca în picioare. Șt. Pașca, Crișcior.
- dripeliște**, S. f. Loc frământat, driplit de picioare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. — Derivat din **dripi**, **dripă**lui, cu suf. -iște.
- driúel**, s. plur. Lemne lungi și rotunde în care se fixează fușteii la scară. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- droágă**, s. f. Pian. N. Drăganu, Sângeorz.
- drúgă**, Porumbul nedespoiat și nesfărâmat. N. Nicolaescu și G. Marinescu, Gorj.
- drúgă**, s. f. Nume de ocară dat femeilor bune de gură și slabe de lucru. N. Drăganu, Sângeorz.
- Cf. a **indrugă**, «a vorbi fleacuri».
- drugăleată**, s. f. Fus mare pentru lână. V. Cutcan, Bonț.
- Probabil printr'o disimilare din **drugineață** (cf. la *TDRG*) (?).
- drúete**, s. m. Un lemn gros și scurt: *Dă-mi druietele ăla să șed pe el*. N. Nicolaescu, Gorj.
- drúlă**, s. f. Femeie depravată. V. Cutcan, Bonț.
- dúbă**, s. f. Clopotul dela oi. (Fig.) Fată bătrână. V. Cutcan, Bonț.
- dubálă**, s. f. Femeie leneșă. V. Cutcan, Bonț.
- duení**, vb. intrans. IV-a. A miroși. (— *Deriv. duenet*, s. a. Miroș). N. Nicolaescu, Gorj.
- Din **duhni**, idem.
- duceúit**, adj. Nemernic, mișel. Dr. V. Corbu, Zagra.
- duđ**, s. m. Pâne mică. G. Vulcu, Răhău.
- dudă**, s. f. Om prost, idiot. (— *Deriv. dudan*, **dudă**lău, idem). A. P. Bănuț, Bihor și Sălaj.
- Dúdaș**. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- dúdet**, s. a. Tunet, vifor. N. Drăganu, Zagra.
- dúdură**, s. f. Femeie neastâmpărată. V. Cutcan, Bonț.
- dúlla**, în expresii ca: *S'o pus cu dufla pe mine să-i dau fata și i-am dat-o*. Șt. Pașca, Crișcior.
- dughle**, s. f. Fănaț artificial dobândit prin cultura meiului păsăresc. D. Rădulescu, Rudari.
- dul**, s. a. Umflătură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- duléu**, s. a. Rozor între holdele arate. A. P. Bănuț, Bihor.
- Din ung. **dülö**, idem.
- Dumán**, **Dumána**. Nume de vite cornute. N. Nicolaescu, Gorj.
- durgă**, s. f. Nume de ocară dat unei femei guralive și leneșe. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Metatezăt din **drugă**, de mai sus.
- durgă**lui, vb. trans. IV-a. A rostogoli, a face zgomot prin purtarea unui obiect pe dușumea. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Metatezăt din **drugă**lui, **durigă**lui, din **durigă**.
- durgină**, s. f. Răstălnița patului. P. Nișca, Bulzești (Zarand).
- durșloág**, s. a. Cf. **croișloág**, mai sus. St. Pașca, Crișcior.
- (— Din germ. **Durchschlag**, S. P.).
- duș**, s. a. Arțag, capriciu: *Om cu duș*. C. Rebreanu, Bistrița.
- dúșnic**, s. a. Stupușul de lemn care se pune în gaura făcută în doagele butoiului. N. Nicolaescu, Gorj.
- Derivat din **duh** cu suf. -nic.
- dustuși**, vb. trans. IV-a. A cercetă, a spionă, a auzi o veste: *Am fost să dustușesc când vine doctorul în sat să-mi duc copilul la ultoit*. *Dustușii pe drum și-l găsi*. Șt. Pașca, Crișcior.

F

familíeș, s. m. Cel care ține de o familie. **Indeosebi** un om bătrân jinit de o

- familie până la moarte, în schimbul averii lui. *Șt. Pașca, Crișcior.*
 — Derivat din familie cu suf. -eș.
- fărbălu**, vb. trans. IV-a. A stropi. G. Vulcu, Răhău.
 — Din germ. *färbeu*, cu înțeles evoluat prin întrebuițări ca: a *fărbălu* via.
- farcău**, s. m. Om ușuratic, hoinar, vagabond. V. Cutcan, Bonț.
 — Din ung. *fark* cu suf. -ău după modelul sinonimului *codălu*.
- fărfălit**, adj. Avar, necomunicativ, răutacios. V. Cutcan, Bonț și V. Bucur, Frata.
- făhăuărt**, s. a. Scobitura mai strâmtă, ca de obicei, în baie. *Șt. Pașca, Crișcior.*
 — Germ. *Verhau-Ort*.
- fășăi**, vb. refl. IV-a. «După ce se face mămăliga cu brânză, se mai lasă puțin să se fășăiască». C. Rebreanu, Bistrița.
- fășângolu**, s. m. Măscăriciu, băiat mascat care umblă pe la casele cunoscuților în *fășâng* (carnaval). N. Soaciaciu, Crișcior.
- fășcă**, s. f. Colivie. V. Cutcan, Bonț.
- făteai**, vb. trans. IV-a. A molestă, a cicăli, a batjocori, a huidui. I. Sohorca, Sângeorz.
- făulă**, s. f. Statură, fizionomie, figură: *Faină făulă de om*. *Șt. Pașca, Crișcior, V. Lazar, Jina.* (—V a r. *făură*, idem V. Bucur, Frata).
- fecău**, s. a. Cuptor. A. Frăsinariu, Chiuza.
 — Cf. ung. *fecesenl* «a stropi», «a împroșca». Făcut din cărămidă, cuptorul trebuie împroșcat, mereu, cu tencuială.
- fede**, s. f. Vlagă, putere, vânjoșie, virilență: *Nu-i fede în bărbat-mieu* (sic) *de căn' o fost în bătaie*. *Șt. Pașca, Crișcior.*
- feleher**, s. a. În întrebuițări ca: *Mă ia la feleher* = Mă ia de scurt. C. Rebreanu, Bistrița.
- felotic**, s. a. Un băț cu cărpe la capăt care servește la unsul osiilor dela car. N. Nicolaescu, Gorj.
 — Cf. *feleștie* în *DA*.
- fénă**, s. f. Rușine, ocară, întrebuițat în forme stereotipe: *măncă-l-ar fena; ce fend cauți pe-aici?* *Șt. Pașca, Crișcior.*
 — E interesant felul cum s'a atenuat gravitatea înțelesului primitiv al cuvântului la noi. În ung. el înseamnă «freață».
 — Ung. *fene*.
- feștelău**, s. a. Un smoc de călți de cănepă sau de in. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
 — Cf. *feștilă* < slav. *svestilo* (*DA*).
- fetán**, s. m. Fag cu coroană de crăci foarte bogată. A. P. Bănuț, Bihor.
- Fetiță**, Nume de vacă. N. Nicolaescu Gorj.
- filic**, adj. Sfătos, deștept (depreciativ) V. Cutcan, Bonț.
- filigore**, s. f. Vilă, edificiu somptuos. G. Vulcu, Răhău.
- Filișan**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- firéic**, adj. Vioiu: *Ce copil firetic!* V. Bucur, Frata. (Cf. *DA*. s. v.).
- firfizon**, s. m. Om neghiob. N. Drăganu, Căian.
- firtăl**, s. m. Filer, ban. N. Drăganu, Sângeorz.
 — Din germ. *Viertel*.
- fitău**, s. a. Bumbac roșu sau negru de calitate aleasă cu care se cos motive pe albituri: *Se poartă cămeși cu gulere împodobit cu pene de fitău ori mărgele*. N. Drăganu, Negrilești.
 — Din ung. *fejtő*, idem.
- fițărău**, s. m. Copil mic. N. Nicolaescu, Gorj.
 — Derivat din *făță* (cf. *DA*).
- flămă**, s. f. Familie (numeroasă?): *S'o dus a munte* (sic) *cu toată flama*. V. Lazar, Jina.

- flăscă**, s. f. Sticla în care se ține băutura pentru trebuința căsenilor. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- flăști**, s. plur. (?) Verigi de fier cu care se fixează coasele la toporăște. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- flec**, s. a. Poledită, lapoviță. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- fleár**, adj. Vorbăreț, guraliv. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. *fleură*, gură, și *flecar*
- flecui**, vb. intrans. IV-a. A ninge și a plouă deodată. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- fleacăni**, vb. intrans. IV-a. «O curea dela ham neîncheiată, care atârână, în fuga calului flecăne». G. Vulcu, Răhău.
- fleñclu**, s. a. Oboșală, toroșală. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- fleándurá**, s. f. Lovitură cu dosul palmei. V. Cutcan, Bonț.
- fleáră**, s. f. Gură rea. V. Cutcan, Bonț.
- fleáscă**, s. f. Gură, în sens injurios. V. Cutcan, Bonț.
- fleoárcă**, s. f. Noroiu subțire, mál. P. Nișea, Crișcior.
- flinder**, s. m. Vagabond. V. Cutcan, Bonț.
- fliórt**, s. m. Nădrăgar. A. P. Bănuț, Chioar.
- floacă**, s. m. Om bătrân, slab și cărunt. V. Cutcan, Bonț.
— Derivat din *floc* (de lână albă).
- flomostíoc**, s. a. Cocoloș. V. Cutcan, Bonț.
- Florieál**. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- floșcotină**, s. a. Femeie căreia-i plac vorbele, intriga. V. Cutcan, Bonț.
- floștină**, s. f. Curvă, femeie decăzută și bețivă. V. Cutcan, Bonț.
- floștoáncă**, s. f. Femeie leneșă. Șt. Pașca, Crișcior.
- floștori**, vb. trans. IV-a. A pavă cu piatră. G. Vulcu, Răhău.
- Germ. *pllastern*, idem.
- fluștán**, s. a. Varza care crește fără să facă căpățână. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- flútură**, s. f. Invelitoarea dela gât înnoțată în forma unui fluture. S. Dragoman, Nocih.
- foárot**, s. a. Rămășiță, rest de piatră ruptă de explozie în cursul unui șut în baie. Șt. Pașca, Crișcior.
— Germ. *Vorrat*.
- foejiu**, s. m. Licuriciu. V. Cutcan, Bonț.
— Compus din *foe* + *viu* (cf. în *DA*. *Focul lui Dumnezeu*).
- fofológ**, adj. Leneș, indolent. V. Cutcan, Bonț.
- foitui**, vb. trans. și refl. IV-a. A mână repede: *Nu foitui calul că nu-i nici o grabă*. A se sătura peste măsură: *Vaca s'a foituit de rapitá*. V. Cutcan, Bonț.
- fólu**, s. m. Copil gras și slăbănog. C. Rebreanu, Bistrița și Șt. Pașca, Crișcior.
- foreotí**, vb. intrans. IV-a. Verb onomatopieic care imită zgomotul pe care-l face mămăliga sau păsatul când clocește. V. Bucur, Făta.
- forzoáț**, s. a. Piatră stearpă, care nu conține nici un minereu, ce se aruncă pe știurș sau piatră măruntă. (— *Deriv. forzoțoll*, vb. trans. IV-a. A aruncă cu pietre dintr'o grămadă). Șt. Pașca, Crișcior.
— Germ. *Vorsatz*, din *vorsetzen*.
- fosái**, vb. intrans. IV-a. A răsuflă greu, a găfál: *I bătrân, săracu, că numa fosáie*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Onomatopoe.
- fótă**, s. f. Orice lucru care poate servi de asemănare cu un membru al corpului omenesc bolnav și diform. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- fotoghín**, s. a. Petrol; (Fig.) țuică. Șt. Pașca, Crișcior.
(— Din germ. *Photogen*, S. P.).

frichini, vb. trans. IV-a. A face masaj, a frecă cu apă. N. Nicolaescu, Gorj.
— In *DA* se dă un înțeles îndepărtat.

frige-borș, (i d i o t.) Duce lipsă. V. Cutcan, Bonț.

fris, s. a. «Haină pe care o poartă bărbații mai tineri, făcută din pănură sură și care ajunge numai până la brâu. Cea de postav se numește *flăneas*». N. Drăganu, Ciceiu-Corabia.

frunza. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.

fuior, adv. In expresii ca: *Iese fuior pe nas*; când cineva bea o apă minerală care conține acid boric, simte gazul ieșindu-i prin nas. Dr. P. Corbu, Zagra.

fundăc, s. a. Claie de fân abia începută. V. Bucur, Frata.

funduréliu, s. m. Cantitatea de fân rămasă la temelă clăii. N. Drăganu.

furt, adv. Neîncetat: *Tot furt*. C. Rebreanu, Bistrița.
— Germ. *fort*, idem.

furteță, s. f. Boală (?). V. Lazar, Jina.

G

gădina, s. f. (Fig.). Om de nimica, rău la suflet. E. Cioran, Rășinari.

găjdăiu, s. a. Turmă de oi. N. Drăganu.

gălân, adj. Galant. C. Rebreanu, Bistrița.

găldân, s. a. O groapă mai mică, în care se găsește apă: *Am băut apă din găldanul din margina drumului*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Prin substituție de terminație din *găldău* (acesta în *DA*).

gămă, s. f. Om desordonat, nepăsător, slăbănog. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

gâmbă, s. f. O boală: *Apucate-ar gâmba să te vad strâmbându-te*. V. Bucur, Frata.

— Din ung. *gomba*, «ciupercă veninoasă».

gâmbală, s. f. Epilepsie; ceartă, neînțelegere. V. Cutcan, Bonț.
— Aferează din *agâmbală* (cf. *DA*).

gânăgiós, adj. Lacom, hămisit la mâncare. V. Bucur, Frata și N. Drăganu.

găoză, s. f. O față sau băiat care stă cu gura căscată și ascultă poveștile celor mai mari. V. Bucur, Frata.

gârâie, adv. Belșug, prisosință(?). *E învățat să aibă de toate din gârâie și pe-acolo duce lipsă*. N. Nicolaescu, Gorj.

găroala, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.

gârbi, vb. intrans. IV-a. A lătră, a ciorovăi. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Cf. a *gârbi*, «a năvăli», «a năpădi» (*DA*).

gărdăoăie, s. f. Ingrăditură în formă de cerc unde se adună nutrețul de iarnă al vitelor. N. Drăganu, Ruștior.
— Augmentativ feminin dela *gard*, *gărdoale*, *gărdăoale* (cf. în Banat și Crișana *vagon-vagoane*).

găură, s. f. Scobitura făcută cu ajutorul unui sfredel în piatra mai rezistentă din baie în care se introduc materi explozive care «se foitoie». Are un diametru de 3—5 și jum. cm. și lungime care diferă după gradul de rezistență al pietrei și după puterea materialului exploziv. După direcția «mânării» sale în stâncă, e de mai multe feluri:
gaură oablă, «bătută» perpendicular în părete;
gaură patron, «mănată» în direcție piezișă, din sus în jos;
gaură șuleană, «mănată» de jos în sus, în «cerime». E cea mai grea de făcut;
gaură pă apă, «mănată» în vatra galeriei, perpendicular pe aceasta (în direcția contrară celei șulene).

gaură pulentă, piezișă, de jos în sus, cu direcție deviată în stânga sau dreapta (contrară, ca direcție principală, celei patron).

a bate găuri = A sfredeli piatra. Băieșii întrebuințează pentru această operație «șticaizul», o bară de fier în șase fețe sau rotundă, cu un diametru de $2\frac{1}{2}$ —6 cm. lățită la un capăt și ascuțită. Într'un capăt se bate cu «fistăul», un ciocan de 2-4 $\frac{1}{2}$ kgr. greutate. Când piatra e foarte rezistentă, se bate cu «puțca», ciocan cu coada lungă și mai mare ca fistăul. La bătutul găurilor cu puțca lucrează doi lucrători. Unul bate în șticaiz, celălalt îl învârtește puțin după fiecare lovitură. Din timp în timp se scot cu «dărgul» făinile de piatră adunate în gaură.

a foitoi găuri. În fiecare zi, dimineața, băieșul, după ce ajunge «pă uărt», bate găurile. La amiază un superior îi controlează lucrul, «face muștra» găurilor. Dacă constată că e destul de adâncă fiecare gaură, băieșul are voie să introducă într'insele materialul de explozie, le «foitoie». La sfârșitul șutului, după ce s'au adunat din uărt toate uneltele de lucru, se aprinde «țindăru» din «foitaș». «Baciul», băieșul șef al uărtului, strigă din toate puterile: «hop, pușca, două...» sau alt număr, care indică numărul găurilor cărora li s'a dat foc. Aceasta pentru a încunoștiința pe cei din apropiere că trebuie să se ascundă. După explozie, băieșul se întoarce în uărt pentru a examina situația lui. Dacă una din găuri nu «s'a slobozit», e numită «mincinoasă». Șt. Pașca, Crișcior.

găvozđ, s. a. Ic, nadă cu care se creapă lemnele. N. Drăganu. (— Deriv. *găvozđi*, vb. refl. IV-a. A se

icui, a se înghesu, A. P. Bănuț, Sighet).

găce, s. a. Traistă făcută din pânză, cu care duc copiii cărțile la școală. N. Nicolaescu, Gorj.

gănciu, s. a. Neam slab, înapoiat, păcătoș. A. P. Bănuț, Maramureș.

găușă, s. f. Capră oacheșă. N. Drăganu, Sângeorz.

ghelălu, s. a. Gălăgie, zgomot: *Copiii fac ghelălu când sunt mulți*. (Deriv. *ghelăi*, vb. intrans. IV-a. A face zgomot). N. Nicolaescu, Gorj.

— În *DA ghelăi*, interj.

ghévă, s. m. Frate de mire. N. Drăganu, Sângeorz.

Ghidán. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.

ghilúș, s. a. Petrecere făcută de flăcăi noaptea, cu ocazia unei nunți sau logodne. D. Rădulescu, Rudari.

— Din ung. *gyűlés*, «adunare».

ghisbón, s. a. Ruda de lemn cu care se strânge fânul pe car. G. Munteanu, Ocna-Sibiului.

ghizdă, s. f. Tăietură de buzunar fals la cioareci, cu găietan împrejur. C. Marinescu, Dolj.

gloávlă, s. f. Noroiu: *A plouat și s'a făcut o gioavă de nu puteai umblă*. N. Nicolaescu, Gorj.

gloi, vb. trans. IV-a. A învinge. N. Drăganu.

girdán, s. a. Salbă de galbeni mari austruaci (în «salbă» sunt numai galbeni mici). C. Lacea, Brașov.

gitrului, vb. trans. IV-a. A apucă. N. Drăganu.

— Din ung. *gyötör*, (com. N. Drăganu).

glas, s. a. O pieleță moale, de culoare albă-surie, care se găsește în crăpăturile unui fag bătrân. Se folosește în loc de iască sau se fierbe și se prepară din ea o băutură contra răgușelii. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

- gleámboș**, adj. Indispus. Dr. V. Corbu, Zagra.
- godărlău**, s. a. Loc strămt între două case. G. Munteanu, Ocna Sibiiului.
- gogi**, vb. intrans. IV-a. A priveghia, a păzi. V. Cuctanu, Bonț.
- Atestat și'n DA, dar cu alt sens.
- gogléze**, s. plur. (?). Fructe necoapte: *Să nu mâncai multe gogleze că te doare stomacul*, N. Nicolaescu, Gorj.
- gofi**, s. a. Țipăt strident pe care-l scot copiii mici plângând și cei mai mari din răutate, răcnet. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- gofel**, s. m. Strein (în sens batjocoritor). V. Lazar, Jina.
- golomóz**, s. a. Murdărie: *Nu aduce acasă atâtă golomoz de pe drum*. Dr. V. Corbu, Zagra.
- gónlță**, s. f. Femeie murdară la haine. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Cf. DA, alt înțeles.
- gofoiu**, adj. Imbrăcat rău, zdrențos; supărat. V. Cutcan, Bonț.
- Derivat de DA din gofă. Cf. însă tot acolo gofă, văzut de P a p a h a g i T., *Grai și suflet*, II fasc. I, p. 56. În numele propriu Gothus, din care derivă și DA pe gotă. Gofoiu, Gofa, se întâlnește în onomastica Munților Apuseni.
- grămădă**, adv. Mult de tot: *Am o grămădă de lucru. M'am gândit o grămădă până am găsit hiba*. V. Lazar, Jina și Șt. Pașca, Crișcior.
- grămpină**, s. f. Crumpenă, baraboiu, nap. N. Drăganu.
- gras**, adj. Se zice var gras, amestecătură de nisip și var în care cel din urmă abundă. *Vreme grasă*—vreme bună. V. Lazar, Jina.
- grobiște**, s. f. Cimitir. D. Rădulescu, Rudari.
- grumăzăre**, s. f. Gulerul cămășii. V. Cutcan, Bonț.
- gúdră**, s. f. Femeie stricată. V. Cutcan, Bonț.
- Din gudă (DA), cu r din apropierea de gudura. Cf. în DA, gudrea, «cătea care se gudurește».
- gudură**, s. f. Femeie lingușitoare. V. Cutcan, Bonț.
- Derivat din gudură.
- guduróiu**, adv. Noros, închis, gata de ploaie. A. P. Bănuț, Sălaj.
- gúglu**, s. a. Gropița mică în pământ care servește la jocul cu mingea al copiilor. N. Nicolaescu, Gorj.
- gujbit**, adj. Strâmb, cocoșat. (—D e r i v.)
- gujbá**, s. m. Om cocoșat, ghebos). V. Bucur, Frata.
- gúrá**, s. f. Început: *E greu până prinzi gură la pânză*. E. Cioran, Rășinari.
- gvalír**, s. a. Pian, N. Drăgan, Pianul de jos.
- Metateză din clavír.

H

- háboca**, s. f. Violență, forță, îndrăzneală, dușmănie: *A intrat cu haboca în curte*. V. Bucur, Frata.
- háhuri**, s. plur. (?). Chefuri de orice fel. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Înțeles dezvoltat din acela din DA de «șezătoare».
- hăgăúnă**, s. f. Joardă, bețiș, nuia uscată. V. Lazar, Jina.
- hálf**, s. a. Șold mare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hălnál**, s. a. Mulțime de oameni în drum: *Se duc la târg cu hălnalu. Nu veni de la joc cu hălnalu, veni singurd*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din ung. hajnal «revărsat de zi, auroră». Pare că exemplul întâiu lămurește puțința unei asemenea dezvoltări de sens: la târg se pleacă dimineața și oamenii merg în grup.
- hált**, s. a. Cisternă. A. P. Bănuț, Maramureș.

- hăitoacă**, s. f. Indoitura dela cioareci sau dela pantaloni: *Fă-ți hăitoacă la cioareci că-i mare tina și-i mozoleşti.* Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. ung. *hajtani*, *hajték*, «indoitură».
- hălzás**, s. a. Loc inclinat pe care se dau la vale lemnele din pădure. A. P. Bănuț, Bihor.
— Ung. *hajzás*.
- hajmandău**, s. m. Haimană. V. Bucur, Frata.
— Cf. *DA* s. *hojmăla*.
- hălă**, s. f. Vită, sau și om mănăcios și flămând: *Hala asta nu mai taste.* Șt. Pașca, Crișcior.
- hălăl**, vb. trans. IV-a. A vorbi multe, a ciorovăi: *Ce tot hălăi aici de pomand?* N. Nicolaescu, Gorj. (V a r. *holăi*, idem, A. vorbi pe cineva de rău în gură mare, a insulta cu vorba așa ca să audă și alții: *M-o holdit pe drum și mi-o spusă că-s mișel.* Șt. Pașca, Crișcior.)
Derivat din *hulă*. Tot de aici trebuie să se explice și *hălălăi* (*DA*).
- hălămân**, s. a. Grămadă de plute. A. P. Bănuț, Maramureș.
— Cf. ung. *halom*.
- hăláp**, adj. Lacom, hrăpăreț. N. Nicolaescu, Gorj.
- hălărie**, s. f. Ceeace se află în desordine. În înțelesul adverbial: *Boii se țin hălărie după vacă.* N. Nicolaescu, Gorj.
- hălău**, s. a. Batjocură. G. Munteanu, Poiana Sibiului.
— Derivat din *hull* (*hulău*, *hălău*).
- hălcă**, s. f. Larmă, tărăboiu. N. Drăganu. Parcelă mică și îngustă de pământ. A. P. Bănuț, Bihor. Jumătatea unui bostan sau castravete. V. Bucur, Frata.
- hălcurl**, plur. Vase: *Nu-mi umblă prin toate hălcurile.* Dr. V. Corbu, Zagra.
- hălğătină**, s. f. Om strein, venitură; sărac lipit: *Mai acu' o săptămână, ne veni o hălğătină, să ne ia pita din mână.* Șt. Pașca, Crișcior.
- halovânti**, Înțeles puțin precis: *Halovanti de-aici că m'am săturat de voi.* (— V a r. *halovrli*, idem. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.)
- hănc**, s. a. Râpă, drum rău. A. P. Bănuț, Sălaj.
- hănpă**, s. f. Boacănă, eroare. V. Cutcan, Bonț.
- hănpău**, s. m. Un om mare, namilă. V. Cutcan, Bonț.
- hănpotă**, s. f. Câne mare, dulău. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. *hănpău* mai sus.
- handrobută**, s. f. Femeie proastă. V. Cutcan, Bonț.
- hăngăni**, vb. trans. IV-a. A bătătorî. V. Cutcan, Bonț.
- hanğău**, s. m. Numire dată în batjocură și ca desmerdare băiețandrilor ce trec de adolescență. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hănsă**, s. f. O anumită parte, indiferent de mărime, despărțită dintr'un întreg: *Noi o hănsă am isprăvi, dar vezi, ceilalți nu țin cu noi.* I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hănțui**, vb. trans. IV-a. A trage și a împinge pe cineva, în batjocură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Din *hanț* (cf. *DA* s. v.).
- hăpcină**, s. f. Hop, râpă, coastă ruptă de ploaie. N. Drăganu, Valea Someșului. (— V a r. *hópcină*, s. f., idem. Șt. Pașca, Crișcior.)
— Din *hop* + suf. -*ină*.
- harabută**, s. f. Apă de sodă. N. Drăganu, Căian.
- hărăguș**, s. m. Arțag, încăpățănare, moft. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. *haragos*, «supărăciost».
- hărămuge**, adv. Înțeles puțin clar: *Se ține hărămuge de mine; Vine hărămuge.* N. Nicolaescu, Gorj.

- Cf. în *DA*. † hărămuç, «bandă, ceată».
- harapău**, s. a. Clește. V. Cutcan, Bonț.
- Ung. *harapó*, idem.
- hârciog**, s. m. Copil rămas din creștere (?). V. Cutcan, Bonț.
- hârji**, vb. refl. IV-a. A se hârjoni. P. Nișca, Crișcior.
- hărmăliocă**, s. f. Necaz, neplăcere: *Cu clăile astea am avut multe hărmăliocae*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hârșuros**, adj. Dupuros. N. Drăganu, Sângeorz.
- harțabală**, s. f. Om de nimic, om fără prestigiu, cu purtări rele. N. Nicolaescu-Gorj.
- hășcă**, s. f. Pielea vitelor cari au suferit de o boală pierde părul sau lâna și rămâne hășcă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Cf. *hașcă*, în *DA*.
- haștarău**, s. a. Lemn sucit, noduros, inutil. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hăștorită**, s. f. Femeie rea de gură. E. Cioran, Rășinari.
- hășău**, s. a. Duraiul din pădure pe unde se dau lemnele la vale. A. P. Bănuț, Maramureș. (D e r i v. *hășăuși*, vb. refl. IV-a. A se mișcă din încheieturi. P. Nișca, Crișcior).
- hătjelă**, vb. trans. I-a. A bate pe cineva: G. Vulcu, Răhău.
- heberéu**, adv. Fără rost, de cap: *Umbid heberéu*. V. Bucur, Frata.
- helcui**, vb. trans. IV-a. A da înapoi: *Heicuieste pușin carul cu boii*. V. Bucur, Frata. (V a r. *heoel*, idem. Șt. Pașca, Crișcior).
- helpeș**, adj. Beat. N. Drăganu, Căian.
- hip**, s. a. Clipă, moment: *Intr'un hip se răstoarnă*. C. Rebreanu, Bistrița.
- hîrbică**, s. f. Cratiță. G. Vulcu, Răhău.
- hîre**, s. f. Pomină, poveste, amintire: *Nici hîre de lucrul acela*. A. P. Bănuț, Bihor.
- Ung. *hîr*, «știri».
- hloăpă**, s. f. Gură mare: *Tine-ți hloăpa*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Postverbal dela *hlipl*.
- hoăbiță**, s. f. Femeie grasă cu gesturi domoale. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hoămpă**, s. f. Groapă: *Nu te jucă pe lângă hoămpa aceea că numai cazi în ea*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi și V. Cutcan' Bonț.
- hobăni**, vb. intrans. IV-a. A umblă legănându-se. V. Cutcan, Bonț, V. Bucur, Frata.
- hod**, s. a. Ciuhă, semn de opreliște în holdă. V. Cutcan, Bonț.
- hodăle**, s. f. Pășune. V. Cutcan, Bonț.
- hodăliță**, s. f. Un edificiu din jurul casei: *cocina, șura, etc.* Șt. Pașca, Crișcior.
- hodăș**, adj. Mare, desvoltat: *Are cur hodăș*. C. Rebreanu, Bistrița. V a r. *hodăș*, idem. Cu cearcăne la ochi: *Capră cu hodășe la ochi*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Din ung. *hodos* (?).
- hodlui**, vb. trans. IV-a. «Pe tină mare, frățeanul, până la drumul mare care e pietruit, își duce căruța cu boii și numai de acolo prinde calul la ea. Operația aceasta se chiamă a h o d l u i ». V. Bucur, Frata.
- Din ung. *haladni*.
- hodorél**, adv. Asemenea, egal. V. Cutcan, Bonț.
- hodrobéle**, s. plur. Complex de unelte de preț mic: *Îa-ți hodrobelele și șterge-o*. G. Vulcu, Răhău.
- hodogón**, s. a. Bucată de lemn ce se folosește în loc de clește la foc. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- holoăne**, s. plur. Materii murdare, gunoiu, gogleaz: *In grăul dela noi sânt multe holoane*. N. Nicolaescu, Gorj.
- holúmb**, s. a. Semnul care indică granița țării. G. Munteanu, Ocna-Sibiului.
- holún**, s. a. Grămadă de lemne încălțite care închid o trecătoare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

- honcă**, vb. trans. I. A lovi fără milă.
Intrans. A îngenunchia în fața unor nevoi de ordin material. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hónioș**, adj. Murdar. V. Cutcan, Bonț.
- hont**, adj. Șchiop, schilav. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hopsă**, s. f. Ințeles puțin clar: *Nu-i cunurat cu ea; o ține numa așa de hopșă. Taie vite'n sat de hopșă. O tăiat un porc de hopșă.* C. Rebreanu, Bistrița, V. Bucur, Frata.
— Din ung. *hopsa*, cf. la *SzMTS* I. 885—86.
- hóră**, s. f. Lâna ieșită la învelitul în puiă. N. Drăgan, Căian.
- horăiță**, s. f. Broboadă. N. Drăganu, Sângeorz.
- horholină**, s. f. Femeie bătrână, babă. V. Cutcan, Bonț.
- horhoni**, vb. intrans. IV-a, A rade pe înfundate, a chicoti: *Ce horhonești atăta?* N. Nicolaescu, Gorj.
- horj**, s. a. O bucată de scândură cu o lamă de fier la capăt, pe care frecând tuleul de cucuruz se sfarmă grăunțele. (—De r i v. *horji*, vb. trans. IV-a. A sfărîmă cu horjul). V. Bucur, Frata.
- horzoni**, vb. refl. IV-a. A se înălța, a se urcă, a aburcă. N. Drăganu.
- hozăte**, s. plur. Complexul tuturor lucrurilor pe care le duce cu sine un călător. N. Drăganu, Sângeorz.
— Cf. ung. *hozatni* «a procură», *hozatal* «transport» *SzMTS* I, 894.
- hreăbă**, s. f. Coastă de munte. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- hreăbăn**, s. a. «Rustenartiges Werkzeug zur Bearbeitung der Wale». N. Drăganu.
- hrece**, s. plur. (?). Fructe necoapte. Dr. V. Corbu, Zagra.
- hreturi**, s. plur. (?). Hreance. N. Drăganu, Zagra.
- hublăi**, vb. trans. IV-a. A gonî pe cineva bătându-l, a fugări. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. ung. *hubolyostani*, «a boldi, a da pumni» *CzFMSz*, II, 1723.
- hue**, adv. *Uneori de mânie te faci hue de nu ești bun de nimic.* C. Rebreanu, Bistrița și N. Drăganu, Zagra.
- hudă**, s. f. Baie: *Altă hudă or lucrat pe valea aia.* Șt. Pașca, Crișcior.
- hudubăț**. Nume de ocară dat femeilor. V. Cutcan, Bonț.
- húdură**, s. f. Femeie depravată. V. Cutcan, Bonț.
- húduri**, s. plur. Pădure tăiată, cioate, butuci. N. Drăganu, Chioar.
- huduvărcă**, s. f. Ciomag, boată:
*Iți pareă bine c'ai scăpat
Cu toporul neluat
Și cu capul neciuntat,
Ori de huduvarcă spart.* G. Vulcu, Răhău.
- huidumă**, s. f. Femeie urită. V. Cutcan, Bonț.
- huiu**, adj. Prost, fără judecată. G. Vulcu, Răhău.
— Din ung. *hülye*, idem.
- húioș**, s. a. Haină de mâneci. V. Bucur, Frata. Haină de culoare vânăta: *Peste vestă se poartă huiioșul care de regulă e făcut din pănură albă și e împodobit cu o panclică neagră.* N. Drăganu, Reteag.
- huluzău**, s. a. Cănepa care crește pe marginea cănepiștei, tortul căreia se folosește la lucruri ordinare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- humen**, ? «O stare mintală care dovedește slăbirea memoriei». I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- huris**, s. f. Copil neastâmpărat. E. Cioran, Rășinari.
— Derivat din *hurui*, cu suf. *-iște* (cf. *alergăriște*, *măsořiște*, *Pascu*, *Sufixele*, 252).
- hurlúp**, s. a. Două prune concrescute. V. Bucur, Frata.

buștî, vb. trans. IV-a. A sfărîmă boabele de pe tuleu. N. Drăganu.

buzătu, vb. trans. IV-a. A lucra din greu, a umbla mult: *Huzătirăm azi și mă dor picioarele*. Șt. Pașca, Crișcior.

— Din ung. *huzatni*.

I

lălojiță, s. f. Femeie mare, grasă. V. Cutcan, Bonț.

(— Cf. *lăloviță* TDRG s. v.).

lăbărie, s. a. Bărlog; un loc unde se lucrează în baie de jos în sus; șutăul pe unde se aruncă piatra dela o galerie de sus la una de jos în timpul construcției. Șt. Pașca, Crișcior.

— Germ. *Übersicht*.

lubi, vb. trans. IV-a. A suferi, a plăcea, a iubi: *Casa asta nu iubește să îți măfă*. Șt. Pașca, Crișcior — Din a iubi.

lăbărie, s. f. In: *Drăguța tot își dai, ibăbărie tot să-i dai*. Șt. Pașca, Crișcior.

le, s. m. Copil alintat. V. Cutcan, Bonț.

lăbărie, vb. refl. I-a. A se zvonî, a se auzi: *De când s'a țestat că Ion a murit în Basarabia...* D. Rădulescu, Gorj.

lăliță, s. f. Vânt subțire care bate în cursul verii: *lăliță, lăliță, eum mă tai la peliță*. E. Cioran, Rășinari.

lepoștină, s. f. Femeie mare, grasă și leneșă. V. Cutcan, Bonț.

— Derivat din *lăpă*.

lepurilă. Poreclă dată unui om fricos. V. Cutcan, Bonț.

— Din *lepure* † suf. -lă.

lepurină, s. f. Femeie spornică, cu copii mulți. V. Cutcan, Bonț.

— Din *lepure* † suf. -ină.

lerdăș, s. a. Iugăr, întindere de pământ de o anumită mărime. E. Cioran, Rășinari.

— Cf. ung. *Járda GhDMR*, 351.

lergălăș, s. a. Larmă mare, zgomot de orice fel. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

lerbă, s. f. Piele de oaie argăsită. N. Drăganu, Sângeorz.

lertul, vb. trans. IV-a. A extirpă, a nimici, a tăia arborii de pe un loc. (— *De ri v a t lertăș*, s. a. Loc extirpat de arbori). A. P. Bănuț, Sălaj.

lgân, adj. Vioiu, zburdalnic: *Igână copil*! E. Cioran, Rășinari.

— Din *vigan* > *yigan*.

Illăna. Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.

îmbăgiuă, vb. trans. I. A cuprinde, a apuca: *L-o îmbăgiuat somnul*. V. Bucur, Frata. A incurcă. N. Drăganu, Zagra.

îmbălă, vb. trans. I. A spune vorbe triviale. V. Bucur, Frata.

— Cf. *bală* (DA).

îmbălgîna, vb. trans. I-a. A înholbă ochii: *îmbălgînd ochii!* = înhoalbă ochii! V. Lazar, Jina.

îmberbecă, vb. trans. I-a. A da brânci cuiva. V. Bucur, Frata.

îmbondroji, vb. trans. IV-a. A îmbrăca pe cineva în haine rele, cu scopul de a nu fi cunoscut, a mască. V. Bucur, Frata. (— *De ri v. bondroji*, s. m. Un fel de bufon, măscăriciu, fășangoiu. Șt. Pașca, Crișcior).

— Din ung. *bóndrus*, «mască». (SzMTSZ.)

îmbonțat, adj. Supărat, toropit: *Ce stai îmbonțat ca o mireasă?* N. Nicolaescu, Gorj.

— Derivat din *bont* (DA., s. v.) (?).

împălat, adj. Cu părul creț: *oi împălate* = cu părul creț. N. Drăganu.

împălăl, vb. trans. IV-a. A merge repede. N. Drăganu.

împărtăștină, s. f. Impărțeață. V. Bucur, Frata.

— *împart* † *ăștină*. (cf. *cucuruzaștină*, *coșăștină*)

împoticăli, vb. refl. IV-a. A se schimonosi, a suferi. V. Lazar, Jina.

— Cf. slav. *tokalo*, «ascuțit», cu prefixul *po-*, cf. *po-negri*.

- impujeică**, vb. trans. I. In stereotipe ca: *pe impujeicate* = pe întrecute. N. Drăganu. Refl. A da sau a primi curaj într'o încercare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- impulpă**, vb. refl. I. A se încurajă, a se încrede, a se forța. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Inatul porcilor**. Ziua de 20 Decembrie când începe tăiatul porcilor pentru Crăciun. V. Lazar, Jina.
- închelmul**, vb. trans. IV-a. A mestecă cu târâțe buruenile cari se dau porcilor. V. Lazar, Jina.
— Derivat din *chelm* (=plelm).
- închilcós**, adj. Incurat, rezistent la despicat: *Al' dată fagu-i închiicios de nu-l crepi*. Șt. Pașca, Crișcior.
- înlocăla**, vb. refl. I. A se întremă, a se însănătoși. N. Nicolaescu Gorj.
— Cf. *DR*.
- înclăfăștă**, vb. trans. I. A cuprinde nervos și cu putere un corp și a-l țineă timp mai îndelungat. Două tulpini îngemănate sunt înclăfăștate. În drăgostiții, stând multă vreme îmbrățișați, sunt înclăfăștați. Mâna care ține pe cineva de păr sau de haine, e înclăfăștată; doi rivali luptându-se, sunt înclăfăștați.
A înțepenl, a amorți: *Mi se înclăfăștaseră fălcile de frig*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi:
— Contaminat din *înclăștă* † *înșfăcă*.
- încondură**, vb. trans. I. A desemnă, a face diferite figuri. N. Nicolaescu, Gorj.
— Neologism?
- incotî**, vb. trans. IV-a. A cotl, a lovi, a da ghionturi. G. Munteanu, Sătmar.
- încetroji**, vb. trans. și refl. IV-a. A adună bine haina pe lângă corp, a se îmbrăcă de iarnă. Șt. Pașca, Crișcior.
- încrăcănă**, vb. trans. I. A îndol (picioarele strâmbe). N. Nicolaescu, Gorj.
- încrăciuna**, vb. refl. I. A se înfricoșă peste măsură, a se înfioră: *M'am încrăciunat în spate când am văzut bătaia*. C. Rebreanu, Bistrița.
- încrâncionă**, vb. refl. I. A se îngrozl: *Voai, că și amu mă încrâncionă, cum i-am văzut bătân'u-se*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Derivat din *crâncen*.
- îndăli**, vb. trans. IV-a. A începe: *O îndălit a striga; or îndălit o baie; luați cântarea de la îndălit*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din slav. *delo*, «acțiune», «operație», «lucru» *MLPSIGrLat*, 187.
- îndata-l-măre**, adv. Indată, neîntârziat: *Vine îndata-i mare* = vine îndată. V. Bucur, Frata.
- îndemnă**, vb. intrans. I. A plecă: *Am îndemnat pe la cântători și am sosit câtră sard*. A. P. Bănuț, Maramureș.
- îndrea**, s. f. Ac. N. Drăganu, Valea Someșului.
- îndupăci**, vb. trans. IV-a. A coase mărunț, cu mâna. C. Rebreanu, Bistrița.
- înfulecă**, vb. trans. A încarcă, a clădi. V. Bucur, Frata și N. Drăganu.
- îngăimeelt**, adj. Zăpăcit, încurcat, intimidat: *I îngăimeelt și nu mai poate răspunde*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Contaminat din *îngăimat* † *zăpăelt*.
- înghebuji**, vb. trans. IV-a. A strâmtoră, a incomodă. N. Nicolaescu, Gorj.
- înghiorțai**, vb. intrans. IV-a. A înghiți cu zgomot, a corăi: *Înghiorțae mașele în el*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. *ghiorț*, *ghiorțai* (*DA*).
- îngujbăt**, adj. Strâmb. C. Rebreanu, Bistrița.
- îngurză**, vb. refl. IV-a. A se alintă, a se mādărl, a face semne din buze și umeri în semn disprețuitor. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Cf. în *TDRG*. s. v. înțelesul primitiv.

inhâi, vb. trans. și refl. IV-a. A răsturnă. G. Munteanu, Cojocna.

inhămat, adj. Purtat de voința altora. V. Cutcan, Bonț.

inhompă, vb. trans. I. A mânca cu lăcomie: *Dă la pui, da grij, să nu vie găinile, că tot înhoampă*. C. Rebreanu, Bistrița.

inimăș, s. a. Imaș. N. Drăganu.
— Compus prin fonetică sintactică din în + imași

injurături și blesteme: Beate-ar coaca; fii afurisit; fii al ghiavu; fii alimănit; fii al negrii; fil al naiba; fii al tătaru; (etim. pop. din tartaru); fire-ai închinat; fire-ai împuțit; fire-ai jurat; găsi-te-ar doamnele; găsi-te-ar hai din peșteri; găsi-te-ar hăl din baltă; găsi-te-ar năbădăile; găsi-te-ar țapăn; lovi-te-ar hătaile; lovi-te-ar pârdaľnica; lovi-te-ar boala rea; lovi-te-ar plesneala; lovi-te-ar grețurile. N. Nicolaescu, Gorj.

inșogolăt, adj. Invelit cu haine rele; de nerecunoscut. E. Cioran, Rășinari.

inșepușcă, vb. trans. I. A coase rău și cu grabă: *Hai, curățește-mi poalele că de cusut le-oi inșepușca eu mintenaș*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Contaminat din *inșepa* «a împunge» + *pușca* «a fușări», «a trage chiulul».

interț, s. m. Miel, berbece de trei ani. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

intrucleă, vb. trans. I-a. Intruchipă. N. Drăganu.
— Prin metateză din *intruchipă*, *intruk'leă*, *intrucleă*.

lobăg, s. m. Econom, agricultor, gospodar. (— Deriv. *lobăgie*, s. f. Moșie, avere). A. P. Bănuț, Căbești.

longări, vb. trans. IV-a. A aruncă lucrurile inutile la o parte; a curăți locul de lucru din baie. Pentru această muncă se folosesc *longarii*, băieții tineri, ajutoarele băieșilor slobozi. Șt. Pașca, Crișcior.

— Din germ. *jünger*.

lortón, s. a. Șură, cocină, sau altă edificație din jurul unei case. Șt. Pașca, Crișcior.

iosăg, s. a. Lucru de preț, scump: *Bun iosag, boii dștia*. A. P. Bănuț, Căbești.

îpine, s. f. Minte întreagă, rațiune. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

îț, s. m. Copil neastămpărat. V. Cutcan, Bonț.

iușdi, vb. refl. IV-a. A se bate, a se sforța, a se chinul într'o boală: *Era rău beteag; cât pă făcă-pă-mnică se iușdeă, de gândeai că nu-i cu mimea cu tădă*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din *iușni*.

izădiș, s. a. Citație. A. P. Bănuț, Căbești.
— Ung. *izedés*.

izână, s. f. Murdărie. N. Nicolaescu, Gorj. *Ai băgat hainele în izână*. D. Rădulescu, Rudari.

izlă, s. f. Scânteie, obiect mic de tot. E. Cioran, Rășinari.

izvărniță, s. f. Zară. A. P. Bănuț, Maramureș.

J

jăbă, s. f. Durere de spate la bătrâni. V. Cutcan, Bonț.

jaludă, s. f. Umflătură pe corp sau pe cap. V. Cutcan, Bonț.

jăpă, s. f. Nuiă subțire și elastică. G. Vulcu, Răhău.

jegărit, adj. Urît, murdar: *Am un porc jegărit*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din *jigărit*.

jegmăni, vb. trans. IV-a. A jefui, a despuia: *M'au jegmănit hoșii*. N. Nicolaescu, Gorj.

jep, s. a. Buzunar: *Imi fă trii jepuri la haină*. G. Vulcu, Răhău.
— Ung. *zseb*, idem.

jeregăi, s. pl. Cărbuni aprinși, jar: *Lasă surcelele să ardă să se facă jeregai*. N. Nicolaescu, Gorj.

- țertultór**, s. m. Lemn cu care se împrăștie focul prin cuptor, jinduitor. V. Cuțcan, Bonț. — Cf. și **țăruitó**, **jin-tultó**. Forma țertuitó e născută din contaminarea acestora.
- țgátă**, s. f. Umflătură la grumaz, gușă, orice umflătură pe cap. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- țghîáb**, s. a. Osia vagonetei cu care se scoate piatra din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- țib**, adj. Mare, zdravăn: *Ce țib te-ai făcut!* A. P. Bănuț, Gherla, C. Rebreanu, Bistrița.
- țilște**, s. f. Loc deschis, neted. E. Cioranu, Rășinari.
- țiloveátă**, s. f. Prăjină, boată lungă. N. Nicolaescu, Gorj.
- ținár**, s. a. O plantă de apă (?) V. Cutcan, Bonț.
- țináu**, s. a. Bănueală: *Are țináu pe el că i-o furat banii.* Șt. Pașca, Crișcior și A. P. Bănuț, Căbești.
— Ung. *gyanú*, idem.
- țintăláu**, s. a. Făcăleț cu care se mestecă în urdă. A. P. Bănuț, Maramureș.
— Din a **țintul**.
- țip**, s. a. Murdărie: *Stă țipul pe el ca pe porc.* N. Nicolaescu, Gorj.
- țiréble**, s. f. (Fig.) Femeie tânără și vioaie. V. Cutcan, Bonț.
- țit**, s. a. Șezutul dela trăsura. G. Vulcu, Răhău.
— Germ. *Sitz*, idem.
- țimónt**, s. a. Mălul care se depune pe fundul canalelor de baie. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. germ. *schmuddeln*, «a mânji».
- țómp**, s. a. Un fel de vârtej (o spărtură de jos în sus), scurt. Șt. Pașca, Crișcior.
- țoncăneálă**, s. f. Bătaie, ceartă, V. Cutcan, Bonț.
- țontăni**, vb. trans. IV-a. A face zgomot. V. Cutcan, Bonț.
- țostări**, vb. trans. IV-a. A jăpița, a lovi cu nuiaua pe cineva. P. Nișca, Crișcior.
- țótcă**, s. f. Umflătură la gât, gâlcă. V. Bucur, Frata.
- țucufél**, s. m. Executor. V. Bucur, Frata. (Varianta: *ijăcuț*, Șt. Pașca, Crișcior).
— Derivat din **țucul**, cu suf. **-uț** † el.
- țudecă**, vb. trans. I. A conține: *Toana de vând țudecă vr'o 35 de grame de aur.* Șt. Pașca, Crișcior.
- țufuit**, adv. Plin, tixit: *Târgu-i țufuit de oameni.* V. Cutcan, Bonț.
- țugós**, adj. (Fig.) Gros (despre grumaz) C. Rebreanu, Bistrița.
- țuli**, vb. refl. IV-a. A se arde, a se frige: *M-am țulit la mână cu apă fiartă.* N. Nicolaescu, Gorj.
- țunișcán**, s. m. June, flăcău, de însurat. G. Munteanu, Poiana Sibiului.
- țurbă**, s. f. Jalbă, V. Cutcan, Bonț.
- țuruiálă**, s. f. Inghesueală. V. Cutcan, Bonț.

L

- lab**, s. a. Tablă, întindere plană de pământ. V. Cuțcan, Bonț.
- lăbidău**, s. lebedeauă, s. f. Iapa dela răboiul de țesut. A. P. Bănuț, Sălaj și Bihor.
— Din ung. *lábító* (*SzMTSsz.* I, p. 1275, îl atestă în Sălaj).
- Lăbúș**. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- lăderiu**, s. m. Casar comunal. V. Lazar, Jina.
— Din *ladă* (Cf. *Lada* bisericii = cassa bisericii) † suf. **-er**.
- lăiznă**, s. f. Un leaț care se pune între picioarele mesei sau ale unui scaun pentru a fi mai solid și mai comod; orice leaț. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. germ. *Leiste*.
- lăntár**, s. m. Inginer de comasație. A. P. Bănuț, Sălaj.

- Derivat din **lanț** (de pământ), «măsură cadastrală».
- lapanet**, s. a. Plăcintă coaptă pe vatră. V. Cutcan, Bonț.
- lăpăst**, s. a. Noroiu afund, mocirlă pe marginea râului. V. Cutcan, Bonț.
- lăpiștéc**, s. a. Turtă de făină de curcuz frământată cu apă rece și coaptă în spuză. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- latină**, s. f. Mulțime (de străini) Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. în limba veche *l a t i n, l e t i n*, cu sens de «străin».
- lătoreán**, s. m. Locuitor dela periferia satului. V. Bucur, Frata. Țăran, om dela sat. Șt. Pașca, Crișcior.
— Derivat din **lature**.
- lăuf**, s. a. O galerie principală din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
— Germ. **Lauf**.
- lăutor**, s. m. Cumpărător de vite. V. Lazar, Jina.
— Deriv. din **lua**.
- leáva**. interj. Se adresează câinelui ca să nu mai latre. A. P. Bănuț, Maramureș.
- leápsă**, s. f. Palmă (lovitură). S. Pop, Poiana.
- lécrie**, s. a. Haină, suman. A. P. Bănuț, Maramureș. — V a r. *le cru*, Șt. Pașca, Crișcior; *recál* și *lecdr*. idem, S. Pop.
— Ung. dial. *rékli*, *lékri*, idem. Poiana (*SzMTSz*, II, 269—270).
- lecúț**, s. a. Medicină, leac. V. Cutcan, Bonț.
- lefárgău**, adj. Clevecici, intrigant. V. Cutcan, Bonț.
- leftările**, s. f. Ocupație cu negustoria. V. Cutcan, Bonț.
— Derivat din **left** (*TDRG*. s. v.).
- lege**, s. f. Spusă: *depă legea lui Ion* = după spusa lui Ion. Este neclar înțelesul în: *Fata la 14—15 ani se bagă cu curu'n lege*. C. Rebreanu, Bistrița.
- léger**, s. a. Petecul de piele pus pe pantalonii băieșilor ca să fie mai rezistenți. Șt. Pașca, Crișcior.
- légiu**, s. a. Lege: *Când unii din copii calcă o lege a jocului, ceilalți îi spun: nu-i legiu* = nu-i exact, nu-i permis. V. Lazar, Jina.
- legum**, vb. trans. IV-a. A economisi, a cruța: *Legumește cu laptele că nu-ți mai dau*. Șt. Pașca, Crișcior.
- lemnitură**, s. f. Legătură în lemn a pereților din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- leşinat**, adj. Nesătul, mîncău, Șt. Pașca, Crișcior.
- leşnit**, adj. Slăbit: *Eră leșnit de foame*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Contaminat din **leşinat** † **lhnit**.
- leucit**, adj. Beat mort. V. Cutcan, Bonț.
— Derivat din **leucă**. (Fig.): **beat leucă** = beat mort (cf. *bătut cu leuca*).
- léură**. s. f. Femeie depravată, curvă. V. Cutcan, Bonț.
- Leu**. Nume de câne, N. Nicolaescu, Gorj.
- libărúș**, s. a. Citație la judecătoria. V. Cutcan, Bonț.
- libirță**, s. f. Fată tânără. V. Cutcan, Bonț.
- llep**, s. a. Pată mare de murdărie pe o haină. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ligav**, adj. Care mîncă puțin și alege mîncările (omonimul lui mîncăcios). N. Nicolaescu, Gorj.
- lihăi**, vb. intrans. IV-a. A găfăi. V. Cutcan, Bonț.
- lihăiálă**, s. f. Ocară, înfruntare. V. Cutcan, Bonț.
- limboátă**, s. f. Nume de ofensă dat străinilor de altă limbă. N. Nicolaescu, Gorj.
- lingăi**, vb. trans. IV-a. A linguși, a tîmăi pe cineva. V. Cutcan, Bonț.
— Din **linguși** † **lingău**.
- linzi**, vb. intr. IV-a. A brihăi, a rade fără rost. Șt. Pașca, Crișcior.
- lióp**, s. m. Vagabond, N. Drăganu.

liopotăie, s. f. Strein așezat în sat de curând. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

liopárdác, s. m. cf. Liopotaie. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

lipiie, s. f. Palmă. C. Rebreanu, Bistrița.

— Dela înțelesul de plăcintă, sub influența lui lipi. Cf. însă și plăcintă cu înțelesul de palmă.

lisnișe, s. plur. Poame, fructe. A. P. Bănuț, Sighet.

liț, s. a. Spinul «*Carduus acanthoides*» (descrierea lui în I. Prodan, *Flora*, I, 1069). V. Bucur, Frata.

liucă, s. f. Soră mai mare. V. Bucur, Frata.

— Prescurtat (le)liucă, «lele».

liurcă, s. f. Zeamă proastă, apă călduță. V. Bucur, Frata.

loășină, s. f. Cuiul cu care se țintuește șina de traverse, în baie. Șt. Pașca, Crișcior.

— Din germ. *Laschine*.

lopișcă, s. f. Unealta cu care se rade sapa. V. Cutcan, Bonț.

lopiștoâne, s. plur. Membre, mâni și picioare lungi. V. Cutcan, Bonț.

lostón, adj. Sănătos. V. Cutcan, Bonț.

lótru, adj. Sprinten, harnic. V. Bucur, Frata.

ludăie, s. f. Bostan bun de mâncat. N. Drăgan, Odești (Sălaj).

Lúla, Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.

lumpău, s. a. Trăgace pentru vin. V. Cutcan, Bonț.

lunăș, s. a. Slugă cu luna. V. Cutcan, Bonț.

Lupa, Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.

lupăriță, s. f. Planta numită «*Orobancha ramosa*» (cf. la I. Prodan, *op. cit.*, I, 950, forma *lupo aie*, idem la Panțu). V. Cutcan, Bonț.

Lupu, Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.

luțucúș, s. a. Scrânciob, hintă: *Păstorii la noi fac luțucúșuri din curpen*. Giurgiu, Bulzești.

M

măcău, s. a. Un om care face vorbă multă și treabă puțină. G. Vulcu, Râhău.

— Din ung. *makogni*.

măcloră, s. f. Rest de tutun în pipă, copt în spuză care se pune pe măsea. A. P. Bănuț, Maramureș.

măclăi, vb. trans. IV-a. A murdări. C. Rebreanu, Bistrița.

— Din ung. *makkolni* (?).

Maghireán. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.

măglă, s. f. Morman, grămadă. V. Bucur, Frata; *A făcut un foc din o măglă mare de lemne*. N. Nicolaescu, Gorj. Un bețișor scurt folosit de lem-nari când așează bărnele în pereți, servindu-le drept măsură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

— Din ung. *máglya*, dial. *mágla*, cu acelaș sens.

Măgureán. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.

măhúie, s. f. Stafie, strigoaie. V. Cutcan, Bonț.

măiúg, s. a. Maiu de crepat lemne. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

mălcéd, s. a. O substanță amară ce se găsește în fagurele de miere. Dr. V. Corbu, Zagra.

mălcéz, s. a. O boală la oi. V. Cutcan, Bonț.

mămăhoárcă, s. f. Babă meșteră. V. Cutcan, Bonț.

mână, vb. trans. I. A săpă înainte în munte: *Am mânăat baia aia vr'o 10 ani*. Șt. Pașca, Crișcior.

mândășu, s. a. Nădejde: *Mi-am luat mândășu să-l mai văd*. N. Drăganu.

— Din ung. *mondás*.

- mandoacă**, s. f. Frigare. V. Lazar, Jina.
- mâncăr**, s. a. O haină de lână de culoare neagră care se poartă peste pieptar. N. Drăganu, Iclodul mic.
- mângură**, s. f. Fărimitură: *N'am nici mângură de pită în casă*. V. Bucur, Frata.
- mani!** mani! Interjecție cu care se chiamă rațele. N. Nicolaescu, Gorj.
- mânjoală**, s. f. Aluat de tărițe, mestecat cu untură cu care se unge urzeala la țesut. Șt. Pașca, Crișcior.
— Derivat din a mânji.
- mânzălăș**, s. f. cf. mănjoală. V. Bucur, Frata.
- marcaliș**, s. a. Alegere de deputat. V. Cutcan, Bonț.
- mânzălăncă**, s. f. Vită cornută de un an. N. Drăganu.
- mărăcă**, vb. refl. I. A se cățără, a se urcă. Șt. Pașca, Crișcior.
- mădrăgit**, adj. Obosit rupt: *Toată ziua am lucrat și acum sunt mădrăgit*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Măreăță**, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- mărghilă**, s. f. Loc apăsător, mocirlă. G. Vulcu, Răhău.
- mărlân**, s. m. Om pezevenchiu, fără caracter. N. Nicolaescu, Gorj.
- mărmălău**, s. a. Amestec de lucruri solide (piatră, pământ) cu de cele lichide. Șt. Pașca, Crișcior.
— Probabil un derivat din ung. *marmoln*.
- marmangél**, s. m. Copil răsfățat. V. Cutcan, Bonț.
- marmangiu**, adj. Roșu-portocaliu. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. în *TDRG* s. marmaziu.
- mărnoagă**, s. f. Femeie plângătoare, sentimentală. V. Cutcan, Bonț.
- mărțână**, s. f. Namilă, femeie mare. V. Cutcan, Bonț.
- măscăi**, vb. refl. IV-a. A se mișcă nervos, a se zbate. Șt. Pașca, Crișcior.
- măsurîș**, s. a. Măsurătoare, timpul când să măsură: *Măsurîșul lapților pică la Sf. George*. V. Bucur, Frata.
- mătăuș**, s. a. Un băț cu cârpe la un capăt cu care se mătură cuptorul când se coc colacii. N. Nicolaescu-Gorj.
- mătroșă**, s. f. Un joc care se obișnuște numai la șezători. V. Bucur, Frata.
- mazdroăncă**, s. f. Nume de batjocură ce se dă unei fete bătrâne, nemăritată. D. Rădulescu, Rudari.
- măzga** s. f. (Fig.). Untură sau unt: *N'are măzga la casă și se laudă că mănă plăcinte*. V. Bucur, Frata.
- mecet**, s. a. Un lucru făcut cu temei, un lucru strașnic: *Ce mai mecet de pădure!* N. Nicolaescu, Gorj.
— În *TDRG* se dă înțelesul de «geamie».
- meciurd**, adj. Prost, idiot. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- mej**, s. m. Inelul care se vede în trunchiul lemnului de stejar după care i se socotește vârsta. V. Lazar, Jina.
— Din slav. *meju MLPSIGrLat*, 365.
- mejéřil**, s. plur. Jumeri: *Doară tai porcu să mai mănă mejerii*. A. P. Bănuț, Maramureș.
— Metateză din *jumeri, jămeri*.
- mejghie**, s. f. Răzor. V. Bucur, Frata.
— Cf. s-cr. *mezda*, (*CarLSGL*).
- meleándrá**, s. f. Haină rea, zdreanță. V. Lazar, Jina.
- melești**, vb. trans. IV-a. A munci, a schingiui, a zdrobi: *Tăt l-o meleștit cu bătaia*. C. Rebreanu, Bistrița. Cf. și varianta *melestui*, idem, V. Bucur, Frata.
— Din ung. *melleszteni*, «a jupui».
- melte**, s. a. Rană provenită dintr'o boală. N. Nicolaescu, Gorj.
- métă**, s. f. Semnul care indică locul unde se desparte o bucată de loc de alta. V. Bucur, Frata.
— Cf. ung. *métázni*, cu înțeles foarte apropiat în *SzMTSz*, 1447.

- Miercán**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- mierliu**, adj. Nici turbure, nici limpede: *Nu s'a limpezit bine râul; e cam mierliu.* N. Nicolaescu, Gorj.
- migoroși**, vb. intrans. IV-a. A migăli, a lucra încet. N. Nicolaescu, Gorj.
- mijăncă**, s. f. Organ genital la femei. A. P. Bănuț, Bihor.
- mijgoart**, s. a. Aur. (E un termin argot al băieșilor și al gozarilor). Șt. Pașca, Crișcior.
- minciună**, vb. trans. I. A. însăila. N. Drăganu, Zagra.
- miorțai**, vb. intrans. IV-a. A plânge cu glas pițigăiat. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- mircoli**, vb. trans. IV-a. A sfărâma. N. Drăganu, Bichigiu.
- mirozénie**, s. f. Ciudățenie, lucru de mirare: *Ne-a spus tot mirozenii de pe unde a umblat.* V. Bucur, Frata.
— Derivat din **mir(a)ozenie**.
- miscărâi**, s. a. Firimitură. N. Nicolaescu, Gorj.
- mișulie**, s. f. Boală venerică. C. Marinescu, Dolj. (Derivat mișnit, adj. Bolnav de boale venerice. N. Nicolaescu, Gorj).
- mitocosi** vb. trans. IV-a. A deranjă, a schimbă: *Ai umblat la ceas și l-ai mitocosit.* N. Nicolaescu.
— O variantă a lui **motocosi**, Șt. Pașca, Crișcior.
- mitoși**, vb. trans. IV-a. A copleși, a îngrămădi, a dosi. N. Drăganu.
- mizl**, vb. intrans. IV-a. A zimbi. St. Pașca, Crișcior.
— Din **miji**, cu trecerea lui *i* la *z* sub influența lui **zimbi**.
- moăgăr**, adj. Slab, debil. G. Vulcu, Răhău.
— Din germ. **mager**, idem.
- moândră**, s. f. Femeie dosnică. V. Cutcan, Bonț.
- moárnă**, s. f. Ciomag, de mărime puțin obișnuită. Șt. Pașca, Crișcior.
- mocăi**, vb. intrans. IV-a. A da din cap. N. Nicolaescu, Gorj.
- mocioacă**, s. f. Măciucă. St. Pașca, Crișcior.
- modârlán**, adj. Fără cuvânt, lipsit de caracter: *Ești modârlan dacă nu la mine cum ai zis.* N. Nicolaescu, Gorj.
- moesăidăr**, s. m. Inginer metalurg. Șt. Pașca, Crișcior.
- mogărzán**, s. m. Un om mic la satură, gros și diform. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- mogoroci**, **mogorogi**, vb. intrans. IV-a. A murmură. Dr. V. Corbu, Zagra.
- mohoândă**, s. f. Femeie toantă, nedibace. V. Bucur, Frata.
— Cf. ung. **maho** «leneș, greoiu» în *SzMTSz*, I, 1384.
- molét**, s. a. Piatra moale din baie care se rupe numai cu ajutorul ciocanului. Șt. Pașca, Crișcior.
- molitică** 1, s. m. Bărbat slăbănog. V. Cutcan, Bonț.
- momălcă**, s. f. Bubă pe corp (?). V. Cutcan, Bonț.
- momăreă**, s. f. Femeie idioată. V. Cutcan, Bonț.
- mondăni**, vb. trans. A lucra încet, a motroși: *Ai mondănit la un ciorap două zile.* N. Nicolaescu, Gorj.
- mónturi**, s. plur. Rămășițe: *Au rămas niște monturi de cafea neagră.* Dr. V. Corbu, Zagra.
— Vezi în *TDRG*, sv. alte sensuri.
- morâncă**, vb. trans. IV-a. A frământă; a lucra ceva cu greutate: *De 2 zile morâncesc la o groapă.* N. Nicolaescu, Gorj.
- morări**, vb. trans. IV-a. A plictisi pe cineva cu aceeași cerere: *Atâta m'o morărit până m'am învoui cum o vrut el.* I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

- morhăi**, vb. trans. IV-a. A trudi: *Nu morhăi oamenii că doară nu-s vite.* I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Să fie un derivat dela **marhă** «vită»?
- morhoânghină**, s. f. Prostănac. S. C'oran, Rășinari.
- moromeântă**, s. f. Stafie, duh rău. Șt. Pașca, Crișcior.
- morosliv**, s. m. Mamornic. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- morsoacă**, vb. trans. I. A frământă, a strivi, a face masaj: *Mă morsoacă frigurile de câteva zile. Morsoacă aluatu' că ești mai tare ca mine. Morsoacă-mă pe la ceafă că mă cam doare capu'.* Șt. Pașca, Crișcior.
(— Cf. **mursecă**, S. P.)
- moșcoárnă**, s. f. Plăcintă, cocoroadă. N. Drăganu, Sălaj.
- moșicăi**, vb. trans. IV-a. A lucra încet și neîngrijit. E. Cioran, Rășinari.
- moșină**, s. f. Chibrit. N. Drăganu.
- moșor**, s. m. Bărbat tăcut, închis și mofturos. Lemn noduros, greu de crepat. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- mostol**, vb. refl. IV-a. A se pierde, a dispărea. V. Lazar, Jina.
— Cf. psl. **moztiti**, «a coperi».
- moțoi**, vb. refl. IV-a. A se înmuiă. V. Cutcan, Bonț.
- moțoi**, vb. intrans. IV-a. A motroși. V. Cutcan, Bonț.
- motroășcă**, s. f. Un scăuneț înfundat cu pânzării; copil mic și gras. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. Jerbă, mătăuz. V. Bucur, Frata.
- motroși**, vb. trans. IV-a. A îngrămădi lucruri cu grabă pentru a le ascunde; a lucra de mântueală. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. A lucra ceva de puțin folos (D e r i v . **motroășă**). Șt. Pașca, Crișcior, G. Vulcu, Răhău.
- Mozóc**, Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- mozoci**, vb. trans. IV-a. A frământă ceva în mâni. Dr. V. Corbu, Zagra.
- mozoli**, vb. trans. IV-a. A murdări, a păta; a purta un obiect cu limba prin gură. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. psl. **mozoli**, sl. **mozol** *MLPSI-GrLat*, 379.
- muietóri**, s. plur. Edificiile din jurul casei. P. Nișca, Bulzești.
- mulgără**, s. f. Oaie cu lapte. V. Bucur, Frata.
- mumoăie**, s. f. Matahală, făcută din bețe pe care se agață zdrențe și care se pune în cănepă pentru a speria paserile. G. Vulcu, Răhău.
— Coruptelă din **munie**, **momăie**.
- Múreș**, Nume de câine. N. Nicolaescu, Gorj.
- Murg**, s. propr. Morav: *Țara Murgului; Muieră lui Costan o fost o murgă din țara Murgului.* V. Bucur, Frata.
- Múrgu**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- mútăr**, s. a. Motor, N. Drăgan, Someșul Rece.
- Murgilă**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.

N

- nacațău**, adj. Distrat, năuc. V. Cutcan Bonț.
- năcârdie**, s. f. Intâmplare neplăcută care dă naștere la încurcături și neînțelegeri: *Dacă mergi pe-acolo să nu mai faci vreo prostie ca să mai avem năcârdie cu oamenii.* I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- năciă**, vb. trans. I. A coase deosebite figuri în formă de basorelief; pe o albătură de casă. (D e r i v a t . **năciat**, -ă, adj.; **năciță**, s. f.) Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. psl. **načiatí**, «a începe» *MLPSI-GrLat* 418.
- năclăi**, vb. refl. IV-a. A se murdări. E. Cioran, Rășinari.
- năcodă**, s. năhoadă, s. f. Ființă mică

- și vioaie. E. Cioran, Rășinari și Șt. Pașca, Crișcior.
- năcoreoășă, s. f. Stricăciune: *Ce năcoreoșe sânt aceste?* N. Nicolaescu, Gorj.
- năcotă, s. f. Ispravă, prostie, nebunie: *Vom vedea acum ce nacote va mai face.* N. Nicolaescu, Gorj.
— E o variantă a lui nacodă.
- nădășli, vb. refl. IV-a. A spiona, a specula descoperirea unui secret. Șt. Pașca, Crișcior.
- năgărlău, adj. Nătâng, prostuț. Dr. V. Corbu, Zagra.
- năgubă, s. f. Lucru înspăimântător, namilă, arătare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. (D e r i v . a năgubi, vb. intrans. IV-a. A năvăli: *N'am putut curăți fântâna că m'o năgubit apa.* Idem).
- năjerea, s. f. O plantă care pișcă pielea (?). V. Bucur, Frata.
- nămórníc, s. a. Namilă, matahală, o ființă mare peste măsură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- năpăreós, adj. (Fig.) Iute, isteț. N. Drăganu, Sângeorz-Băi.
— Derivat din năpăreă.
- năpota, adv. Razna, aiurea. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din a napoda.
- năprúiu, adj. Idiot, prost. E. Cioran, Rășinari.
- năpști, vb. intrans. IV-a. A țigui. N. Drăganu, Sângeorz.
- nărāvúș, s. m. Om nărāvos, arțăgos. C. Rebreanu, Bistrița.
— Prin schimb de sufix dela adj. nărāvăș.
- nárnă, s. f. Obrăsnicie. V. Cutcan, Bonț.
- nășlilă, s. m. Om care se mestecă în toate. V. Cutcan, Bonț.
- nășrâmbă, s. f. Greșală, boacăna: *Ai făcut multe nășrâmbes cât ai fost mai mic.* N. Nicolaescu, Gorj.
- născocóri, vb. refl. IV-a. A se sfătoși. Dr. V. Corbu, Zagra. A se răsti către cineva cu vorba. Șt. Pașca, Crișcior.
- nășflórs, adj. Năzuros, mofturos: *Nășflóros mai ești dacă nu mândnici ce-ți dau eu.* N. Nicolaescu, Gorj.
- nat, s. m. Neam, rudă, V. Bucur, Frața.
- nătântól, s. m. Ființă cu mișcări urite, stângace. N. Nicolaescu, Gorj.
(— Cf. nătântoc, S. P.)
- năvârneală, s. f. Stânjenire, bucluc. Când cineva lucrează într'un loc prea strâmt are năvârneală la lucru. Șt. Pașca, Crișcior.
- năvllgă, s. f. Om prost, nepriceput: *Ce să-ți fac dacă ești navllgă și nu te pricepi la târg?* N. Nicolaescu, Gorj.
- Neámțu, Nume de căne. N. Nicolaescu, Gorj.
- neblézníc, adj. Neajutorat. V. Bucur, Frata.
- nedér, s. m. Feciorul dela 18—24 de ani care chiuie bine la horă. V. Lazar, Jina.
— Derivat cu sufixul -er dela nedele.
- neléiu, s. m. Pălănia cu care se umplu butoaiele de lichid. N. Nicolaescu, Gorj.
- neliv, adj. Slăbănog. N. Drăganu, Sângeorz.
- néprea, s. f. Pează rea, necuratul, dracul. N. Nicolaescu, Gorj.
- neremzi, vb. trans. IV-a. A înfrumuseța. N. Nicolaescu, Gorj.
- nerúc, adj. Violet: *Bagă de seamă să nu-mi festuie lăna nerucă,* Șt. Pașca, Crișcior.
- nesfétit, adj. Nereușit, nepotrivit. V. Cutcan, Bonț.
- nimésturi, s. plur. Obiecte agricole. V. Cutcan, Bonț.
- nimórníc, adj. Colosal, cumplit. V. Bucur, Frata.
- nuceránle, subs. (?). Înțeles neclar: *Tiu, nuceránle, nu fie de deochiu.* N. Drăganu, Zagra.

0

oăcă, s. f. Peaza rea, necuratul, ființă mistică de care se tem copiii șă.

- umblе noaptea. G. Vulcu, Răhău.
- Probabil ung. *ok, oka* «pricină».
- oăjdă**, s. f. Rană. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- oăntăș**, s. m. Bulgăre mare de pământ pe arătură. V. Cutcan, Bonț.
- oărzăn**, adv. Verde, pe față: *Mi-o spus-o oarzdă*. N. Drăganu.
- obdelós**, adj. Vagabond. V. Cutcan, Bonț.
- oblicér**, s. a. Obiceiu, datină. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- obșág**, s. a. Răutate, invidie. C. Rebreanu, Bistrița.
- ocărcel**, vb. trans. IV-a A întoarce, a învărti: *Ocărceste carul să mergem acasă*. N. Nicolaescu, Gorj.
- ocel**, adv. Tocmai, chiar: *ocel așa*. N. Drăganu, Sângeorz.
- odovălt**, adj. Invechit, uzat, purtat: *Hainele-s odovăite*. V. Bucur, Frata.
- ofărli**, vb. trans. IV-a. A dojeni aspru pe cineva: *L-oi ofărli de mă va pomeni toată vieașa*. Dr. V. Corbu, Zagra.
- oglage**, s. f. Om slab fără vlagă, betegos. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Cf. în *TDRG*, s. *oglavă*, «o parte a îmblăciului», din care s'a putut desvoltă înțelesul și forma noastră.
- ojiji**, vb. trans. și refl. IV-a. A luă foc, a se aprinde: *Pune și lemne verzi pe foc că se ojijesc ele*. N. Nicolaescu, Gorj.
- ojoc**, s. a. Coadă cocioarvei. N. Drăganu.
- olof**, adj. Lovit, bătucit. V. Cutcan, Bonț.
- oltonit**, adj. Bătut, znopit. V. Cutcanu, Bonț.
- opór**, a pune = a se oprî: *A pus opor și nu vrea să mai meargă*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Cf. și a se pune în poară = a se pune împotrivă.
- opță**, adv. Natural, de sigur: *Opțam fost*. A. P. Bănuț, Maramureș și Sohorca, Sângeorz.
- Cf. *opsă* (din *opus est*, Drăganu).
- orbéte**, adj. Prăpădit, jerpelit, rău îmbrăcat, sărac: *De-aia ești orbete că nu muncești să ai*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Din *orbeș* = cersitor, o formă analogică de singular. refăcută
- orceág**, s. a. Arbagic, răsad de ceapă N. Nicolaescu, Gorj.
- ordășel**, adj. Frumușel, gras și roșu la față. V. Cutcan, Bonț.
- orfălău**, adj. Vorbitor de rău, intrigant, bârfitor. Șt. Pașca, Crișcior.
- Cf. mai sus a *ofărli*.
- oricel**, s. m. Jucărie, cadou: *Dacă stați cumniți vă aduc dela târg un oricel*. N. Nicolaescu, Gorj.
- oringi**, s. plur. Toriu, rămășițele de fân și paie care rămân în iesle. (In mod figurat: *Nu lasă oringi când îți spune* = Spune pe față. (V. Lazar, Jina.
- Să fie o formă dialectală de plural dela *orândă*, cu un înțeles evoluat?
- oróci**, s. plur. Rămășița, cam de un metru, din urzeală, care nu se mai poate țese. Dr. V. Corbu, Zagra.
- osâmbri**, vb. trans. IV-a. A produce recoltă: *Locul asta nu osâmbrește dacă nu-l gunoiești*. A. P. Bănuț, Sătmar.
- Osmán**, Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- ostoi**, s.a. Rând, serie: *Să mai dea un ostoi de ploaie*. N. Nicolaescu, Gorj.
- otinel**, vb. trans. IV-a. A urni, a lovi: *Ia un ciocan și otinește piatra asta din cale*. N. Nicolaescu, Gorj.
- otrăți**, vb. refl. IV-a. A se oțări, a se strâmba după o mâncare acra: *Merele pădurețe i-or otrății fața*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

P

pacearît, adj. Urit, schimonosit, N. Nicolaescu, Gorj.

- pădăia**, vb. trans. I. A bate, a lovî cu efect: *P'acela știu că l-o pădăiet, că odată l-am văzut cu cracii 'n sus*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Pădueel**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- pădureț**, s. a. Sifilis. V. Cutcan, Bonț.
- păhău**, s. m. Bărbat prostănac pe care-l înșeală nevastă-sa. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pălăia**, vb. trans. I-a. A roși (sau a păli?): *Când l-am văzut beat printre oameni, mi-a păldiet obrazu de rușine*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pălălăi**, vb. intrans. IV-a. A ciorovăi, a flecăli, a vorbi verzi și uscate: *Pălălăie ca un nebun*. N. Nicolaescu, Gorj.
- palanet**, s. a. Plăcintă groasă, umplută cu brânză și coaptă sub țest sau în cuptor. V. Bucur, Frata.
— Din rut. polnieja «plăcintă» *ZelRDWb*. II, 597.
- păleată**, s. f. Prăjină, boată, nua cu care se scutură prunele. N. Nicolaescu, Gorj.
- paleucă**, s. f. Măncare pregătită din mălăigă și oleiu din sămburi de bostan. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pălă**, s. f. Fânul care se adună dintr'o brează. A. P. Bănuț, Sălaj.
— Din ung. *pálha* «szénaréteg a boglyán» *SzMTSz*, II, 63, atestat în Sălaj. Cf. însă și românescul *pală*.
- până**, s. f. Murdărie de mult nespălată, pe corp. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pânță**, s. f. Veston de pânză ordinară cu care se îmbracă băieții în timpul lucrului. Șt. Pașca, Crișcior.
- păpă**, vb. trans. I. A consuma, a isprăvi: *Imi păpai duhănașu azi la baie*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. și a mănca, (a ispravi)
- părăclii**, vb. trans. IV-a. Fărimită, a zdrobi: *M'or pus azi la părăclit de piatră*. Șt. Pașca, Crișcior.
- părelcel**, s. m. Cartof. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- părgălău**, s. a. O mâncare făcută din bucățele de slănină fripte care se amestecă cu ceapă și se pun în sorbală (zeamă). I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- părgân**, s. a. Giulgiu de întâia calitate. V. Lazar, Jina.
- părlăc**, s. m. Un om sau un dobitoc nedesvoltat de ajuns, impotent. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- părlă**, s. f. Fată istețită, vioaie. V. Cutcan, Bonț.
- părlóg**, s. a. Țelină rămasă nearată numai un an. N. Drăganu.
- părnăjac**, s. a. Saltea umplută cu paie. V. Bucur, Frata.
— Din ung. *párnazsák*, idem.
- părpă**, s. f. Gură. N. Drăganu.
- părpor**, s. m. Tăciune potolit cu apă, călduț, care se pune pe locul înțepat de un cuiu ca să nu se coacă rana. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. *perper* în *TDRG* (?).
- părperi**, vb. trans. IV-a. A coace pripit. N. Nicolaescu, Gorj.
- parsétiu**, s. a. Etajeră pe care pun țărancele vasele. Dr. V. Corbu, Zagra.
— Din ung. *pohárszék*.
- părtie**, s. a. Mărunțig: *Mai lasă-mi niște bani să mai am pentru părticuri*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. *portéka*, «marfă» (com. de d-l Drăganu).
- păș**, s. m. Snop de secară îmblătit. V. Lazar, Jina.
- pășan**, adj. Fudul, grav. Dr. V. Corbu, Zagra.
- păști**, vb. trans. IV-a. A murdări cu excremente: *Tot or păștit păștrile călisca*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Păștița**, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- pășă**, s. f. Carne de orice soi. Dr. V. Corbu, Zagra.
- pătrăriță**, s. f. O măsură de capacitate de mărimea unui sfert de ferdelă. V. Bucur, Frata.

- pâzme**, s. plur. Pielmul rămas în sită după ce s'a cernut făina mai fină. Șt. Pașca, Crișcior.
- pedéstru**, adj. Schiop, schilav, Șt. Pașca Crișcior. Defectuos, slab, debil. C. Rebreanu, Bistrița.
- pépené râiós**, s. m. Castravete. A. P. Bănuț, Maramureș.
- péple**, s. m. Om moale, nătântoc: *O, ce peple ești!* (Comp. **peplehul**, s. m. Pălărie cu marginile dăbălate). I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- perdeà**, s. f. Peretele dela ocolul pentru oi, făcut din scânduri. V. Lazar, Jina.
- pergâu**, s. a. Clopoșel care se leagă de gâtul vițelilor. A. P. Bănuț, Bihor. — Din ung. **pergö**, idem.
- périnã**: *j o c u l p e r i n e i*, e un joc care se obicinuește numai la nunți. V. Bucur, Frata.
- perlre**, adv. Ruptul capului: *De când o intrat mână de hoț în casă nu mai pot, în perire, să puiu două cu două*. V. Bucur, Frata.
- peteică**, s. f. Impletitura de sfoară de teiu sau spetează în care se pune oala cu supa care se duce la lucrători, la țarină. V. Bucur, Frata și A. P. Bănuț, Bihor.
- picuì**, vb. intrans. IV-a. A picură. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- piługã**, s. f. Scobitura pe care o fac băieșii în piatră spre a vârî acolo capătul unui lemn care «leagă» baia. Șt. Pașca, Crișcior.
- piimpilic**, s. m. Copil frumos. V. Cutcan, Bonț.
- pințós**, adj. Gingaș la mâncare. V. Cutcan, Bonț.
- pip**, s. m. Copac. V. Cutcan, Bonț.
- piságã**, s. f. Puiu de pește. V. Cutcan, Bonț.
- pisc**, s. a. O insulă în râu. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pișcã**, vb. trans. I. A fură, a șterpeli: *Om pișcător*, hoț de mărunțișuri (De - r i v. **pișcar** — Țigan). V. Bucur, Frata.
- piscul**, vb. intrans. IV-a. A suflă dintr'o fluieriță, a răsufli: *Lasă mămăliga să se mai piscuiască*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pișeănã**, s. f. Frunza de cucuruz. V. Bucur, Frata.
- pivã**, s. f. Piuă. A. P. Bănuț, Maramureș.
- plzgãlt**, adj. Slăbit, surmenat. V. Cutcan, Bonț.
- plângóce**, s. m. Copil rău. Șt. Pașca, Crișcior.
- plãzni**, vb. trans. IV-a. A cobli, a-și bate capul. N. Drăganu.
- plecãncã**, s. f. Gură rea, fleancă. V. Cutcan, Bonț.
- pleãznã**, s. f. Coptură în baie, o crepătură în stâncă. Șt. Pașca, Crișcior.
- plecãtoãre**, s. f. Oaie care alăptează un miel strein. V. Lazar, Jina. — Cf. DR IV, p. 300.
- pliuhã**, s. f. Vinars slab și cu gust rău. (— D e r i v. **pluhãraie**, idem). I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- plohúz**, s. a. O rotilă sau o impletitură de nuiete care se pune între buciul roții și cuiul osiei de la car. A. P. Bănuț, Sighet.
- plomód**, s. a. Pământul muiat de ploaie care se adună înaintea casei. G. Vulcu, Răhău. (— Cf. **plãmãdi**, S. P.).
- ploscoãvã**, s. f. Căpiță de fân. G. Vulcu, Răhău.
- ploscoteãlã**, s. f. Vorbărie neînțeleasă, ciorovăială. V. Cutcan, Bonț. — Derivat din onomatopeicul **pleosc**.
- ploștit**, adj. Cu cearcăn la ochi (?). V. Cutcan, Bonț.
- pluști**, vb. trans. IV-a. A turti, a stropși, a dăbala: *Mi-o pluștit colopu'*. Șt. Pașca, Crișcior. (— Cf. **pleoști**, S. P.).
- poãmpã**, s. f. Pian, N. Drăganu. Sângeorz.

- poáreă**, s. f. Vrana butoiului în care se transportă la căldarea de fierț, prunele pentru țuică. N. Nicolaescu, Gorj.
- počanie**, s. f. Hotar, măsură, astâmpăr: *Om fără pocanie la fapte*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- počauă**, s. f. Pereche, aseamăn: *Nu are počauă de frumoasă*. V. Bucur, Frata.
- pociúve**, s. (?). Noroc. Dr. V. Corbu, Zagra.
— Cf. psl. počuvъ (?) *MLPSIGrLat* 652.
- poeméte**, s. m. Prăjină lungă și subțire. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- poemét**, s. m. Manșeta dela cămășile bărbătești. V. Bucur, Frata.
- poceală**, s. f. Gulerul dela cămașa femeilor, lat de un deget și împănat de cusături. N. Drăganu, Chintelnic.
- podóimă**, s. f. Pricină, pretext. N. Drăganu, Sângeorz.
- poğârjit**, adj. Zgârcit. V. Cutcan, Bonț.
- pogoricu**, s. m. Mălaiu slab. N. Drăganu.
- pojganie**, s. f. Rubedenie. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- poáltă**, s. f. Streșină. N. Nicolaescu, Gorj.
- polojénie**, s. f. Drăcie, glumă, nebulie. V. Cutcan, Bonț.
- pomnitură**, s. f. Despicătură, crepătură în piatra de baie. Șt. Pașca, Crișcior.
— Derivat din *pocni* — suf. -itură.
- poneăli**, vb. refl. IV-a. A se ciondăni, a se certă. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. (fel)-pánkolni «a se răzvrăti» *SzMTSz* II 71.
- ponór**, s. a. Căsuță mică și scundă. V. Cutcan, Bonț.
- popă**, s. f. Snopul care se pune în vârful clăii. V. Cutcan, Bonț.
- popândi**, vb. refl. IV-a. A se pierde, a se înstrăina: *Am avut și eu un copil și s'a dus de s'a popândit și acum nu mai știu de el*. N. Nicolaescu, Gorj.
- popândău**, s. m. Om care nu aduce folos, trântor: *Ești un popândău la casa asta*. N. Nicolaescu, Gorj.
- Derivat din *popândi*.
- porav**, adj. Grozav, enorm. V. Lazar, Jina și S. Dragoman, Nocih.
- porbici**, s. plur. Zdrobituri de cânepă verde, rămase pe cânepiște după cules. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- porgață**, s. f. Otravă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- porlóg**, s. a. Petec de opincă, plotog. A. P. Bănuț, Sălaj.
- porodită**, s. f. Descendent, urmaș. V. Bucur, Frata și Șt. Pașca, Crișcior.
— Srb. *porodica* «Nachkommenschaft» *CarLSGL*, 563.
- porplécă**, s. f. Fată simpatizată de toată lumea pentru purtările ei bune. D. Rădulescu, Rudari.
- porție**, s. f. Dare, impozit. V. Bucur, Frata și Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. *porció*, idem, *SzMTSz*, II, 191.
- Porúmb**. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- poșmág**, s. a. Căpiță de fân. Dr. V. Corbu, Zagra.
- posoacă**, s. f. Lichidul amestecat cu sânge care curge din gura omului mort. Dr. V. Corbu, Zagra.
— In *TDRG* cuvântul e atestat numai pentru limba textelor vechi.
- posodi**, vb. trans. IV-a. A îndesă, a strânge. E. Cioran, Rășinari.
- potânji**, vb. trans. IV-a. A cărpoci, a coase rău. N. Drăganu și I. Sohorca, Sângeorz.
- potánță**, s. f. Cf. *năcârdie*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- pótea**, adv. Gratuit, fără plată. Șt. Pașca, Crișcior.
— Ung. *potya*.
- potereșe**, s. plur. Păiușurile rămase netăiate de coasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Cf. *poterăș* «pociump».
- potintén**, s. a. Obstacol: *Imi stă potintén în ușă*. N. Nicolaescu, Gorj.

- potóviță**, s. f. Monedă de 20 de bani, în vechime. V. Lazar, Jina.
- potroacă**, s. m. Advocat. V. Cutcan, Bonț.
- (— Cf. **procatâr**, idem, S. P.).
- potrásă**, s. f. Femeie bețivană, târfă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. (— *Deriv*, **potrohos**, adj. Pântecos). V. Cutcan, Bonț.
- potromocel**, vb. trans. IV-a. A cuptuși, a acoperi afaceri scandaloase, a mușamaliza: *O făcut ce-o făcut cu amfocatu* (sic) *că mi-o potromocit pâra. Iară o potromocit un copil, bat-o cât cuprinde soarele*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- potromogel**, vb. trans. IV-a. A îngrămădi, a aduna (o hârtie). V. Corbu, Zagra.
- potromoa**, vb. trans. I. A tăinuși o mișelie, a potromoci. N. Drăganu, Ruștior.
- prăhă**, s. f. Pielea scortoasă care se jupuie de pe corp. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- prăhubit**, adj. Copt peste măsură. N. Nicolaescu, Gorj.
- prândidă**, s. f. Chibrit. N. Drăganu.
- prânic**, s. a. Maiu (?). N. Drăganu.
- prant**, s. a. Lodbă de lungimea unui stânjén. A. P. Bănuț, Sătmar.
- prășcău**, s. m. Flăcău care umblă seara pe uliță și dacă poate, fură de prin grădini. Dr. V. Corbu, Zagra și I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- prâsléiu**, s. m. Băștinaș, om din partea locului: *Nn's prâsléiu de pe-aici ca să cunosc toți oamenii*. N. Drăganu.
- prăștie**, s. f. Cf. *peteică*. Șt. Pașca, Crișcior.
- preceletit**, adj. Țicnit, într'o ureche. N. Nicolaescu, Gorj.
- prelestit**, adj. Impilit, rămas în creștere, slab. V. Cutcan, Bonț.
- (— Cf. **prilostil**, S. P.).
- premătâr**, s. m. Tras-împins, om fără valoare morală. N. Drăganu, Zagra.
- prepăt**, s. a. Cloceală, năduf, căldură mare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- prepenăție**, s. f. Depozit de băuturi spirtoase. V. Bucur, Frata.
- preștilă**, s. f. Șindrila mare făcută din lemn de fag, cu care se acopere șura. Șt. Pașca, Crișcior.
- prețător**, s. m. Perceptor. A. P. Bănuț, Bihor. (*Deriv*, **prețătorie**, s. f. Perceptorie). V. Bucur, Frata.
- Prin etimologie populară apropiat de **preț**.
- preuș**, adj. Cu față brăzdată și murdară. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- Prián**. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- pric**, adj. Pestriț, cheș: *Boul cel pric împunge*. N. Nicolaescu, Gorj.
- primândă**, s. f. Pâne sau mălaiu: *Fără primândă nu se satură omu' cu păzitură, fie cât de bună*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din ung. **prémonda** «mâncarea care se ia pentru drum» *SzMTSz*, II, 214.
- primire**, s. f. Pomeană: *Să veniți și voi la primire*. V. Lazar, Jina.
- prindoăre**, s. f. Prindere, avuție, bunăstare. A. P. Bănuț, Sălaj.
- Probabil o contaminare între cele două forme **prindere** † **prinsoare**.
- priti**, vb. trans. IV-a. A dascăli, a atrage atenția, a preveni: *I-am pristit eu să steie acasă să nu-l prindă jândarii*. Șt. Pașca, Crișcior.
- privăriu**, s. a. Pridvor. G. Vulcu, Răhău.
- priznel**, s. a. Rota de fier dintre roata carului și leucă, plohuz. A. P. Bănuț, Maramureș.
- prodóc**, s. a. Ochiul tăiat în ghiață, de unde beau vitele apă, iarna. Dr. V. Corbu, Zagra.
- propozil**, vb. trans. IV-a. A se certă, a dojenî, G. Munteanu, Sătmar.
- prorócea**, s. f. Ultima recitare pe care o fac colindătorii la Cărciun, după

- ce au terminat la o casă colindele. N. Nicolaescu, Gorj.
- prustull**, vb. trans. IV-a. A curăți, a mătură (numai în graiul băieșilor): *Add prustariu să prustulim găurile*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. ung. *prusztuló* «sfredel» *Sz MTSz*, II, 219.
- psulecăle!** Interjecțiune cu care se strigă după oi. N. Nicolaescu, Gorj.
- pucă**, s. f. Nume de ocară la femei și fete. V. Cutcan, Bonț.
- puculi**, vb. intrans. IV-a. A putea, a răzbi (înțelegerea cu cineva). Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. *pakolni*, intrat cu un înțeles figurat existent și'n ungurește.
- puloară**, s. f. Haină femeiască făcută dintr'o stofă cu boabe albe. V. Bucur, Frata.
— Derivat din *puu* cu suf. *-loară*.
- pújlă**, s. f. Fată nebunatică. V. Cutcan, Bonț.
- pumnișór**, s. m. Manșeta cămășii, împodobită cu cusături și găurele. V. Bucur, Frata.
— Cf. *pumnaș* în *TDRG*.
- pupăi**, vb. intrans. IV-a. A vorbi. V. Cutcan, Bonț.
- púrav**, adj. Iute la mânie, arțăgos, harnic, pornit pe orice. Dr. V. Corbu, Zagra.
- purecă**, vb. trans. I. A bate, a hârțul. V. Bucur, Frata.
- púrcă**, s. f. Furcă. V. Cutcan, Bonț.
- purtăre**, s. f. Afacere, ispravă, treabă: *In ce purtare ești pe-aici?* A. P. Bănuț, Bihor.
- pușiune**, s. plur. Pănușile cari se desprind de pe ciucalăul de cucuruz. Dr. V. Corbu, Zagra.
- putón**, s. a. Vas de doage, care se duce în spate. V. Cutcan, Bonț.
- R**
- răcă-răcă**, **răre-răre**, adv. Iute-iute, gata-gata. C. Rebreanu, Bistrița.
- răcăi**, vb. refl. IV-a. A se opinti, a se forța: *Nu te răcăi atâta cu lemnele că-ți căsunează în șele*. Șt. Pașca, Crișcior.
- răcăși**, vb. trans. și refl. IV-a. A expune lucruri de preț în semn de mândrie; a se tolăni, a se întinde alene, cu membrele împrăștiat. (— *D e r i v*, **răcaș**, s. a. Neorândueală). I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- răciună**, s. f. O plantă de leac. V. Cutcan, Bonț.
— Cf. **răpelugă** «o boală la cal», prin amestec cu **răpejune**, luna «Septembrie».
- rádoas**, s. a. Prisos, peste măsură. C. Rebreanu, Bistrița.
— Ung. **rádás**.
- răftă**, s. f. Nădejde, speranță, în întrebuițări stereotipe ca: *Mi-am luat rafta de la viață*. Șt. Pașca, Crișcior.
- ráină**, s. f. Vas de fier cu gura largă (?). N. Nicolaescu, Gorj.
- ranc**, s. a. Mânie, pizmă. V. Cutcan, Bonț.
- rânjotecă**, s. f. Poreclă ce se dă cuiva care râde mereu. V. Bucur, Frata.
— Derivat din **rânji** cu suf. *-otecă*.
- rântăli**, vb. trans. IV-a. A deranjă obiectele dintr'o încăpere: *Tăi i rântălit p'aici*. C. Rebreanu, Bistrița.
— Poate din ung. **rântatni**, «a zdruncina».
- rânzós**, adj. Pornit, supărăcios: *Nu sta de vorbă cu oameni rânzoși*. V. Lazar, Jina, V. Bucur, Frata și Șt. Pașca, Crișcior.
- răpân**, adj. Încărcat: *Am un păr răpân de pere*. N. Nicolaescu, Gorj.
- răpândulă**, s. f. Femeie rea la inimă, depravată. Șt. Pașca, Crișcior.
- răptă**, s. f. Flească. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- răpușie**, s. f. Intrecere, emulație, silă: *Lucră pe răpușie să adune bani*. V. Bucur, Frata.

- răzblei**, vb. trans. IV-a. A pătrunde, a perfora, a găuri; *Am răzbit lem-nul cu sfredelul*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din psl. *razbliti* (cf. s. cr. *razbl jaē*, care a dat la noi *răzbiiciu* din *TDRG*).
- răspunde**, vb. intrans. III-a. A ieși, a izvorî, a se ivi: *Uite, acolo răspunde râul din munți*. V. Lazar, Jina.
- rast**, s. a. Venin. V. Cutcan, Bonț.
- răuăză**, s. f. Copil rău, plângoace. Șt. Pașca, Crișcior.
- răvări**, vb. trans. IV-a. A sfărâma, a îmblăți: *Ai răvărit macul?* N. Drăganu, Friș, și Șt. Pașca, Crișcior.
- răvăș** s. a. Un bețiș în patru fețe pe dungile căruia se înseamnă cupele de lapte duse la oraș: *Dă laptele pe răvaș*. Șt. Pașca, Crișcior.
- războli**, vb. trans. IV-a. A răsună. G. Munteanu, Ocna Sibiului.
- răznă**, s. f. Vagoneta cu care se scoate piatra din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
— Derivat din germ. *reisen*.
- rectălu**, vb. trans. IV-a. A îndrumă, a sfătui: *L-am rectăluit pe calea cea bună*. G. Vulcu, Răhău.
— Din germ. *richten*.
- refendă**, vb. refl. I. A se lăuda cu em-fază, a se făli. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- relea**, adv. de-a ~, Pe nimic, gratis: *Nu lucru eu de-a'n relea la nime*. Șt. Pașca, Crișcior.
- repălu**, vb. trans. IV-a. A drege, a —(repară. V. Lazar, Jina. Var. *răpăli*, idem. Șt. Pașca, Crișcior).
— Din germ. *reparieren*, prin filiația ung. *reperálni*.
- rită! rită!** Interjecție cu care se chiamă porcii. N. Nicolaescu, Gorj.
- răz**, s. a. Duraiu, locul pe unde se dau lemnele la vale din pădure. A. P. Bănuș, Maramureș.
- rohălu**, s. a. Loc rău, rupt de apă. V. Cutcan, Bonț.
- Compoziție hibridă, *rău* † ung. hely. *rómuri*, s. plur. Făini de piatră trecute prin șteampuri, care conțin aur. Șt. Pașca, Crișcior.
- romiștă**, vb. intrans. I. A o lua la fugă. V. Cutcan, Bonț.
- ropăliță**, s. f. Femeie rea, desordonată în îmbrăcăminte. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- ropotă**, s. f. Fugă grăbită: *Du-te până la baldă într'o ropotă*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
— Derivat din *ropotă*.
- rosodîn**, adj. Coloarea roșie. Șt. Pașca, Crișcior.
- roștorâfle**, s. f. Alegerea deputaților sau a altor slujbași înalți. V. Bucur, Frata.
— Coruptelă din restaurație.
- ruculu**, vb. trans. IV-a. A drege, a repară. C. Rebreanu, Bistrița.
- rûl**, interj. Pst! (pentru liniște), huo! (pentru a alungă). Șt. Pașca, Crișcior, A. P. Bănuș, Maramureș.
— Din germ. *Ruhe*, „liniște”.
- Rujân**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- rujdulă**, s. f. Femeie blegă; cuțit rău ascuțit. Șt. Pașca, Crișcior, G. Vulcu, Răhău.
- rujnicuță**, s. f. Fată isteasă și frumoasă. V. Cutcan, Bonț.
— Derivat din *rujnică* (*TDRG*) cu suf. -uță.
- rupe**, vb. intrans. III-a. A începe, a fixa: *Rupe a ninge pe la munte, acuș. Hai să rupem târgu, să-ți dau bani pe loc*. V. Lazar, Jina și A. P. Bănuș, Bihor.
- rușină**, vb. trans. I A seduce, a desonoră, a defloră. A. P. Bănuș, Bihor.
- Rușița**, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.

S

săbaș, s. a. Fizionomie, făulă, temperament, fel de a fi: *Il cunosc după*

- săbaș că-i de-ai lui Constandin.* N. Nicolaescu, Gorj.
- Sabina**, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- săcălinte**, s. f. Înțeles puțin clar:
Frunză verde săcălinte
Descunund-mă, părinte.
N. Drăganu, Toplița rom.
- săceteu**, s. a. Traistă. V. Lazar, Jina.
- săcănă**, s. f. Necaz, neajuns, sărăcie:
Lasă-l că crește el mare și-l mai roade sacna de mai capătă minte. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- săcreată**, s. f. Eufemism pentru «iad»:
Du-te'n săcreata. V. Bucur, Frata.
(— *D e r i v. săcreți*), vb. trans. IV-a. A nimici, a prăpădi, N. Drăganu).
- săhăidăn**, s. a. Leagăn țărănesc care se poartă în spate. C. Rebreanu, Bistrița.
- săin**, adj. Sur, de culoarea muzezelii. V. Bucur, Frata.
- sălăică**, adj. *Mazere sălăică* = Fasole bătrână, ațoasă. Șt. Pașca, Crișcior.
- Sălbân**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
— Deriv. din *salbă* cu suf. -an.
- sălhăt**, s. a. Desiș. V. Cutcan, Bonț.
- săliște**, adv. Calic, gol, sărac: *M'o lăsat săliște hoșu de popă.* A. P. Bănuț, Maramureș.
- sălui**, vb. refl. IV-a. A se îmbolnăvi subit. V. Bucur, Frata.
- Sămbolea**, Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- sămbură**, vb. intrans. I. A presimți, a presupune, a bănuși. Șt. Pașca, Crișcior.
- săncălôt**, adj. Glumeț, poznaș. Șt. Pașca, Crișcior.
- sânceă**, s. f. Vârful cuțitului: *Pune-mi în mâncare numai o sânceă de cuțit de sare.* Dr. V. Corbu, Zagra.
- sără**, s. f. Recolta de fructe dintr'un pom. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- sărăpăne**, s. f. Sărăcie. N. Drăganu și Dr. V. Corbu, Zagra.
- șărgă**, s. f. Verigă care se pune în botul porcilor. N. Drăganu.
- sări, de-atâtea** ~ adv. De atâtea ori. N. Drăganu.
— Din ung. *szer*, idem.
- șărpălós**, adj. Plin de șerpi: *Loc șărpălós ca ăsta nu mi-ar trebui altul.* Șt. Pașca, Crișcior.
- său**, în *său rău*: *Are său rău pe mine* = Are mânie pe mine. C. Rebreanu, Bistrița.
- scădere**, s. f. Ofensă, hulă: *Mi-o spus tot vorbe de scădere.* A. P. Bănuț, Bihor.
- scăfăneață**, s. f. Lovitură cu palma: *I-am dat o scăfăneață de-o văzut stele verzi.* V. Bucur, Frata.
- scalfūtăr**, s. m. Nădrăgar. V. Cutcan, Bonț.
- scaltoăfă**, s. f. Lovitură cu dosul mâinii: *Când ți-oi da o scaltoafă te 'mbeți de cap.* N. Nicolaescu, Gorj. (— *V a r. scărtoafă, cărtoafă*, idem. Șt. Pașca, Crișcior).
- scălúș**, s. a. O bucată de lemn care se pune în capătul funiei pentru a putea țineă mai bine de ea. G. Vulcu, Răhău.
(— Cf. *căluș* S. P.).
- scăreioni**, vb. intrans. IV-a. A plânge degeaba, fără cauză. N. Nicolaescu, Gorj.
- șcărlă**, s. f. Pipă mare de lut, în stare proastă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- schindoărță**, s. f. Chibrit. A. P. Bănuț, Bihor.
- șclăfătă**, s. f. Lovitură cu palma. S. Pop, Poiana.
- scoabă**, s. f. Fructul măcieșului. Șt. Pașca, Crișcior.
- scoabăți**, vb. intrans. IV-a. A înmărmuri, G. Vulcu, Răhău.
- scodori**, vb. refl. IV-a. A se iscă, a se ivi: *Ce frig s'o scodorit iară!* V. Lazar, Jina.

- scocică**, s. f. Tinta cu cap de metal lucitor care se bate pe șerpar ca decor. V. Bucur, Frata.
- școmărlă**, s. f. Sfoară. A. P. Bănuț, Maramureș. (V a r. școmărlăie, școmărlăiță, s. f. Fum și miros de untură; ciorovăială. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- scópot**, s. a. Inghițitură: *Bea un scópot de vinars*. N. Drăganu.
- scorbell**, vb. trans. IV-a. A răvăși, a împrăști obiectele dintr'o încăpere. N. Nicolaescu, Gorj.
- scorciób**, s. a. Culcuș, bârlog: *S'o ascunsul ursul în scorciob*. G. Vulcu, Răhău.
- scrámură**, s. f. O cantitate mică dintr'un întreg: *N'am băut nici o scrámură de vin și zice c'am fost beat*. N. Nicolaescu, Gorj.
- serivi**, vb. intrans. IV-a. A plânge încet, a scânci, a bocl. E. Cioran, Rășinari.
- scrópot**, s. a. Interval de timp în care se lucrează în liniște și intens. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- scursură**, s. f. Curs, miezuină, făgaș: *Pe-acolo-i scursura apei*. Șt. Pașca, Crișcior.
- seghie**, s. f. Fășie îngustă de loc. V. Lazar, Jina.
- seleherb**, s. a. Tufiș, tăiatură: *Du-te cu caprele prin seleherb*. C. Rebreanu, Bistrița.
- șerteăță**, s. șelteăță, s. f. Modă. C. Marinescu, Dolj.
- șeștină**, s. f. Loc neted. E. Cioran, Rășinari.
- sfaņț**, s. m. Ban din salbă. G. Munteanu, Ocna-Sibiului.
- sfăcuil**, vb. trans. IV-a. A smâcl pentru a smulge: *Dă-mi cleștele să sfăcui cuiu din stâlpu ăsta*. I. Sohorca, Sângeorz, Băi.
- sfărlugă**, s. f. Ființă vioaie (om sau animal). E. Cioran, Rășinari.
- sfergihă**, vb. trans. I. A zgăria, a brăzdă, V. Bucur, Frata.
- sforác**, s. a. Izvorăș la poalele dealului din care iese puțină apă, în jurul căruia se formează, cu timpul, o mlaștină. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- slghinás**, adj. Mititel, puținel, subțirel. E. Cioran, Rășinari și Șt. Pașca, Crișcior.
- Din ung. *szegányes*, «sărăcuț».
- simidă**, s. f. Morman de butuci și crengi, aruncate peste olaltă, în disordine. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- sirișág**, s. a. Speranță: *Nu mai avem sirișag de ploaie*. Șt. Pașca, Crișcior.
- șișcăvi**, vb. intrans. IV-a. A vorbi defectuos. Șt. Pașca, Crișcior.
- șloág**, s. a. O galerie din baie care servește spre a împreună două alte galerii principale. Șt. Pașca, Crișcior.
- Germ. *Schlag*, «lovitură».
- sloiu**, s. a. O mâncare pregătită din carnea de oaie fiartă în săul ei, la care se adaugă multă ceapă. V. Lazar, Jina.
- slugută**, s. m. Fin. V. Bucur, Frata.
- smintit**, s. a. Făina de porumb necernută, mestecată cu apă, care se dă la pui. V. Bucur, Frata.
- șmont**, s. a. Nămolul din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- Cf. germ. *schmuddeln*.
- șodălcăi**, vb. intrans. IV-a. A umbla șchiopătând: *Merge șodălcăind prin gropi*. N. Nicolaescu, Gorj.
- sogă**, vb. trans. I. A frânge, a rupe (aluatul din care se face pânea). V. Bucur, Frata. (— V a r. *sogi*, idem, I. Sohorca, Sângeorz-Băi).
- Cf. și ung. *szogtatani*, idem.
- solodărcă**, s. f. Femeie depravată. V. Cutcan, Bonț.
- solovári**, s. plur. Pantaloni de pânză. V. Bucur, Frata.
- șomdigél**, s. a. Dop, stupuș. N. Drăganu, Căian.

- șomiag**, s. a. O cantitate mai mică de fân: *Am făcut numai un șomiag de fân*. N. Nicolaescu, Gorj.
- șomâldoc**, s. a. Vlomștoc, mănunchiu de paie sau de cârpe cu care se spală vasele. N. Nicolaescu, Gorj.
- șomoștoc**, s. a. Șomioag, vlomștoc. V. Cutcan, Bonț.
- șopăcăl**, vb. intrans. IV-a. A șopotî, a vorbi încet. E. Cioran, Râșinari.
— Cf. la *TRDG* s. *șopăl*.
- sörgă**, s. f. Nevoie urgentă: *Mi voie de zece băncuțe. Mi sorgă să merg la Binș*. A. P. Bănuț, Bihor.
— Din ung. *szorgos*, «grabnic».
- șorbănit**, adv. Desculț. E. Cioran, Râșinari.
- sorbărie**, s. f. Mocirlă, noroiu. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- sórlă**, s. f. O pasăre de apă (?). V. Cutcan, Bonț.
- șoroabă**, s. f. O dungă ce se face la capătul sfredelului în locul unde bate băieșul cu fistăul. Șt. Pașca, Crișcior.
- sovărea**, vb. intrans. I. A umbla dincoace în colo, a se mișcă fără rost. N. Drăganu.
- șovârna**, adv. Anapoda, nebunește: *Le-o făcut toate șovârna*. N. Nicolaescu, Gorj.
- spălă cămașa**, idiot. *De trei luni n'am spălat cămașa* (=de trei luni n'avut scurgerea periodică). Dr. V. Corbu, Zagra.
- spărcui**, vb. intrans. IV-a. A șterpelî, a lua pe furie. Dr. V. Corbu, Zagra.
- spărgă**, s. f. Sfoaiă. G. Vulcu, Răhău, Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. *spărğa*, idem.
- spărni**, vb. refl. IV-a. A se supără, a se aprinde: *Nu te spărni așa că nu-ți spun o vorbă mare*. E. Cioranu, Râșinari.
- spégmă**, s. f. Ață subțire de cusut. Dr. V. Corbu, Zagra.
- sporoji**, vb. intrans. IV-a. A vorbi, a sporovăi, a troscolî: *Ce tot sporojești ca o babă când descântă*. N. Nicolaescu, Gorj.
— Din *sporovăi*, *sporovi* (cu *v>j* sub influența dial. mărginean).
- șporhéiu**, s. a. Cuptorul pe care se fierbe. A. P. Bănuț, Bihor.
— Din ung. *spórhej* și *spórhel* în *SzMTSsz*, II, 426 și 428.
- șporoli**, s. *șpuruli*, vb. trans. IV-a. A cruța, a economisi. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din germ., prin filiația ung. *sporolni*.
- spurecâni**, vb. trans. IV-a. A insulta, a vorbi de rău, a face imputări aspre. Șt. Pașca, Crișcior.
— Cf. a *spurec* (?).
- spúriu**, s. f. Bitang, N. Drăganu.
- stăină**, vb. intrans. I. A fugi pe furie de frică. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- stat**, s. a. Avuție, bunăstare. A. P. Bănuț, Bihor.
- șteamătă**, s. f. Ființă slăbită de boală. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. (— *V a r.*)
- așteamătă**, s. f. Pomină, Șt. Pașca, Crișcior).
- ștecul**, vb. trans. IV-a. A înfige, a împântă: *Mă duc să ștecuiesc parii de vie*. G. Vulcu, Răhău.
— Din germ. *stecken*.
- ștefănie**, s. f. Lovitură cu palma, fleandără. C. Rebreanu, Bistrița.
- Stéla**. Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- ștérgură**, s. f. Șterc: *Imi veni o ștergură în ochi*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Probabil un amestec între *ștero* și a *șterge*.
- șterț**, s. a. Un obiect de lemn cu care se mestecă în lapte. A. P. Bănuț, Maramureș.
— Cf. germ. *Sterz* (?).
- șteri**, vb. trans. IV-a. A drege glasul înainte de începerea unui cântec. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

- șticălz**, s. a. O bară de fier rotundă, lătită la un capăt și ascuțită, în formă de daltă, cu care se sfredelește piatra în baie. Șt. Pașca, Crișcior.
— Germ. *Stück* † *Eisen*.
- știuleán**, s. m. Coccan de porumb, de pe care s'au sfărânat boabele. N. Nicolaescu, Gorj.
— Cf. la *TDRG* s. *știulete*.
- șturț**, s. a. Locul pe unde se aruncă piatra rea scoasă din baie cu răznela. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din germ. *Sturz*, «cădere», cu *i* prin apropiere de *Stürzen*, «prăbușire».
- ștóc**, s. a. Vână (minereu) grasă care conține mult metal. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din germ. *Stöck*.
- ștrăgeată**, s. f. Lapte încheșat. (— *Deriv. străgetar*, s. a. Instrumentul cu carese sfarmă străgeata). N. Drăganu, Friș.
- ștrână**, s. f. Loc de înopțare a vitelor. N. Drăganu, Friș.
— Din slav. *strana* «parte».
- ștrelecu**, s. m. Pistruiu: *E cu sterlici pe obraz*. V. Bucur, Frata și I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
(— Sl. *strela* «săgeată», S. P.).
- ștroală**, adj. Schioapă: *vacă ștroală*. E. Cioran, Rășinari.
- ștroietic**, adj. Nebunatic, țignit. C. Răboreanu, Bistrița.
— Cf. în *Tiktin*, *DRG*, s. *ștrulubatic*.
- ștrof**, s. a. Pedepsa în bani care li se aplică băeșilor. (— *Deriv. ștrofoli*, vb. trans. IV-a. A amendă). Șt. Pașca, Crișcior.
— Din germ. *Strafe*, idem, intrat prin filiație ungurească.
- ștrulătic**, adj. Cf. *ștroietic*. Dr. V. Corbu, Zagra.
- ștubică**, s. f. Lădiță în care se țin uneltele întrebunțate la ascuțitul coasei. Șt. Pașca, Crișcior.
— La *TDRG* forma *știubeiu*.
- ștur**, adv. Incărcat. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- șubăr**, s. a. O instalație în care se mărunțează piatra întrebunțată la pardosirea galeriilor apătoase din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- șuferțit**, s. m. Nădrăgar, om îmbrăcat cu straie domnești. A. P. Bănuț, Chioar.
- sugușăt**, adj. Subțire la gât: *Boul tău e cam sugușat la gât*. V. Bucur, Frata.
- șuiu**, s. a. Sifilis. V. Bucur, Frata și Șt. Pașca, Crișcior.
- sulhâr**, s. m. Un lemn lung, subțire și drept. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- sulhétic**, adj. Nărvos: *Mai cu seamă vițele sunt sulhetice când împung*. V. Bucur, Frata. (— *V a r. sulhuetic* s. *sulhuiat*, adj. Arțăgos, nebunatic, capricios. Șt. Pașca, Crișcior).
- supurlui**, vb. trans. IV-a. A săpuni, a spăla haine cu leșie. C. Răboreanu, Bistrița.
— Contaminare din *săpun* † *părui*.
- Suran**, Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.
- surdumasii** (?). Boală de cap la copii: *Să-i descânți de surdumasi*. N. Nicolaescu, Gorj.
- surlui**, vb. trans. IV-a. A pretinde, a pofti: *N'am surluit la pomana ta că am avut ce mi-a trebuit*. Șt. Pașca, Crișcior.
— Din ung. *szorulni*.
- susăiu**, s. *susăg*, s. a. Lădoi. N. Drăganu.
— Din *szaszék* (com. d-l Drăganu).
- șușcă**, vb. trans. I. A sufoca, a înăbuși, a lovi cu putere cu pumnul, a ghioti. I. Sohorca, Sângeorz-Băi și Șt. Pașca, Crișcior. *Refl*: A se năcăji pe sine însuși, a se «ciudăli». V. Bucur, Frata.
— Cf. s-cr. *šuškatii*, «sterpere» *CarL-SGL*.
- șușorcă**, s. f. Frunza în care e învelit tuteul cucuruzului, vospă. A. P. Bănuț, Sălaj.

— Din ung. *susorka*, idem. *SzMTS*, II, 448.

șut, s. a. O zi de lucru în baie: *Câte șuturi ai pe luna asta? Am împlinit un șut*. A face șut = a isprăvi, a termina: *Am făcut șut mai repede că erapușin de lucru*. A se odihni: *Am făcut șut azi că eram obosit*. (— *Deriv.* **șutar**, s. m. Un băiat care e sub îngrijirea băieșului). Șt. Pașca, Crișcior.

șutău, s. a. Spărtura verticală, dela o galerie la alta pe care se transportă materialul de lucru dela un loc la altul. Șt. Pașca, Crișcior.

șuvintrî, vb. trans. IV-a. A tunde pe sub păntece, a râteză. (— *Deriv.* **șuvintrit**, adj. Râtezat). N. Drăganu, Sângeorz.

— Compus din *sub-vîntre* (com. N. Drăganu) (Cf. și *Viciu*, *Glos.* s. v.).

T

țabin, s. a. Aparat cu care se măsoară greutatea. A. P. Bănuș, Sighet.

țabulêț, s. a. Față de perină. N. Drăganu.

— La *TDRG* s. v. e alt înțeles.

țăcher, s. a. Unealtă de fier învechită, inutilă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

țăcre, S. f. Coș, corfă. N. Drăganu, Rușcior.

țădúc, s. m. O bucată de lemn scurtă, tăiată din capătul cel gros al unui trunchiu: *Dă-mi un țăduc să șed pe el*. P. Nișca, Crișcior. (— *V. r.* Fig. *Ce țăduc de fată!* Șt. Pașca, Crișcior).

țăgășl, vb. refl. IV-a. A se înșelă, a se păcăli. N. Drăganu.

țăinuî, vb. intrans. IV-a. A vorbi, a discuta: *Am fost la el să mai țăinuim că nu ne-am văzut de mult*. N. Nicolaescu, Gorj, S. Pușcariu, Bran.

țălânt, In *mi talant* = mi greu, imi e rușine. G. Vulcu, Răhău.

tăllór, s. m. Taler (monedă). N. Drăganu, Zagra.

tămădui, vb. trans. IV-a. A aduce, a face: *a tămădui lumină într'o afacere* = a face lumină. N. Drăganu, Sângeorz.

— Ung. **támadni**, «a izvorî», «a se formă»

tămăli, vb. trans. IV-a. A bate, a pisă. V. Cutcan, Bonț.

tamblic, s. m. Pitic, V. Cutcan, Bonț.

tămbuli, vb. trans. IV-a. A pucului, a ajunge la înțelegere. N. Drăganu, Sângeorz.

tămbuși, vb. refl. IV-a. A se adună, a se sgărca: *Nu te tămbuși* = Nu-ți adună genunchii către păntece. Dr. V. Corbu, Zagra. *T r a n s.* A îngrămădi, a movili. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. (— *Deriv.* **tămbúș**, adj. Bine-făcut: *Are spate tămbușe*. *Tămbușă femeie*. C. Rebreanu, Bistrița; **tămbușit**, adj. Cu gâtul scurt și gros. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.)

țămént, s. a. Măsură de capacitate (orică mărime) cu care măsoară crâșmariul băutura. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

tămpănă, s. f. Burtă lăbărtoasă. V. Cutcan, Bonț.

tămpoși, vb. trans. IV-a. A întâlni pe neașteptate pe cineva cu care nu ai vrut să te întâlnești, a avea o surpriză neplăcută. N. Dragoman, Nocrich și V. Bucur, Frata.

țănăi, vb. intrans. IV-a. A sună puternic, a răsună, a țiu: *Copii spărseseră o fereastră că am auzit-o țindînd*. *Durduiă de ținăiau blidele în cuiere*. *Imi țindie urechile*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

tanău, s. m. Martor, A. P. Bănuș, Bihor.

— Ung. **tanú**, idem.

țangău, s. m. Feciorand. V. Bucur, Frata.

— La *TDRG* țigău.

- țanț**, s. a. Țurțur de aur masiv: *Am găsit țanțuri de aur azi când s'or slobozit gdurile*. Șt. Pașca, Crișcior.
- țântălău**, adj. prost, bleg. P. Nișca, Crișcior.
— Din tont † suf. -alău.
- țântav**, adj. Puternic, tare. V. Cutcan, Bonț.
- țapa**, adv. Grabă mare: *Nu fugi că nu-i țapa*. V. Cutcan, Bonț.
- țăpós**, adj. Friguros, răcoros: *Afară-i țăpos, ia-ți ceva în spate*. E. Cioran, Râșinari.
- țăpsă**, s. f. Chirie, taxă: *Șade în casă cu țapsă*. V. Bucur, Frata.
- țărăbăcl**, vb. trans. IV-a. A lucra, a isprăvi, a face ceva pe indelete. V. Cutcan, Bonț.
- țărăiălă**, s. f. Ploaie liniștită, de scurtă durată. V. Bucur, Frata.
- țărălu**, s. a. Zăpada mărunță care cade în zilele Babelor. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- țarcă**, s. f. Tort subțire de lână colorată. V. Cutcan, Bonț.
(— Din ung. *tarka*, «pestriș» P. S.).
- tarabură**, s. f. Nuntă cu călăreți și cu mare alaiu: *De ce să faci tarabura asta că prea e cheltuială*. G. Timiș, Borșa.
(— Cf. *tărăboiu* DR. III, p. 763—764, S. P.).
- tarantute**, s. plur. Mărunțișuri. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- țărfă**, s. f. Nisip, prundiș. V. Bucur, Frata. (V a r. *țărfă*, idem, Șt. Pașca, Crișcior).
- țărigan**, adj. Tărișor. G. Munteanu, Poiana-Sibiului.
— Cf. *tirigan* (< tare), Pușcariu, DR. III.
- țărómî**, vb. intrans. IV-a. A trăi de azi pe mâne. (— D e r i v. *tăróméală*, s. f. Lene, preget). N. Nicolaescu, Gorj.
- țársă**, s. f. Iarbă mare. G. Munteanu, Poiana-Sibiului.
- țărșág**, s. a. Caracter, voință tare. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- țărșít**, adj. Turtit: *Ți cam țărșít nasu, ca la căne*. V. Bucur, Frata.
- țărtău**, s. m. Copil diform, prea gras și bleg. Șt. Pașca, Crișcior.
- țătă**, s. f. Fundament (la casă). V. Bucur, Frata.
- tatacumama!** interj. (Exprimă mirarea). V. Bucur, Frata.
- tăunî**, vb. intrans. IV-a. A vagabonda, a hoinări. N. Nicolaescu, Gorj.
- țăvîl**, vb. trans. IV-a. A arunca, a înlătură. V. Cutcan, Bonț.
- tăvuleț**, adj. Scurt și gros. N. Drăganu.
- țeghiu**, s. a. Țintă. G. Vulcu, Răhău.
- țeit**, s. a. Pripon cu care se leagă de țarm pluta. (— D e r i v. *țeltu*, vb. trans. IV-a. A priponi. I. Sohorca, Sângeorz-Băi).
- țeléchiu**, s. a. Loc de casă. A P. Bănuț, Bihor și Săjal.
(— Ung. *telek*, idem, S. P.).
- țenchiu**, s. m. Dălmă, ridicătură mică de pământ, în drum: *Dă din țenchi în țenchi*. N. Nicolaescu, Gorj.
- terhălău**, s. m. Om necruțat dela lucru: *Mai faceți și voi careva că nu's eu terhălăul vostru*. N. Nicolaescu, Gorj.
- tenenéu**, adv. Fără căpătăiu: *A pierdut toată averea la cărți și acuma umblă teneneu*. N. Nicolaescu, Gorj.
- terazle**, s. f. Un soi de struguri cu boabe mici și negre care se coc de timpuriu. N. Nicolaescu, Gorj.
- țigără**, s. f. Tigaie. V. Bucur, Frata.
- terteleag**, s. a. Indispoziție care premerge o boală gravă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- tie**, s. a. Rât (nasul porcului). N. Nicolaescu, Gorj.
- țigorălă**, s. f. Trudă, osteneală. G. Vulcu, Răhău.
— Cf. *tigoare* TDRG.
- țihorî**, vb. trans. IV-a. A îngrijî. N. Drăganu.

- ținecușă**, s. f. Revers, recipisă. V. Bucur, Frata.
- țindăr**, s. a. Fitul cu ajutorul căruia se aprind materiile explosive. Șt. Pașca, Crișcior.
(— germ. *Zünder*, idem, S. P.).
- țipi**, vb. trans. IV-a. A apucă, a zori: *L-o țipit tusea*. N. Nicolaescu, Gorj.
- tir**, s. a. Mătură. N. Drăganu, Sălagiu.
- titeu**, vb. trans. IV-a. A trage cu urechea, a descoase pe cineva prin întrebări pentru a află o veste. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
(— Cf. ung. *títok*, S. P.).
- títirig**, s. m. Pitic, om mic. N. Drăganu.
— Cf. la TDRG *títirez*.
- títor**, s. a. Ziua următoare celei onomastice (cf. s. *cinișoară*). N. Nicolaescu, Gorj.
- țiveréică**, s. f. Vârf de deal de unde se deschide o perspectivă mai îndepărtată. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- țizăc**, adj. Grosolan, ordinar, neîndemânic. N. Nicolaescu, Gorj.
- țoacăn**, s. m. Colț de dantelă: *Faini sunt țoacăni de la abrosu tău*. Șt. Pașca, Crișcior.
(— Din germ. *Zacken* «colț», S. P.).
- țoângă** s. f. Clopot care se pune pe vitele cornute. A. P. Bănuț, Bihor.
- țoapă**, s. f. Amestecul de făini de piatră, mercur și aur. Șt. Pașca, Crișcior.
- țoăpsică**, s. f. O boală venerică. N. Drăganu.
— Cf. la TDRG *to apsec*.
- țocăi**, vb. trans. IV-a. A denunță, a trădă un secret. V. Cutcan, Bonț.
- țocóz**, s. a. Amestec de diferite mâncări. V. Cutcan, Bonț.
- țolăi**, vb. trans. IV-a. A insultă, a face gură, a strigă. Șt. Pașca, Crișcior.
- țoloboată**, s. f. Femeie troscotă, guralivă. P. Nișca, Crișcior.
- țomnăgi**, s. plur. Tăietei. V. Bucur, Frata.
— Din *toemagi*.
- țoncă**, vb. trans. I. A luă o hotărâre: *I-a țoncat să plece și a plecat*. V. Bucur, Frata.
- țopălă**, s. f. Orice mâncare cu carne. V. Cutcan, Bonț.
- țop**, s. m. Ciup:
Săruta-ți-ar neica ochii.
Cum îți bate vântu țopii.
N. Nicolaescu, Gorj.
- țorofflisc**, s. (?) Mâncare cu carne afumată. V. Cutcan, Bonț.
- țoroșteală**, s. f. Gâlcă, umflătură la gât. N. Nicolaescu, Gorj.
- țrândós**, adj. Des, condensat, tare la săpat: *Pământ trândos*; N. Drăganu.
- țrească**, s. a. Praf, colb: *Stropește pe jos când mături că se ridică treascu*. N. Nicolaescu, Gorj.
- țretréece**, vb. intrans. III-a. A petrece. N. Drăganu.
- țroacă**, s. f. Cutie de chibrite. N. Drăganu.
- țroc**. La anumite intervale, băieții cari lucrează pe «aur slobod» sunt reținuți la ieșirea dela șut pentru a fi examinați dacă au furat sau nu. Pentru «cotatul la troc» se opresc mai ales băieții bănuți că se folosesc la furarea aurului de metoda cunoscută, «per introductionem in anum». Bine nutriți și supraveghiați de aproape, sunt ținuți de scurt până când autoritățile s'au convins că în excrementele minerului nu se găsește furtul presupus.
- tron**, s. a. Voce frumoasă la cântat. V. Cutcan, Bonț.
- tróncoș**, adj. Beat, amețit, dar nu în măsură prea mare. P. Nișca, Crișcior.
- troscotă**, s. f. Femeie guralivă. Șt. Pașca, Crișcior.
- trulă**, s. f. Femeie care se îmbracă prost, neîngrijit. P. Nișca, Crișcior.
- țubin**, s. (?) Aparat de ridicat greutate. A. P. Bănuț, Sighet.

țuelău, s. a. Pisc de deal. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
 (— Cf. ung. *szikla*, «stâncă», S. P.).

tuculi, vb. trans. IV-a. A prinde găinile. V. Cutcan, Bonț.

tudășli, vb. trans. IV-a. A știrici, a lămurî. C. Rebreanu, Bistrița.

țuțac, s. m. Găuritor de fer. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

tulegi, vb. intrans. IV-a. A fugi, a se refugia de frica bătaii. N. Nicolaescu, Gorj.
 (— Cf. *toiag*, S. P.).

tuleși, vb. trans. IV-a. A înduplecă, N. Drăganu, Căian.
 — Cf. la *TDRG*, tui u.

tulduză, vb. trans. I. A adună. Șt. Pașca, Crișcior.
 — Ung. *toldozni*, «a adaugă, a întregi».

túpiță, s. f. Săcure veche și stricată; (Fig.) Femeie mică și grasă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

țurâitoare, s. f. Apă curgătoare de munte, puțin adâncă și liniștită. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

turchéz, adj. Albastru. N. Nicolaescu, Gorj.
 — Cf. *turchiză* «piatră prețioasă de culoare albastră» (= fr. *turquoise*) (S. P.).

turiș, s. a. Adăpost de iarnă pentru oi, acoperit. V. Bucur, Frata.
 — In *TDRG*, turiște.

turj, s. a. Mătură veche. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
 — Cf. ung. *törzs* «trunchiu», *törzsölni* «a frecă».

túrmătă, s. f. Pleavă. V. Cutcan, Bonț.

țurțulău, s. a. Țurțur, sloiu de ghiață. C. Rebreanu, Bistrița.

trui, vb. trans. și refl. IV-a. A (se) oboși peste măsură, a (se) trudi: *M'am truit destul până v'am văzut mari*. Șt. Pașca, Crișcior, N. Drăganu, Sângeorz. (— D e r i v. *turulală*, s. f. Trudă, oboseală. Șt. Pașca, Crișcior).

— Din ung. *turni*, «a scormoli», «a scurmă».

țuvile, adj. Rău crescut, incorect, obraznic, neastâmpărat. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

U

ură, s. a. Locul unde lucrează un băieț «slobod» în baie: *Dacă vii la baie vind pe urătu meu*. Șt. Pașca, Crișcior.

— germ. *Ort*.

ucide, vb. trans. III-a. A bate pe cineva, a snopi. N. Drăganu, Sângeorz.

udoare, s. f. Urdoare. Dr. V. Corbu, Zagra.

— Din *urdoare* cu disimilarea lui *r*.

urichis, s. m. Strugure mic, puțin desvoltat. G. Vulcu, Răhău.

— Din ung. *örökös*.

Ursu. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.

urzi, vb. intrans. IV-a. A umblă dincoaci în colo. V. Bucur, Frata.

V

văcul, vb. trans. IV-a. A folosi, a moșteni: *Nu i-o ajutat Dumnezeu să văcuie averea, că o murî*. C. Rebreanu, Bistrița.

Derivat din *veac*.

vălucălă, s. f. Pânza cu care se învelesc bărbații în timpul iernei la picioare, obeală. G. Munteanu, Ocna Sibiului.

vălvă, s. f. Îndemn. V. Lazar, Jina.

vână, s. f. Minereu care conține aur. Șt. Pașca, Crișcior.

vănăt, s. Drac, duh rău: *Du-te la vândtu*. V. Lazar, Jina.

Vănătu. Nume de bou. N. Nicolaescu, Gorj.

vândogî, vb. trans. IV-a. A ascunde, a dosi. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

vandróc, s. m. Pierdevară, hoinar, «călător». A. P. Bănuț, ung. *vándorló* Bihor. (— D e r i v. *vandrocás*, idem).

- (—Cf. ung. **vándor** și **vándráláu**, S.P.).
- vántăláu**, s. a. Cantitatea de fân care încape pe un car, A. P. Bănuț, Sălaj. Ciocanul cu coada «gârjobă» (cu cârjă) cu care se bat găurile șulene și pulente din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- Pentru înțelesul dintâiu, probabil forma cuvântului e arătată greșit de către corespondent. Credem că trebuie să fie *vântădu* sau *bântădu*, atestat, din ung. **vontató**, «căruță». Forma și înțelesul al doilea ne duc la ung. **vantoló**, «ciocan». E interesant cum s'a menținut cuvântul unguresc în graiul băieșilor însemnând dealtfel un anume fel de ciocan, și nu a fost înlăturat de fistăul nemțesc.
- vântu**. In anume întrebuintări are înțeles de: întâmplare rea, dambă. A. P. Bănuț, Bihor și Șt. Pașca, Crișcior.
- E cunoscută teama pe care o au țăranii de vânt, mai ales toamna.
- vânzól**, s. a. Volum, teanc. A. P. Bănuț, Sălaj.
- Cf. rut. **viazilo**, idem *ZelRDWb*, I, 133.
- vânzálă**, s. f. Frământare, luptă sufletească. A. P. Bănuț, Sălaj.
- Cf. **vânzoli**, **vânzoleală**.
- vărcăță**, s. f. O boală de sânge: *Să-l mănțe vărețele de mișel că m'o căznit cu locu din trăuș*. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din lat. **varicea** pentru **varicem**, «umflătură de vine».
- vărșă**, s. f. O sfârlă mai mare dintr'o scândură (cf. cântecul *Vărșă și dăba*). V. Bucur, Frata.
- vărzui**, vb. trans. IV-a. A ostentî oile prin fugă. V. Lazar, Jina. (— V a r. a **vărzăli**, idem. A alergă, a lucra mult și obositor. Șt. Pașca, Crișcior).
- Cf. ung. **vérezni**, «a sângera».
- văsăriș**, s. a. Canal pe care se scurge apa din baie. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din germ. **Wasser**, cu suf. -iș.
- vâzdoacă**, s. f. Garoafă de câmp. Dr. V. Corbu, Zagra.
- In *TD RG*, viz do a g ă.
- veșcălu**, vb. trans. IV-a. A împreună, a aranja unirea prin căsătorie. N. Drăganu, Sângeorz.
- vetred**, adj.: Lemn **vetred** = lemn tăiat care nu e nici verde nici uscat bine. P. Nișca, Crișcior.
- viață bună**. O formulă de salutare. A. P. Bănuț, Bihor.
- vidă**, s. f. Persoană obraznică care se amestecă în afaceri care nu o privesc. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- vidicán**, s. m. Provincial. A. P. Bănuț, Beiuș.
- Din ung. **vidék** (cf. **mărginean**).
- vidom**, adv. De tot, definitiv: *L-o tăiat de vidom*. N. Drăganu, Sângeorz.
- Vidra**. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- Vlorica**. Nume de vacă. N. Nicolaescu, Gorj.
- virgână**, s. f. O haină femeiască care dela brâu în sus se continuă într'un laibăr. N. Drăganu, Ciceiu — Corabia.
- Cf. **vigán**, DR II, p. 900.
- Vlăicu**. Nume de câne. N. Nicolaescu, Gorj.
- voază**, calificativ. Om bătrân, neputincios și leneș. Dr. V. Corbu, Zagra.
- voltău**, s. a. Un sfert de mierță. A. P. Bănuț, Bihor.
- vojoarine**, s. plur. (?). Drojdii, dreve. V. Bucur, Frata.
- vôșcotă**, s. f. Palavă, fleac, vorbă ne la locul ei. A. P. Bănuț, Bihor.
- vran**, s. a. Postată, serie: *Hai să mai tragem un vran de prășit*. N. Nicolaescu, Gorj.
- vrăvui**, vb. trans. IV-a. A scutura, a smuci, a îngrămădi. Șt. Pașca, Crișcior.
- Din **vrăful**.

vroăjbă, s. f. Căpățână de varză, neformată bine, neîndesată. V. Bucur, Frata.

vruță, s. f. Persoană care se amestecă în trebi străine, fără să i se ceară intervenția. N. Nicolaescu, Gorj.
(— *D e r i v. vruțelnie*, adj. Neastâmpărat, idem).

Z

zăblic, s. m. Mălaiu prăjit în untură, bun de mâncat. N. Nicolaescu, Gorj.
zăbăuic, adj. Zăpăcit. N. Nicolaescu, Gorj.

— Din *zăpăcit* † *hăbăuc*.

zăgân, Om gras, cu mișcări leneșe. N. Cioran, Rășinari.

zăgăzdă, s. f. Ic. (— *D e r i v. zăgăzdi*, vb. trans. IV-a. A icul). Șt. Pașca, Crișcior.

zăgnată, s. f. Mănunchiu de nuiele aprinse în gura cuptorului ca să «fețeze» pâinea. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
zăgrăi, vb. trans. IV-a. A spune altceva decât ceea ce ai fi vrut să spui.
(— *D e r i v. zăgrăcală*, s. f.) V. Bucur, Frata.

(— Din *grăi* cu pref. *za-* S. P.).

zâla, de-a ~ Un joc de copii. Zala e o gaură făcută în pământ. În jurul ei copiii fac în formă de stea alte cincisprezece găuri mai mici. Ei aruncă cu nasturi la aceste găuri și câștigă aceia cărora le-a reușit să arunce în una din găuri. V. Bucur, Frata.

zăleți, vb. refl. IV-a. A se speria. N. Nicolaescu, Gorj.

zălezit, adj. Slab, fără vlagă, numai piele și oase. Dr. V. Corbu, Zagra.
— La *TDRG*, *zăluzi*.

zânăi, vb. intrans. IV-a. A răsuna, a sbârâni. I. Sohorca, Sângeorz-Băi. Cf. sinon. *țânăi*.

zângălit, adj. Murdar. E. Cioran, Rășinari și S. Pușcariu, Brașov.

zânoagă, s. f. Afundătură într'un râu, vâltoare, băltoacă. G. Vulcu, Răhău.
(Foarte des în toponimie reginuii).

zapăște, s. f. Un purcel mic de tot. G. Vulcu, Răhău.

zaplét, s. a. O gaură pătrată făcută în fundul butoiului, astupată cu tînchea prinsă cu șuruburi. N. Nicolaescu, Gorj.

zărând, s. a. Pomină, veste, amintire: *Aveți prune bade? N'avem nici una de zărând*. C. Rebreanu, Bistrița.
(— *V a r. zăranle*, s. f. idem, S. Pop, Poiana.)

zărăști, vb. refl. IV-a. A dispărea, a se face nevăzut. A. P. Bănuț, Sălaj.

zărătie, s. a. Măncare fără nici un gust. V. Cutcan, Bonț.

zâslăuș, s. m. Stegar. A. P. Bănuț, Bihor.
— Ung. *zászlos*, idem.

zâspád, s. m. Munte rotund; graniță de țară. N. Drăganu.

zăvoit, adj. Murdar. E. Cioran, Rășinari.

zbanț, adj. Neastâmpărat: *Nu fi așa de zbanț că doară ești mare acuma*. E. Cioran, Rășinari.

zbâncoti, vb. trans. IV-a. A scutura, a zdrobi, a snopi. C. Rebreanu, Bistrița.

zbihărdă, s. f. Rană, tăietură adâncă. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.

zdrăvui s. *zdrăvi*, vb. intrans. IV-a. A strănută. A. P. Bănuț, Arad și Bihor, Șt. Pașca, Crișcior.

(— Cf. bulg. *zdravuyam* «a se saluta» și *zdrave!* «sănătate!», urare celui ce strănută. S. P.).

zdrobituri, s. plur. Cașul sfărâmișos care se scoate din zăr. N. Drăganu.

zğăibă, s. f. Boală de ochi foarte periculoasă prin faptul că-i pocește. V. Bucur, Frata.

— Neatestat în acest înțeles, lat. *scabies*.

- zgăreul**, vb. intrans. IV-a. A insistă, a încercă neconținut îndeplinirea unei isprăvi, pe furiș. Dr. V. Corbu, Zagra.
- zgarlăunți**, s. plur. (?), Șuvițele de păr făcute inele pe fruntea fetelor. N. Nicolaescu, Gorj.
(— Cf. cărlionț, S. P.).
- zgăuri**, vb. intrans. IV-a. A se amestecă, a vârî nasul în chestiuni indiferente. E. Cioran, Rășinari.
— Cf. zgău, despre care G. Giuglea în DR IV, p. 1553.
- zglemoni**, vb. intrans. IV-a. A înmărmuri. G. Vulcu, Răhău.
- zglminciu** s. m. Copil mic. V. Cutcan, Bonț.
- zmâc**, s. a. Manivelă: *Am găsit o fântână cu zmâc și am adăpat boii*. V. Bucur, Frata.
— Cf. zmâci.
- zmultără**, s. f. Femeie, fată. V. Cutcan, Bonț.
- znăgă**, s. f. Putere, forță, energie: *Om fără znăgă*. N. Nicolaescu, Gorj.
- zoămpă**, s. f. Groapă, șanț. V. Cutcan, Bonț.
- zobân**, s. a. Trunchiu mare și gros. Dr. V. Corbu, Zagra.
- zocni**, vb. intrans. IV-a. A hopăi, a se smâci: *Nu trece cu carul pe-acolo că zocnește prin gropi*. V. Bucur, Frata.
- Zorica**. Nume de căne. N. Nicolaescu, Gorj.
- zoroboe**, s. m. Câștig, profit. N. Drăganu.
- zotór**, s. a. Ugerul scroafei, a cățelei. V. Bucur, Frata.
- zucălu**, vb. intrans. IV-a. A face zgomot mare. (— D e r i v. zueuleală, s. f. Zgomot, I. Sohorca, Sângeorz-Băi și C. Rebreanu, Bistrița).
- zur**, s. a. Mâncare pregătită din tot felul de legume, un fel de ghiveciu. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.
- zvârnoagă**, s. f. Mănunchiu: *Cânepa despicată de paiu se leagă zvârnoagă în ~*, G. Vulcu, Răhău.
- zvori**, vb. refl. IV-a. A se împrăștiă, a se risipi: *Ce-i cu caprele de zvoresc așa*. I. Sohorca, Sângeorz-Băi.